

Høgskolen
i Innlandet

Iveta Malasevska

Kartlegging av idrettens betydning i Innlandet

Rapport 3 - 2024

østlandsforskning
Eastern Norway Research Institute

© Forfatter/ Høgskolen i Innlandet

ISBN elektronisk versjon: 978-82-8380-471-3

ISSN trykt/elektronisk versjon: 2535-5678

Oppdragsgiver: Innlandet Fylkeskommune

Prosjektleder: Iveta Malasevska

Emneord: Idrett, Innlandet, verdiskaping, statistikk, kartleg-
ging

Dato: Januar 2024

FORORD

På oppdrag fra Innlandet fylkeskommune ved seksjon for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv har Høgskolen i Innlandet (HINN) ved Østlandsforskning (ØF) gjennomført en kartlegging av idrettens betydning i Innlandet. Formålet med dette oppdraget er å gi en sammenstilling av kunnskap fra allerede eksisterende nasjonale datakilder i et Innlandsperspektiv.

I dette notatet har vi gjort enkle deskriptive analyser basert på offentlig tilgjengelig statistikk knyttet til idretten i Innlandet.

Arbeidet har hatt et omfang tilsvarende ett månedsverk.

Notatet er utarbeidet av Iveta Malasevska. Nora Warhuus Samuelsen og Tonje Lauritzen har vært bidragsytere i ulike faser.

Lillehammer, den 18. desember 2023

INNHold

RELEVANTE BEGREPER.....	7
SAMMENDRAG	9
1. INNLEDNING	11
1.1. Norsk idrett	11
1.2. Finansiering av norsk idrett	12
1.2.1. Idrettens egne inntekter	13
1.2.2. Offentlige midler	14
2. IDRETTSAKTIVITET I INNLANDET	16
2.1. Organisering av idretten i Innlandet	16
2.2. Medlemskap i Innlandets idrettskrets	17
2.3. Aktivitetstall i Innlandet	22
2.4. Medlemskap i Innlandet bedriftsidrettskrets.....	22
3. ANLEGGSDKNING I INNLANDET	26
3.1. Anleggsprofil for Innlandet.....	26
3.2. Eierskap til idrettsanlegg	27
4. PENGESTRØMMENE I NORSK IDRETT I 2022	29
4.1. Spillemidler til idrettsanlegg.....	30
5. IDRETTENS VERDISKAPING	34
5.1. Sysselsetting i idrettsnæringen.....	36
5.2. Frivillig arbeid i idrett	40
5.3. Verdiskaping i idrettsnæringen.....	41
5.4. Idrettsanlegg og samfunnsøkonomi	45
5.5. Ringvirkninger av idrettsarrangementer.....	51
6. OPPSUMMERING OG AVSLUTNING	56

LITTERATURLISTE	58
VEDLEGG	62
A. Oversikt over medlemstall og aktivitetstall per kommune i Innlandet i 2022.....	62
B. Oversikt over anleggskategorier og anleggstyper.....	65
C. Antall eksisterende idrettsanlegg etter anleggskategori og anleggsklasse i Innlandet.....	69
D. Oversikt over eierskap for ulike anleggskategorier i Innlandet per kommune.....	70
E. Utvikling i tildelte midler per kommune i perioden 2018 – 2022. Kun eksisterende anlegg. Mill. NOK. .	72
F. Utvikling i tildelte midler per kommune per innbygger i perioden 2018-2022.....	74
G. Utvikling i tildelte midler per anleggstype i Innlandet i perioden 2018-2022.....	76
H. Utvikling i investeringer per anleggstype i Innlandet i perioden 2018-2022.	80
I. Metoder for å evaluere verdiskaping.	84
J. Antall årsverk knyttet til idrett i Innlandet.....	86

Figurliste

Figur 1. Den organiserte idretten i Norge. <i>Kilde: Hanstad (2019)</i>	11
Figur 2. Pengestrømmen i idretten. <i>Kilde: Hanstad (2020)</i>	13
Figur 3. Regioner og kommuner i Innlandet. <i>Kilde: Innlandet fylkeskommune (2023)</i>	16
Figur 4. Antall medlemskap som andel av innbyggertall i 2022. <i>Kilde: NIF (2023) og SSB tabell 11342. Note: Figuren viser samlet antall medlemskap i idrettslagene og ikke antall personer som er medlem i ett eller flere idrettslag.</i>	18
Figur 5. Antall medlemmer i idretten i perioden 2018 - 2022, etter kjønn. <i>Kilde: NIF (2022) og Innlandet idrettskrets. Note: Figuren viser samlet antall medlemskap i idrettslagene og ikke antall personer som er medlem i ett eller flere idrettslag.</i>	18
Figur 6. Andelen av befolkningen som er medlem i idretten i Innlandet i 2022, etter aldersgrupper og kjønn. <i>Kilde: Innlandet idrettskrets og SSB (2023f). Note: Figuren viser samlet antall medlemskap i idrettslagene og ikke antall personer som er medlem i ett eller flere idrettslag.</i> Basert på data fra det elektroniske medlemsregisteret har NIF beregnet at hvert unikt medlem i gjennomsnitt har 1,28 medlemskap, og omtrent 25 prosent av alle unike medlemmer er registrert i minst to grener.	20
Figur 7. Antall medlemskap som andel av innbyggertall i Innlandet i 2022. <i>Kilde: Innlandets idrettskrets og SSB tabell 11342. Note: Figuren viser samlet antall medlemskap i idrettslagene og ikke antall personer som er medlem i ett eller flere idrettslag.</i>	21
Figur 8. Andelen av befolkningen i hver aldersgruppe som var medlem av Innlandet Bedriftsidrettskrets i 2022, fordelt etter alder. <i>Kilde: (NIF, 2022) og SSB (2023d)</i>	23
Figur 9. Aktivitetskalender for Innlandet bedriftsidrettskrets. <i>Kilde: Bedriftsidretten Innlandet (2023)</i>	23
Figur 10. Utvikling i totalt antall deltakelse i Sjørdalskarusellen i perioden 2000-2022. <i>Kilde: Litrim (2022)</i>	24
Figur 11. Antall anlegg i ulike anleggs kategorier. <i>Kilde: Anleggsregisteret per 07.09.2023.</i>	27
Figur 12. Oversikt over eierskap for idrettsanlegg i Innlandet. <i>Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023.</i>	28
Figur 13. Tilrettelegging av idrettsaktivitet. <i>Kilde: NIF (2023)</i>	29
Figur 14. Tilrettelegging av idrettsaktivitet (inkludert frivillig arbeid). <i>Kilde: NIF (2023)</i>	30
Figur 15. Hovedfordeling av spillemidler til idrettsformål (mill. kr.). <i>Kilde: Norges idrettsforbund</i>	30
Figur 16. Sysselsetting i idrettsnæringen i Innlandet og i hele landet i 2022. <i>Kilde: SSB tabell 13470.</i>	36
Figur 17. Sysselsatte innenfor idrettsnæringen i fylker i 2022. sortert avtakende etter antall sysselsatte. <i>Kilde: SSB tabell 13470.</i>	37
Figur 18. Prosentvis endring i sysselsatte innenfor idrettsnæringen i perioden 2018-2022. Fylkesfordelt. Sortert avtakende etter sysselsettingsendringer. <i>Kilde: SSB tabell 13470.</i>	38
Figur 19. Total verdiskaping i idrettsnæringen i Innlandet i 2022. <i>Kilde: Proff Forvalt.</i>	42
Figur 20. Verdiskaping i idrettsnæringen og antall innbyggere etter kommuner i 2022 (figuren inkluderer kun de 20 største kommunene målt i verdiskaping). <i>Kilde: Proff Forvalt og SSB.</i>	43
Figur 21. De største kommunene i Innlandet målt etter verdiskaping per innbygger i idrettsnæringen i 2022. <i>Kilde: Proff Forvalt og SSB.</i>	43
Figur 22. Verdiskaping etter bransje i idrettsnæringen i Innlandet i 2022, total verdiskaping (venstre side) og verdiskaping per innbyggere (høyre side). Sortert avtakende og begrenset til de 10 største kommunene målt etter verdiskaping. <i>Kilde: Proff Forvalt.</i>	44
Figur 23. Verdiskaping i idrettsnæringen i Innlandet i perioden 2018 – 2022. Tall i mill. NOK. <i>Kilde: Proff Forvalt SSB tabell 11713.</i>	44

Tabelliste

Tabell 1. Utvikling i antall medlemskap i perioden 2018 - 2022. <i>Kilde: NIF (2023)</i>	17
Tabell 2. Utvikling i medlemstall i Innlandet idrettskrets, etter kjønn og alder. <i>Kilde: NIF (2022), NIF (2023) og Innlandet idrettskrets</i>	19
Tabell 3. Samlet aktivitetstall for idrett i Innlandet i 2022, etter kjønn og alder. <i>Kilde: Innlandet Idrettskrets</i> . ..	22
Tabell 4. Antall deltakere i turkonkurranse Ti på Topp i perioden 2019-2021. <i>Kilde: Innlandet Bedriftsidrettskrets</i>	24
Tabell 5. Utvikling i antall unike deltakere i Sjørdalskarusellen i perioden 2018 - 2022, etter klasseinndeling. <i>Kilde: Litrim (2022)</i>	25
Tabell 6. Antall eksisterende idrettsanlegg etter anleggskategori og anleggsklasse i Innlandet. <i>Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023</i>	26
Tabell 7. Antall søknader, søknadssum og investeringer per fylke. <i>Kilde: KUD and NIF (2022)</i>	31
Tabell 8. Antall nye søknader, godkjent søknadssum og investeringer per fylke og per innbygger. <i>Kilde: KUD and NIF (2022)</i>	31
Tabell 9. Tildelte midler per kommune i perioden 2018 – 2022. Kun eksisterende anlegg. Dette gjelder de 10 kommunene som har mottatt flest midler. Mill. NOK. <i>Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023. og Innlandet Fylkeskommunes oversikt over spillemiddelsøknader i Innlandet per 06.09.2023</i>	32
Tabell 10. Antall virksomheter innen idrettsnæringen per november 2023. <i>Kilde: Proff Forvalt</i>	35
Tabell 11. Utvikling i antall sysselsetting innenfor idrettsnæringen i Innlandet i perioden 2018-2022. <i>Kilde: SSB tabell 13470</i>	37
Tabell 12. Ulike mål på sysselsettingskonsentrasjon i idrettsnæringen i Innlandet i 2022. Sortert avtakende etter HLQ. <i>Kilde: SSB tabell 13470. Omarbeidet av Østlandsforskning</i>	39
Tabell 13. Ulike mål på sysselsettingskonsentrasjon i idrettsnæringen i Innlandet i 2022. Sortert avtakende etter HLQ. I tabellen er inkludert kun de kommunene som hadde positive HLQ verdier. <i>Kilde: SSB tabell 13470. Omarbeidet av Østlandsforskning</i>	39
Tabell 14. Utvikling i antall ulønnede årsverk, lønnstakere og lønnskostnadsekivalent for ulønnet arbeid i idretten i Norge i perioden 2009 - 2018. <i>Kilde: SSB (2023e)</i>	41
Tabell 15. Samfunnsøkonomiske nytte av 1 milliard kroner investert i idrettsanlegg i Innlandet.....	47
Tabell 16. Beregning av idrettens frivillige arbeid i Innlandet i 2022.....	48
Tabell 17. Beregning av kommunale investeringer til idrettsformål i Innlandet i 2022. <i>Kilde: SSB (2023g)</i>	48
Tabell 18. Utrekning av de samlede verdiskapingsressursene på idrettsfeltet i Innlandet i 2022.....	49
Tabell 19. Beregning av den årlige verdiskapingen på idrettsfeltet totalt per medlem.	51
Tabell 20. Antall besøkende per arrangement. <i>Kilde: Innovasjon Norge og Innlandet fylkeskommune</i>	53
Tabell 21. Antall overnattingsdøgn per arrangement. <i>Kilde: Innovasjon Norge og Innlandet fylkeskommune</i>	53
Tabell 22. Nøkkeltall for idrettsarrangement. <i>Kilde: Innovasjon Norge og Innlandet fylkeskommune</i>	54
Tabell 23. Regional verdiskaping for regioner i Innlandet.	54

RELEVANTE BEGREPER

Frivillighet	Frivillighet Norge definerer frivillig virke som virksomhet, som for det vesentligste er basert på frivillige gaver/innsamlede midler og/eller frivillig tidsbruk, og som har et ikke-kommersielt formål.
Idrett	Begrepet «idrett» har ingen entydig avgrensning eller innhold. I Store norske leksikon blir begrepet definert som "fysisk aktivitet drevet for å bedre utøverens fysiske og psykiske helse gjennom mosjon og rekreasjon (mosjonsidrett) eller for å oppnå best mulig resultater i øvelser med fast struktur og regelverk (konkurransetidrett)" (Bryhn, 2023).
Idrettsanlegg	Idrettsanlegg er faste utendørs- eller innendørsanlegg for idrett. Norske idrettsanlegg er inndelt i fire kategorier: nærmiljøanlegg, kommuneanlegg, fylkesanlegg og riksanlegg.
Idrettsarrangement	Et idrettsarrangement innebærer som regel flere konkurranser i løpet av en dag eller en helg.
Idrettslag	Idrettslag er en organisasjon som tilrettelegger for idrettsaktivitet.
Interkommunalt anlegg	Et anlegg som eies og drives av flere kommuner.
Nasjonalanlegg	Et anlegg som brukes til presentasjon av internasjonal eliteidrett, og er arena for internasjonale mesterskap og konkurranser i Norge. Det er videre et mål at nasjonalanleggene skal fungere som sentre for de respektive særiddrettene.
Nærmiljøanlegg	Et utendørs anlegg eller område for egenorganisert idrett eller annen fysisk aktivitet som ligger i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Med nærmiljøanlegg menes kun utendørsanlegg. Typiske nærmiljøanlegg er ballbinger/balløkker, turveier/turstier og en rekke ulike småanlegg. Nærmiljøanlegg kan kun unntaksvis brukes til organisert fysisk aktivitet, og skal ikke ivareta den organiserte aktivitetens behov på fast basis. (NIF definisjon).
Olympiatoppen	I Norges idrettsforbund er Olympiatoppen gitt det operative ansvar og myndighet til å utvikle norsk toppidrett. Toppidrettssatsingen foregår gjennom landslagsmodellen, der

	særforbundene har ansvar for egen toppidrett, mens Olympiatoppen har det overordnede ansvar for resultatutviklingen i norsk toppidrett. Olympiatoppen har gjennomføringsansvar for Norges deltakelse i Olympiske og Paralympiske leker.
Ordinært anlegg	Et anlegg for organisert og egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Innenfor gruppen ordinære anlegg finner en alle de vanlige idrettsanleggene, mange typer større friluftslivsanlegg samt de største anleggene for egenorganisert aktivitet (NIF definisjon). Her inngår de fleste anlegg som kan motta støtte, fra store konkurransearenaer til friluftslivsanlegg og større anlegg for egenorganisert aktivitet.
Paraidrett	Et overordnet begrep som erstatter "idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse".
Toppidrett	Trenings- og forberedelsesarbeid på linje med de beste i verden, avhengig av den enkelte idretts egenart og utbredelse. Arbeidet fører til jevnlige prestasjoner på internasjonalt toppnivå. Idretten er for disse utøverne en hovedbeskjeftigelse (Olympiatoppen, 2023).
Idrettsnæring	I idrettsnæringen inngår følgende næringsgrupper: 32.300 Produksjon av sportsartikler 47.641 Butikkhandel med sportsutstyr 77.210 Utleie og leasing av sports- og fritidsutstyr 85.510 Undervisning innen idrett og rekreasjon 93.110 Drift av idrettsanlegg

SAMMENDRAG

Formålet med denne kartleggingen er å gi en omfattende oversikt over idrettens betydning i Innlandet ved å sammenstille informasjon fra allerede eksisterende datakilder. Dette notatet bygger på tilgjengelige offentlige data og anvender spesifikke metoder for å evaluere den økonomiske og andre former for verdi som idretten tilfører regionen.

I Innlandet har idretten en betydelig plass i samfunnet, med omtrent 30 prosent av innbyggerne som er indirekte involvert eller interessert i idrettsaktiviteter. Dette engasjementet manifesteres gjennom 688 idrettslag, og i 2022 var det totalt 124 944 medlemmer og 107 593 aktive i Innlandet. Dessverre har medlemstallene for både kvinner og menn blitt redusert betydelig over perioden 2018-2022, med en samlet nedgang på om lag 17%.

I Innlandet finnes det 5 928 eksisterende idrettsanlegg, hvorav 67 prosent er ordinære anlegg og 32 prosent er nærmiljøanlegg. Av disse anleggene eies 40 prosent av idretten, 34 prosent av det offentlige, og åtte prosent av medlemsorganisasjoner. Mindre utendørsanlegg og friluftslivsanlegg utgjør den største andelen av idrettsanleggene i regionen.

I Innlandet har det vært en omfattende satsing på idrettsanlegg, med 361 søknader i søknadsrunden for 2021 som ble fremmet for en samlet sum på 490 millioner kroner. Disse søknadene resulterte i investeringer på 2,28 milliarder kroner, med en gjennomsnittlig nyinvestering på 1 436 kroner per innbygger i 2021. I løpet av de siste fem årene har regionen opplevd betydelige investeringer på omtrent fire milliarder kroner i ulike idrettsanlegg. Fleridrettshaller, fotballbaner, fotballhaller og trenings- og konkurransebasenger har vært blant de mest prioriterte anleggstypene, mens andre typer anlegg har mottatt mindre investeringer i samme tidsperiode.

Idrettsnæringen utgjør omtrent 1,5 prosent av den samlede sysselsettingen i Innlandet. Det var 2 577 ansatte i 2022 i Innlandet, hvorav 27 prosent var sysselsatt innen drift av idrettsanlegg. Totalt har sysselsettingen innen idrettsnæringen i Innlandet økt med fire prosent fra 2018 til 2022. Imidlertid har det vært betydelige forskjeller i sysselsettingsutviklingen i ulike idrettsrelaterte sektorer. Antall sysselsatte har økt innen idrettslag og -klubber, drift av idrettsanlegg, og undervisning innen idrett og rekreasjon med henholdsvis 23, 12 og 9 prosent. På den annen side har treningsentre, andre sportsaktiviteter og butikkhandel med sportsutstyr opplevd en nedgang på henholdsvis 15, 8 og 7 prosent.

Innlandet skiller seg ut som et av de tre fylkene med høyest konsentrasjon av idrettsnæring, med 391 flere sysselsatte innenfor idrettsnæringen i Innlandet enn landsgjennomsnittet. Med andre ord, i forhold til gjennomsnittet for hele landet, har Innlandet en over gjennomsnittlig høy sysselsetting innen idrettsnæringen.

Ifølge satellittregnskapet er det rapportert om lag 35 000 ulønnede årsverk knyttet til frivillig arbeid i idretten, men på grunn av manglende tilgjengelig datagrunnlag for frivillig arbeid i ideelle organisasjoner, har nyere tall ikke blitt publisert. Innlandet bidrar med omtrent åtte prosent av disse ulønnede årsverkene innen idrettsfrivillighet, tilsvarende 2 800 årsverk. I

2018 bidro frivillig arbeid innen idretten nasjonalt til en verdiskapning på 18,7 milliarder kroner. Innlandet sto for omtrent 1,5 milliarder kroner av denne verdiskapningen. En alternativ metode for å beregne verdien av frivillig innsats er Johns Hopkins-universitetets modell, som antar at hvert medlem i den frivillige sektoren i gjennomsnitt utfører 0,016 frivillige årsverk. Ifølge denne modellen utgjorde idrettens frivillige arbeid omtrent 1,3 milliarder kroner i 2022 i Innlandet.

Den totale økonomiske¹ verdiskapningen i idrettsnæringen var på 1,15 milliarder kroner i Innlandet i 2022. Drift av idrettsanlegg bidro mest til verdiskapningen, mens virksomheter som driver med utleie og leasing av sports- og fritidsutstyr og andre sportsaktiviteter bidro minst til verdiskapning i idrettsnæringen i Innlandet i 2022. Verdiskapningen i Innlandet har i alt hatt en vekst på 18 prosent siden 2018, noe som tilsvarer 176 millioner kroner. I sammenheng med den totale økonomien i Innlandet utgjør idrettsnæringen en relativt liten andel av den samlede verdiskapningen, nemlig mindre enn én prosent av den totale verdiskapningen i Innlandet.

En alternativ tilnærming til verdiskapningen innen idrett er å vurdere helsegevinsten. Mens den totale ressursbruken i idretten i Innlandet var på ca. 1,86 milliarder kroner i 2022, var helsegevinsten av idrett omtrent 13 milliarder kroner. Dermed anslås verdiskapningen innen idrettsfeltet å være verdt 11,14 milliarder kroner, eller 89 171 kroner årlig per medlem i 2022.

En forenklet beregning av den samfunnsøkonomiske nytten av en milliard kroner investert i idrettsanlegg i Innlandet peker på at den forventede samfunnsøkonomiske lønnsomheten kan være omtrent to milliarder kroner.

Den samlede økonomiske verdiskapningen av NM på ski Vind 2023 og verdenscupen i Kvitfjell 2016, basert på Innovasjon Norges arrangementskalkulator, er beregnet til rundt 10 millioner for Gjøvik-regionen og cirka 21 millioner (i 2023-priser) for Gudbrandsdalens region. Det er viktig å bemerke at verdiskapingsberegningene i Innovasjon Norges arrangementskalkulator er gjort for regionene i Innlandet, noe som betyr at verdiskapningen for Innlandet som helhet kan være mye mindre. For eksempel, hvis alle ikke-lokale besøkende er fra Innlandet, men utenfor den regionen i Innlandet der arrangementet arrangeres, vil verdiskapningen fra disse norske besøkende være tilnærmet null. Det er viktig å erkjenne at ikke alle arrangementer er økonomisk lønnsomme, og man bør unngå å overvurdere deres økonomiske betydning. Ifølge Kwiatkowski og Oklevik (2017) bør arrangører kunne presentere argumenter som ikke bare fokuserer på økonomi for å rettfærdiggjøre arrangementene sine. Dette skyldes at ikke alle arrangementer, spesielt de mindre, sannsynligvis vil tiltrekke seg store mengder ny kapital basert kun på deltakernes sammensetning alene.

¹ Det økonomiske verdiskapningsbegrepet defineres som summen av bedriftens driftsresultat og lønnskostnader.

1. INNLEDNING

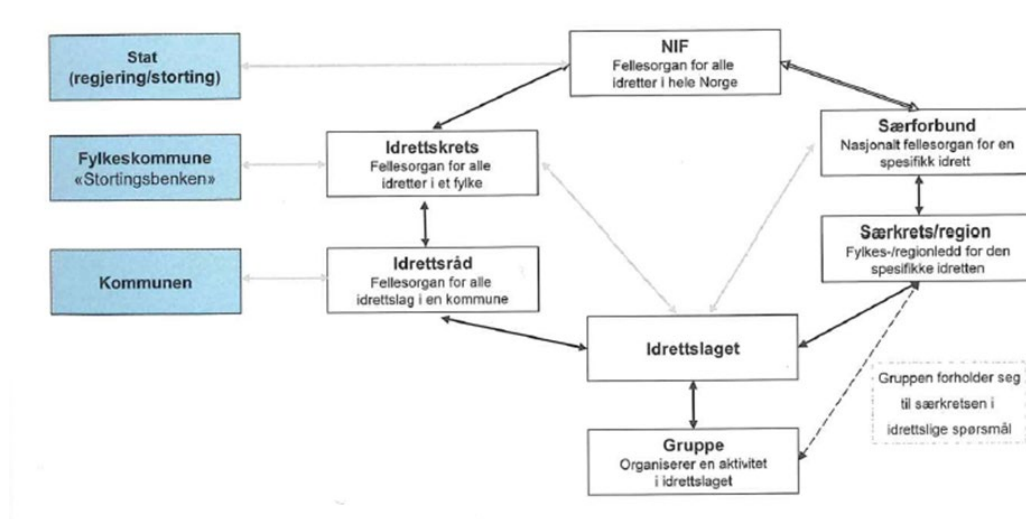
Idrettens betydning i Innlandet er et tema av stor interesse og relevans, og dens innflytelse strekker seg dypt inn i ulike aspekter av samfunnsutviklingen. Den økonomiske verdien av idrettssektoren består av en rekke monetære og ikke-monetære elementer, som må estimeres på ulike måter. Idrettssektoren spiller en vesentlig rolle i økonomien: den genererer arbeidsplasser og øker den økonomiske produksjonen gjennom kommersielle aktiviteter. Videre bidrar den til å øke forventet levealder i befolkningen, legger til rette for sunnere livsstiler som også kan resultere i høyere inntektsnivå, medvirker til reduksjon av helsekostnader, og gir en rekke andre samfunnsmessige fordeler.

Dette notatet har som mål å oppsummere eksisterende forskning og hente inn relevant offentlig statistikk knyttet til idretten i regionen for å belyse hvordan idretten påvirker samfunnet og økonomien i Innlandet, og ved å kombinere forskningsinnsikt med aktuelle data dannes grunnlaget for bedre forståelse av idrettens formende rolle i Innlandet.

Notatet er strukturert på følgende måte. Først introduseres organiseringen og finansieringen av norsk idrett. Deretter gir neste seksjon en kort oversikt over idrettsaktiviteten i innlandet, etterfulgt av en presentasjon av anleggsdekningen i Innlandet og pengestrømmen i norsk idrett. Seksjon 5 gir en oversikt over ulike analyser av idrettens verdiskaping. Notatet avsluttes med en konklusjon.

1.1. Norsk idrett

Den norske idrettsmodellen kjennetegnes av en inkluderende tilnærming til organisert idrett, hvor alle har muligheten til å delta, samtidig som den er grunnet på verdier som demokrati, frivillighet og dugnadsinnsats. Norsk idrett er organisatorisk samlet under Norges idrettsforbund og paralympiske komite (NIF). Den har som særtrekk at bredde-, para- og toppidrett er under samme paraply, og forplikter alle nivå til å arbeide for visjonen om idrettsglede for alle (Hanstad, 2019). Figur 1 nedenfor er den vanligste modellen for å forklare Norges idrettsforbund (NIF) sin organisering i dag (Hanstad, 2019).

Figur 1. Den organiserte idretten i Norge. Kilde: Hanstad (2019).

Modellen viser at Idrettsforbundet, organisert gjennom NIF, er øverste nivå (statlig nivå). Under finner vi både idrettskretsene (regionalt/fylkes nivå) og videre idrettsråd med idrettslag og grupper (lokalt/kommunalt nivå). I tillegg finnes særforbund direkte organisert under NIF med egne særkretser/regioner for den spesifikke idretten. Idrettslagene og gruppene (lokalt/kommunalt nivå) under disse særforbundene forholder seg til hver enkelt særkrets/region i idrettslige spørsmål, og ikke idrettsrådet i kommunen.

Den norske idrettsmodellen er godt etablert, men har også blitt kritisert for flere aspekter. Kritikken inkluderer spørsmål om hvor inkluderende idretten egentlig er, spesielt med tanke på det høye frafallet blant ungdom mellom 15 og 19 år (Breivik, 2011). Det er også bekymring for at midler som er tildelt for utvikling av idrettsanlegg i stor grad har gått til konkurranseidrett, i stedet for å støtte anlegg som er tilgjengelige for en bredere del av befolkningen, for eksempel friluftaktiviteter (Breivik & Rafoss, 2017).

Fylkeskommunens rolle i idretten

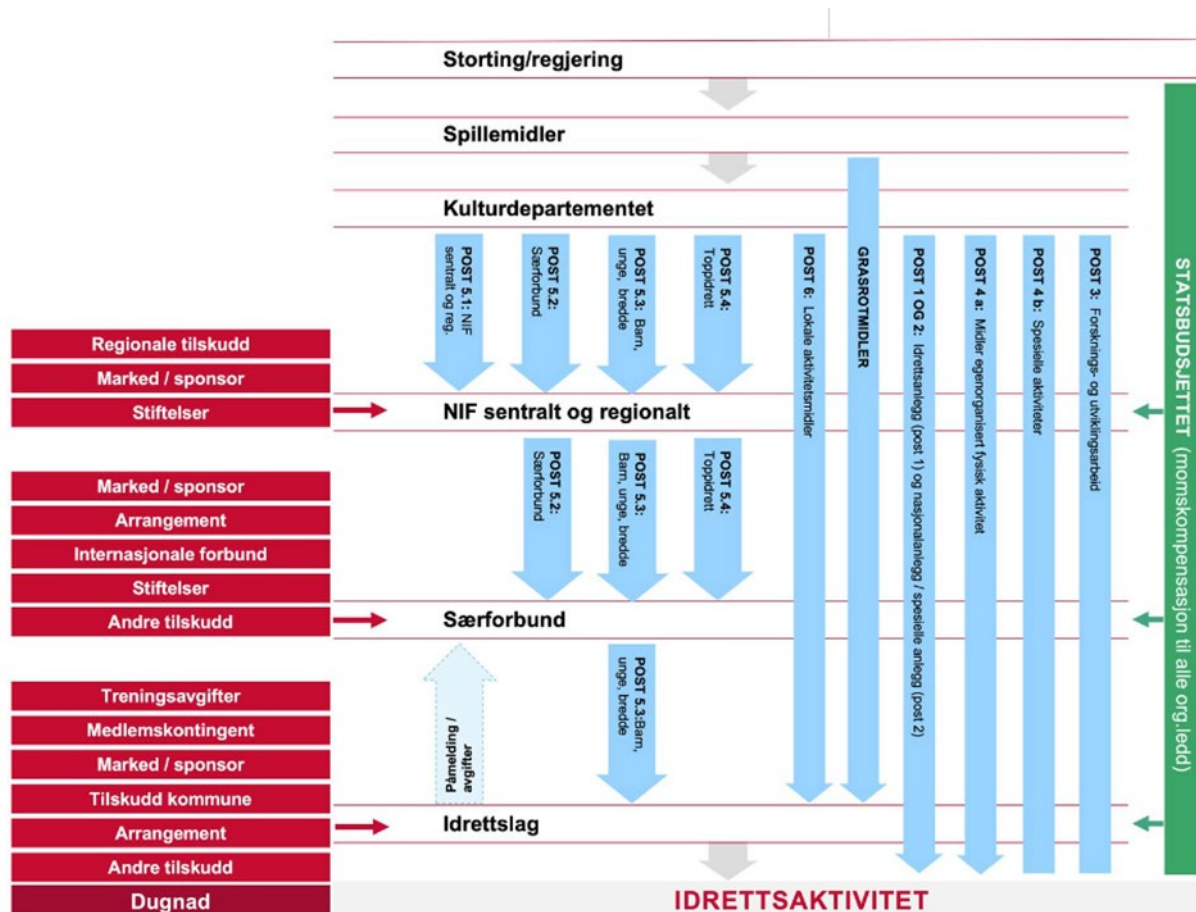
Kulturdepartementet har pålagt fylkeskommunene å foreta fordelingen av spillemidlene som årlig stilles til disposisjon over statsbudsjettet for bygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet (Kulturdepartementet, 2023). Prosessen foregår ved at lag- og organisasjoner i kommunene søker kommunene om spillemidler til bygging av nye anlegg eller rehabilitering av eksisterende anlegg. Kommunene foretar en begrunnet prioritering av søknadene som har kommet inn og sender dette over til fylkeskommunen. Fylkeskommunen sender deretter oversikten videre til departementet som meddeler og utbetaler til fylkeskommunen de fastsatte rammebeløpene for fordeling av søknader. Til sist vedtar fylkeskommunen fordelingen mellom alle innsendte søknader og sender søkerne vedtak. Oversikten over vedtatt fordeling av midler formidles til departementet.

1.2. Finansiering av norsk idrett

Finansieringen av norsk idrett er kompleks og involverer flere aktører og inntektskilder, inkludert offentlige midler, sponsorinntekter, medlemskontingenter, lotteriinntekter og andre kilder (se figur 2).

Overordnet kan man si at idretten har tre hovedinntektskilder:

- Idrettens egne inntekter, supplert av tilskudd fra kommuner og fylkeskommuner (de røde boksene)
- inntekter knyttet til spillvirksomheten hos Norsk Tipping (de blå pilene og søylene)
- direkte statlige overføringer (den grønne søylen)

Figur 2. Pengestrømmen i idretten. Kilde: Hanstad (2020).

1.2.1. Idrettens egne inntekter

Idrettslag

For mange idrettslag utgjør medlemskontingent og treningsavgift en vesentlig inntektskilde som bidrar helt- eller delvis til å finansiere driften av selve laget eller gruppen. De fleste idrettslag har også sponsor- og markedsinntekter. De kommunale tilskuddene er av stor betydning. Disse kan bli brukt til å finansiere utbygging og vedlikehold av idrettsanlegg, støtte til bruk av kommunale anlegg og direkte økonomisk støtte i form av såkalte hodestøtte, der idrettslaget mottar en viss sum per medlem. Arrangementer blir også brukt som inntektsgivende tiltak, og under slike arrangementer utfører vanligvis medlemmer og foreldre frivillig arbeid. I klubbene organiseres også tradisjonelt dugnadsarbeid, der medlemmene utfører arbeid for lokale bedrifter eller enkeltpersoner, og fortjenesten går til å støtte klubben.

Særforbund

Det er betydelige variasjoner mellom særforbund. Særforbund som har attraktive landslag med stor medieinteresse (for eksempel Fotballforbundet, Skiforbundet, Håndballforbundet) har betydelige markedsinntekter. Det er imidlertid mange forbund som ikke har kommersielle inntekter i det hele tatt.

Flere forbund har inntekter fra arrangement og mange tiltak finansieres gjennom bidrag fra stiftelser. Det er også forbund som opererer med finansinntekter (renter, aksjeutbytte og utdeling på andeler i andre foretak). I tillegg henter særforbundene inntekter fra lag og medlemmer.

Idrettsforbundet og idrettskretser

For Idrettsforbundet og idrettskretser er spillemidler hovedinntektskilden. Idrettskretsene henter også finansiell støtte fra fylkeskommunene, og Idrettsforbundet sentralt har markedsavtaler. Det er for eksempel avtaler med flyselskaper og hotellkjeder som gjelder for all norsk idrett og gir særforbund og idrettslag rabatterte priser. NIF sentralt har også inntekter fra stiftelser.

1.2.2. Offentlige midler

Spillemidlene som går til idrettsformål, forvaltes av Kulturdepartement og tildeles gjennom en årlig hovedfordeling der de splittes opp i følgende poster:

- idrettsanlegg
- nasjonalanlegg og spesielle anlegg
- forsknings- og utviklingsarbeid
- antidoppingsarbeid og arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser, fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag, friluftstiltak for barn og ungdom (i figuren lokale aktivitetsmidler)
- Norges idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komite
- tilskudd til lokale lag og foreninger

I tillegg overføres grasrotmidlene direkte fra Norsk Tipping til lagene uten å gå via mellomledd. Momskompensasjon har ikke noe med spillemidler å gjøre, men er en ordning som tildeles over statsbudsjettet og innebærer at frivillige lag og foreninger får tilbakeført merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester og ved bygging og rehabilitering av anlegg.

Spillemidler kanalisert gjennom NIF

Det er fire poster som i første omgang går fra Kulturdepartementet til NIF, som forvalter midlene:

- grunnstøtte NIF sentralt og regionalt - bidrar til at organisasjonen kan stimulere idrettsaktiviteter basert på frivillig virksomhet. I denne posten ligger støtte til drift av alle idrettskretser, fellestjenester (for hele norsk idrett), stabs- og servicefunksjoner, forretningsutvikling, organisasjon og kommunikasjon og utgifter til idrettsstyret og andre valgte organer. Av midlene til idrettskretsene fordeles tilskudd til kompetanseutvikling gjennom klubbutvikling, inkludert tilskudd fra paraiddrettsområdet.
- grunnstøtte særforbund som gis etter flere kriterier, blant annet antall særiddrettslag, antall aktive og antall grener/idretter, og i form av et administrasjonstilskudd og en pott til utviklingsrettet ungdomsidrett.
- barn, ungdom og bredde. Disse midlene kanaliseres i hovedsak gjennom særforbundene og hovedmålet for denne posten er at tiltakene som gjennomføres, skal styrke aktiviteten og kompetansen i idrettslagene og/

eller føre til økt rekruttering og til at de unge fortsetter lenger i idrettslagene.

- toppidrett – tilskudd til basisfinansiering av toppidrettssatsingen, til stipender og til deltakelse i olympiske leker og paraolympiske leker. Målene er å sikre grunnlaget for en etisk og faglig kvalifisert toppidrettssatsing samt å sikre bredden innenfor toppidretten.

Spillemidler utenom sentralleddet

Andre støtteordninger som går direkte til idrettslagene uten noen mellomledd er:

- Lokale aktivitetsmidler - målet med tilskuddet er å bidra til aktivitet og deltakelse i medlemsbaserte foreninger som driver med idrett og fysisk aktivitet for barn og ungdom. Målet er at ordningen skal støtte lagenes primæraktiviteter og understøtte den frivillige innsatsen i lagene.
- Grasrotmidler – midler som alle frivillig lag eller forening som har registrert seg som grasrotmottaker i Frivillighetsregistret i Brønnøysund kan motta og disponere helt fritt.
- Annen støtte til idrett og fysisk aktivitet - målet med midlene er å stimulere aktiviteten som foregår utenfor den organiserte idretten.

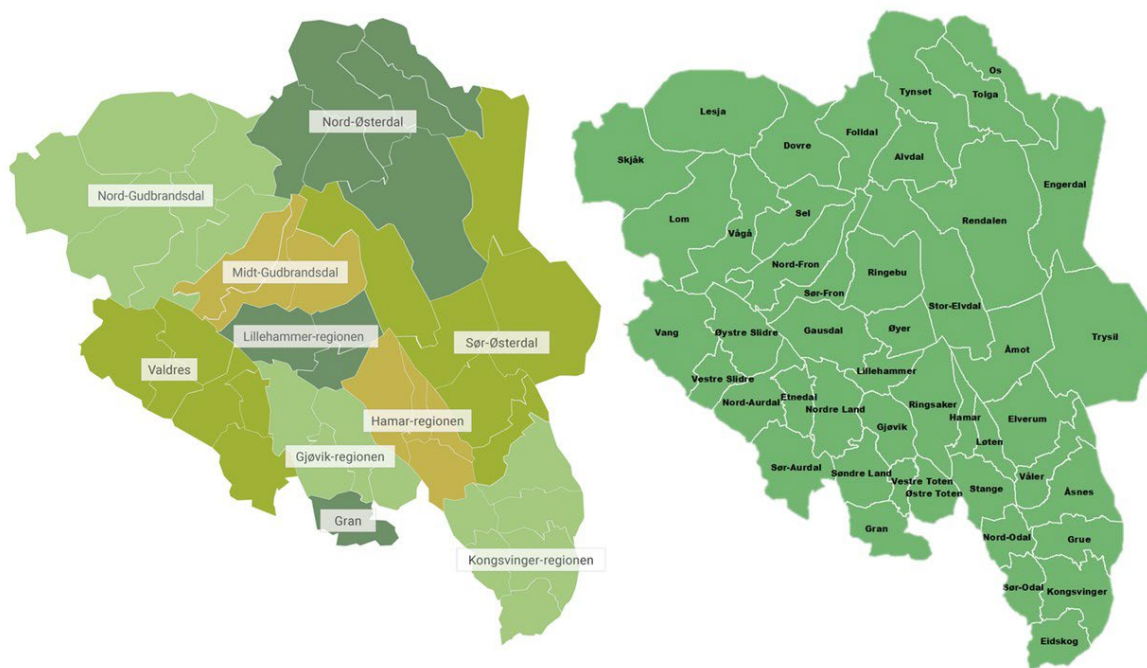
Momskompensasjonen

Det er en tilskuddsordning der frivillige organisasjoner kan søke om å få kompensert kostnader til merverdiavgift som de har hatt ved kjøp av varer og tjenester, basert på årsregnskap ett år tilbake i tid.

2. IDRETTSAKTIVITET I INNLANDET

2.1. Organisering av idretten i Innlandet

Innlandet fylke er delt opp i 10 regioner og 46 kommuner (se figur 3).

Figur 3. Regioner og kommuner i Innlandet. Kilde: Innlandet fylkeskommune (2023).

Idrettskretsene er delt inn etter fylkesgrensene og Idrettskretstinget er høyeste myndighet. Idrettskretstinget avholdes året før og etter Idrettstinget.

Innlandet idrettskrets startet sin virksomhet 01.01.2020, etter en sammenslåing av Hedmark og Oppland idrettskretser og har i dag ni ansatte. Visjonen for idrettskretsen er *idrettsglede for alle i Innlandet* og mandatet er at kretsen skal være en kompetanseressurs for alle idrettslag, idrettsråd og samarbeidspartnere.

Innlandet idrettskrets består av 58 særkretser/regioner (Innlandet Idrettskrets, 2023), og det er 688 idrettslag.

Basert på datagrunnlaget levert av Innlandet idrettskrets, er omtrent 30 prosent av alle innbyggere i Innlandet indirekte involvert eller interessert i idrettsaktiviteter.

2.2. Medlemskap i Innlandets idrettskrets

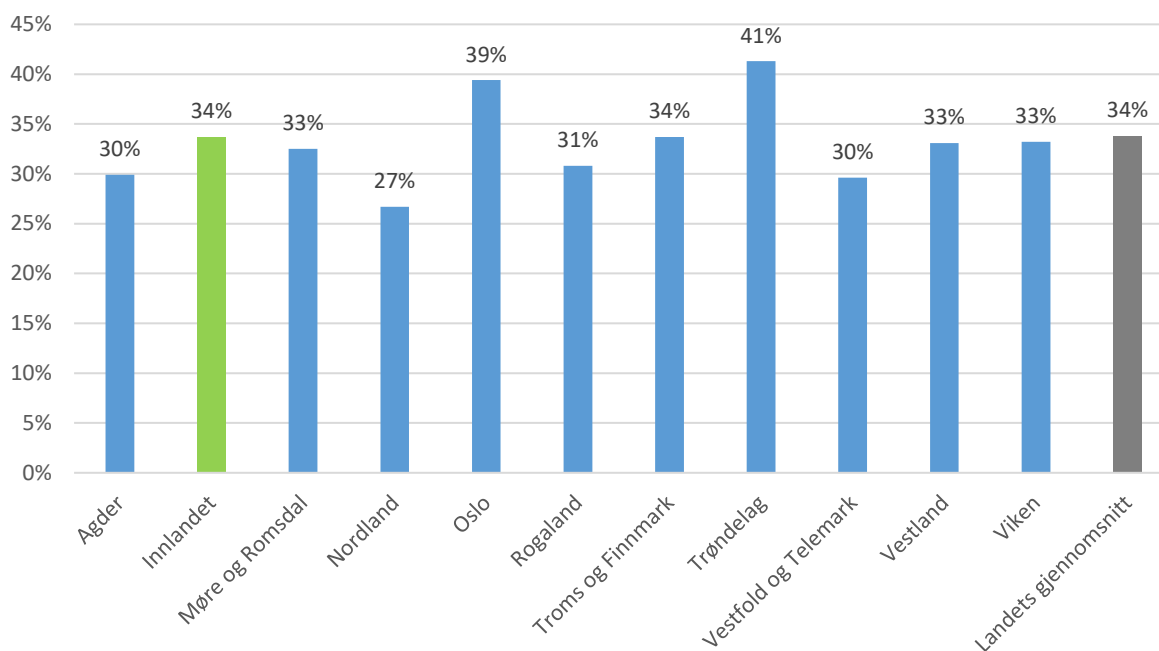
Tabell 1 viser at det er store forskjeller i hvordan utviklingen i antall medlemskap har vært i de forskjellige idrettskretsene i landet. Alle idrettskretsene har hatt en økning i antall medlemmer i 2022 sammenlignet med 2021. Når man ser det i en femårsperiode har alle idrettskretsene hatt en nedgang i antall medlemmer, unntatt Oslo. I perioden fra 2018 til 2022 har Innlandet idrettskrets hatt den største nedgangen i prosent (-16,6 %), tilsvarende en reduksjon på nær 25 000 medlemmer.

På landsbasis utgjør andel medlemskap 34 prosent av antall innbyggere i Norge. Dette er en reduksjon på 3 prosentpoeng siden 2018, da andelen utgjorde 37 prosent av antall innbyggere.

Tabell 1. Utvikling i antall medlemskap i perioden 2018 - 2022. *Kilde: NIF (2023).*

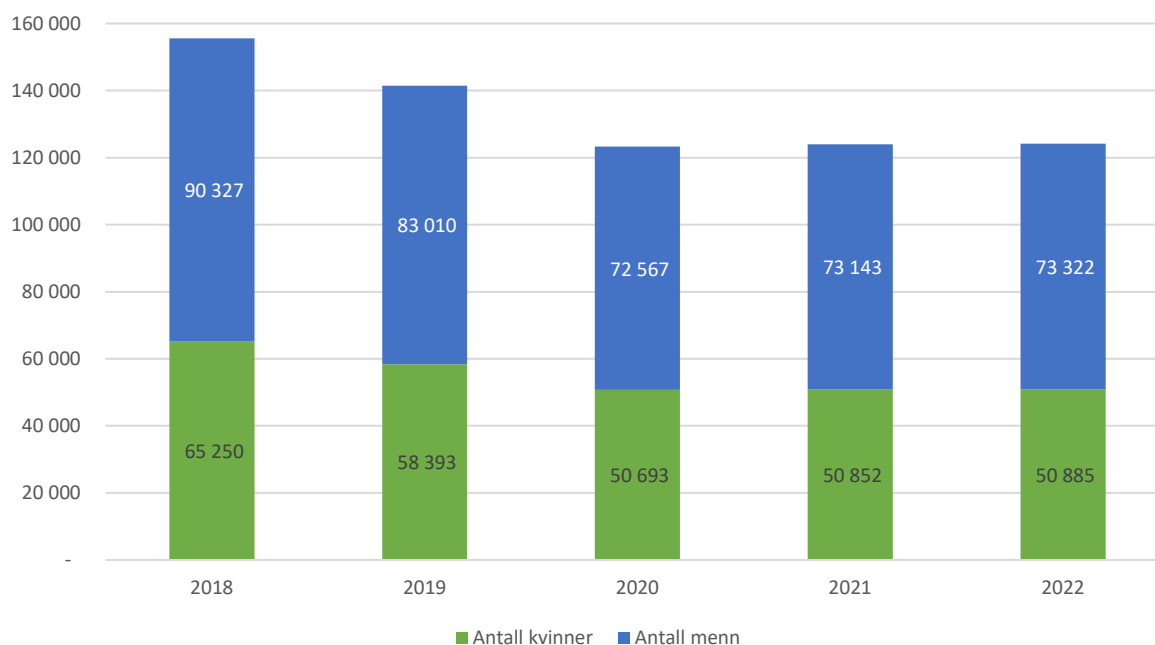
Idrettskrets	2018	2019	2020	2021	2022	Endring siste 5 år	
						Antall	Prosent
Agder	103 056	102 058	91 209	90 841	93 016	-10 040	-9,7 %
Innlandet	149 885	141 596	123 466	124 207	124 944	-24 941	-16,6 %
Møre og Romsdal	92 555	92 725	80 701	82 792	86 301	-6 254	-6,8 %
Nasjonale/ regionale idrettslag			119	91	493	493	
Nordland	73 564	74 069	60 083	60 891	64 203	-9 361	-12,7 %
Oslo	276 417	281 926	263 364	267 680	276 010	-407	-0,1 %
Rogaland	150 274	151 166	139 677	145 587	149 819	-455	-0,3 %
Troms og Finnmark	93 073	90 350	80 366	79 506	81 437	-11 636	-12,5 %
Trøndelag	203 840	205 456	185 073	188 492	195 647	-8 193	-4,0 %
Vestfold og Telemark	138 226	136 010	121 231	123 526	125 861	-12 365	-8,9 %
Vestland	224 860	223 793	200 896	207 205	212 332	-12 528	-5,6 %
Viken	434 924	430 951	406 351	411 800	421 830	-13 094	-3,0 %
Totalt	1 940 674	1 930 100	1 752 585	1 782 391	1 831 893	-108 781	-5,6 %

Når det gjelder andel medlemskap (se figur 4) ligger Innlandet på linje med landets gjennomsnitt (34 prosent), men det er en nedgang fra 39 prosent i 2018.

Figur 4. Antall medlemskap som andel av innbyggertall i 2022. Kilde: NIF (2023) og SSB tabell 11342. Note: Figuren viser samlet antall medlemskap i idrettslagene og ikke antall personer som er medlem i ett eller flere idrettslag.

Antall idrettslag i Innlandet har gradvis sunket fra 751 i 2018 til 698 i 2022. Samlet sett har medlemstallet både for kvinner og menn blitt redusert betydelig over de fem årene, med en nedgang på henholdsvis 22% for kvinner og 19% for menn. Totalt sett har medlemstallet blitt redusert med 20% (se figur 5).

Figur 5. Antall medlemmer i idretten i perioden 2018 - 2022, etter kjønn. Kilde: NIF (2022) og Innlandet idrettskrets. Note: Figuren viser samlet antall medlemskap i idrettslagene og ikke antall personer som er medlem i ett eller flere idrettslag.

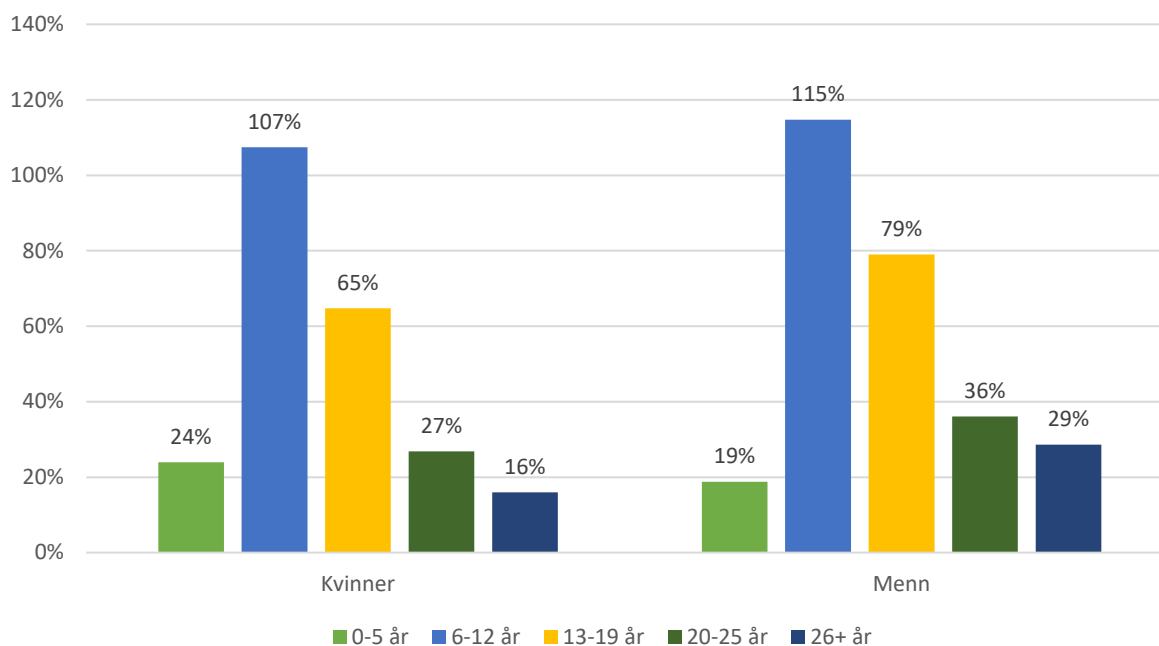
Det er en gjennomgående nedgang i medlemstall i alle aldersgrupper og kjønn i løpet av denne perioden (se tabell 2). For kvinner har den største nedgangen vært i aldersgruppen 13-19 år (fra 12 553 til 9 369). For menn har den største nedgangen vært i aldersgruppen 20-25 år (fra 7 328 til 5 113).

Tabell 2. Utvikling i medlemstall i Innlandet idrettskrets, etter kjønn og alder. Kilde: NIF (2022), NIF (2023) og Innlandet idrettskrets.

	2018	2019	2020	2021	2022	Endring 2018-2022	
						Antall	Prosent
Antall idrettslag	751	742	719	702	698		
K 0-5 år	2 783	2 371	1 791	2 269	2 270	-513	-18 %
K 6-12 år	18 576	16 521	14 136	14 358	14 360	-4 216	-23 %
K 13-19 år	12 553	11 055	9 370	9 369	9 370	-3 183	-25 %
K 20-25 år	4 195	3 593	3 327	3 353	3 355	-840	-20 %
K 26+ År	27 143	24 853	22 069	21 503	21 530	-5 613	-21 %
M 0-5 år	2 433	2 105	1 694	1 922	1 922	-511	-21 %
M 6-12 år	20 230	18 599	15 959	16 355	16 364	-3 866	-19 %
M 13-19 år	15 475	13 604	11 921	12 021	12 038	-3 437	-22 %
M 20-25 år	7 328	6 393	5 337	5 104	5 113	-2 215	-30 %
M 26+ år	44 861	42 309	37 656	37 741	37 885	-6 976	-16 %
Sum Kvinner	65 250	58 393	50 693	50 852	50 885	-14 365	-22 %
Sum Menn	90 327	83 010	72 567	73 143	73 322	-17 005	-19 %
Totalt	155 577	141 403	123 260	123 995	124 207	-31 370	-20 %²

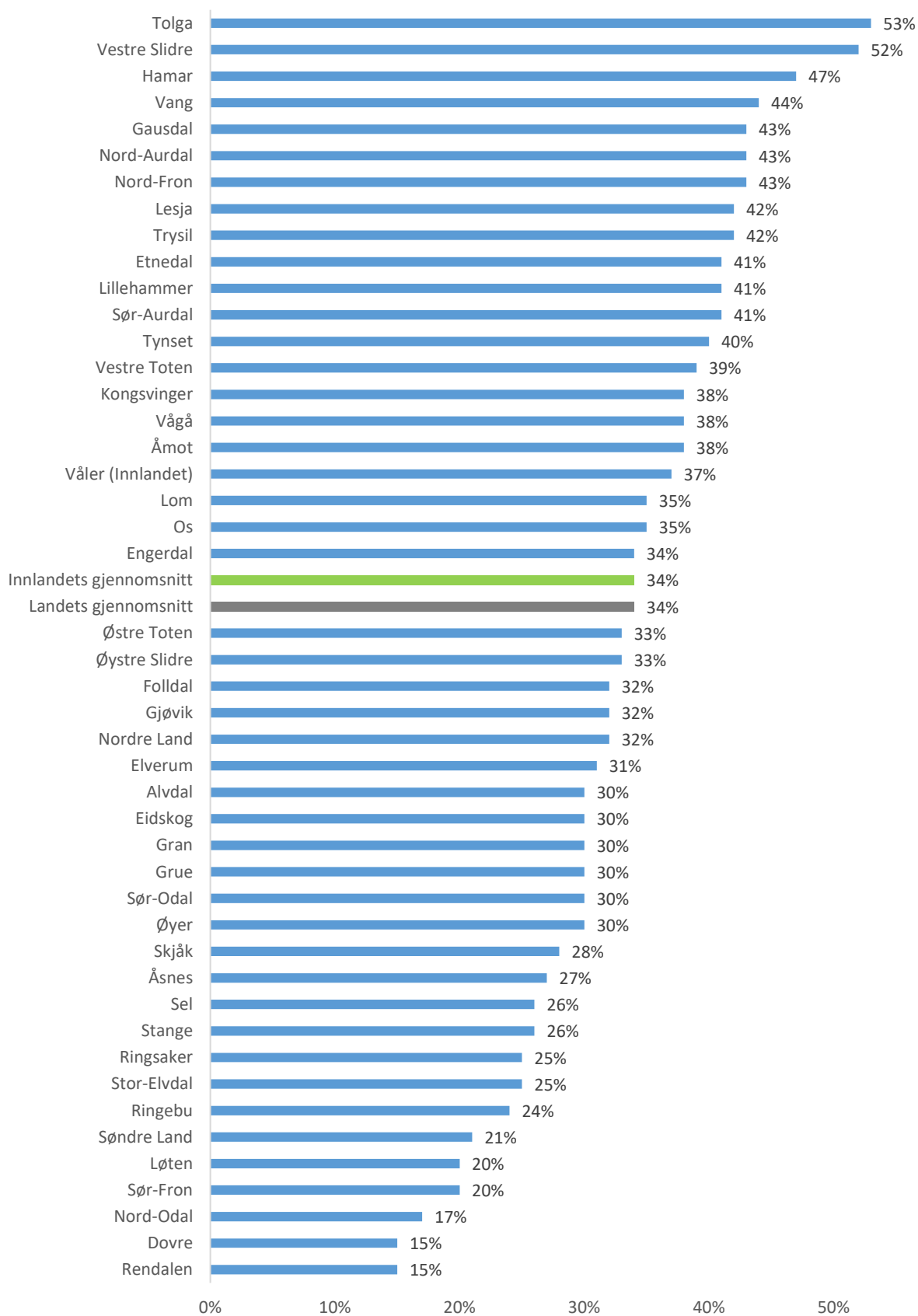
Figur 6 viser andelen av befolkningen som er medlem i idretten i Innlandet i 2022, delt inn etter alder og kjønn. Både for kvinner og menn er medlemskapet høyest i aldersgruppen 6-12 år. For kvinner er medlemskap lavest blant personer over 26 år (16 %), mens for menn er medlemskap lavest blant de aller yngste 0-5 år (19 %).

² Det er en liten uoverensstemmelse i dataene som er publisert i NFI-rapportene og dataene vi direkte mottok fra Innlandet idrettskrets. Ifølge NIF viser nedgangen 17 prosent, mens data fra Innlandet idrettskrets indikerer en nedgang på 20 prosent.

Figur 6. Andelen av befolkningen som er medlem i idretten i Innlandet i 2022, etter aldersgrupper og kjønn. *Kilde: Innlandet idrettskrets og SSB (2023f).* *Note: Figuren viser samlet antall medlemskap i idrettslagene og ikke antall personer som er medlem i ett eller flere idrettslag.* Basert på data fra det elektroniske medlemsregisteret har NIF beregnet at hvert unikt medlem i gjennomsnitt har 1,28 medlemskap, og omtrent 25 prosent av alle unike medlemmer er registrert i minst to grener.

Figur 7 gir en oversikt over andelen idrettsmedlemmer per kommune i Innlandet, sammenlignet med andelen av befolkningen i hele fylket og i hele landet. Det er 20 kommuner som ligger over landets og Innlandets gjennomsnittandel. Disse kommuner er Tolga, Vestre Slidre, Hamar, Vang, Nord-Fron, Nord-Aurdal, Gausdal, Trysil, Lesja, Sør-Aurdal, Lillehammer, Etnedal, Tynset, Vestre Toten, Åmot, Vågå, Kongsvinger, Våler, Os og Lom. Den laveste andelen idrettsmedlemmer per antall innbyggere er i Nord-Odal, Dovre og Rendalen, med henholdsvis 17, 15 og 15 prosent. For en mer detaljert oversikt over medlemstall per kommune i Innlandet i 2022, se vedlegg A.

Figur 7. Antall medlemskap som andel av innbyggertall i Innlandet i 2022. Kilde: Innlandets idrettskrets og SSB tabell 11342.

Note: Figuren viser samlet antall medlemskap i idrettslagene og ikke antall personer som er medlem i ett eller flere idrettslag.

2.3. Aktivitetstall i Innlandet

Aktive medlemmer i en konkret gruppe/gren regnes som betalende medlemmer som deltar sammenhengende gjennom sesongen i idrettslagets ordinære treningsaktivitet eller representerer idrettslaget i konkurranser (NIF, 2023). I tillegg regnes betalende medlemmer med verv og ansvar for administrative oppgaver, drift og vedlikehold av anlegg med mer også som aktive medlemmer. Det samme gjør medlemmer som er trenere eller lagledere eller har andre regelmessige oppgaver som bidrar til gjennomføring av trening, konkurranser eller annen ordinær aktivitet i idrettslaget.

Et medlem kan telles flere ganger i aktivitetsstatistikken. En gutt som for eksempel spiller fotball om sommeren og ishockey om vinteren, vil bli registrert som aktiv i begge særforbund og dermed bli talt to ganger når en presenterer det samlede aktivitetstallet for norsk idrett (NIF, 2023). Flere særforbund organiserer flere grener. Ei jente som spiller både sandvolleyball og volleyball, vil bli rapportert som aktiv i begge disse grenene (NIF, 2023).

En del av Studentidrettsforbundets særidrettsgrupper er også tatt opp i andre særforbund (eksempelvis Fotballforbundet og Orienteringsforbundet). Medlemmene i disse klubbene rapporteres dermed både til Studentidrettsforbundet og klubbens andre «ordinære» særforbund. I det samlede aktivitetstallet for norsk idrett er imidlertid disse medlemmene kun talt med én gang, noe som betyr at tallet som presenteres som norsk idretts samlede aktivitetstall for 2022, er noe lavere enn summen av de ulike særforbundenes aktivitetstall (NIF, 2023).

Det har vært 107 593 antall aktive i Innlandet i 2022. Tabell 3 viser aktivitetstall for Innlandet i 2022 fordelt på alder og kjønn. For en mer detaljer oversikt over aktivitetstall per kommune i Innlandet i 2022 se vedlegg A.

Tabell 3. Samlet aktivitetstall for idrett i Innlandet i 2022, etter kjønn og alder. Kilde: Innlandet Idrettskrets.

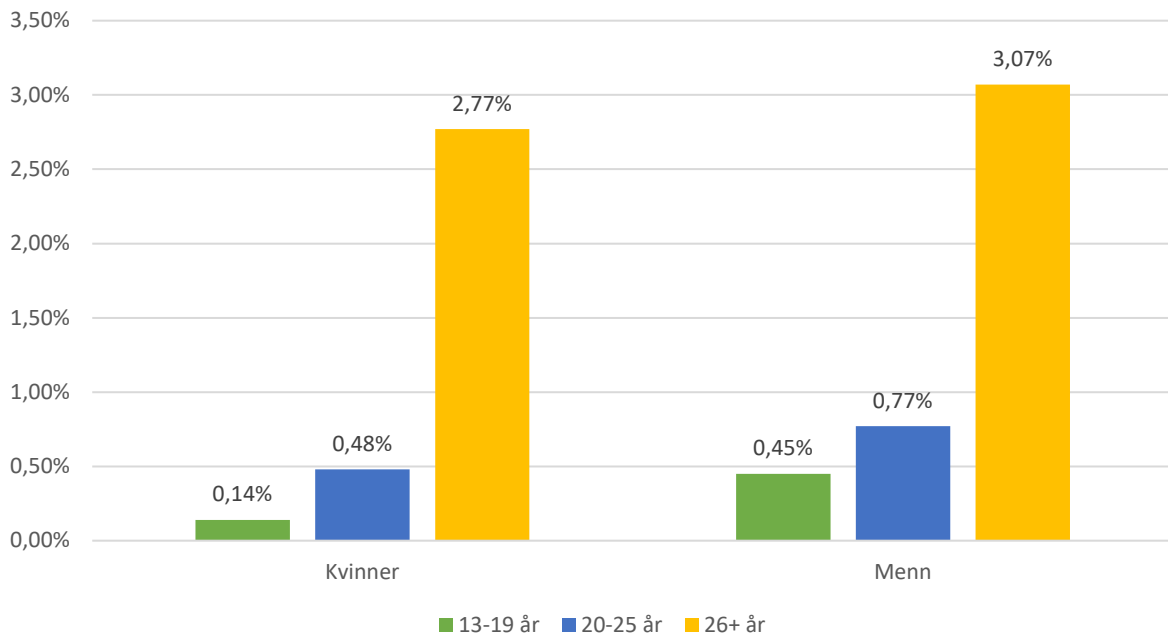
	0-5 år	6-12 år	13-19 år	20-25 år	26+ år	Totalt
Kvinner	2 194	15 630	9 340	2 881	14 792	44 837
Menn	1 763	17 307	11 311	4 535	27 840	62 756
Totalt	3 957	32 937	20 651	7 416	42 632	107 593

2.4. Medlemskap i Innlandet bedriftsidrettskrets

I tillegg til medlemmer registrert gjennom ordinære idrettslag, er det medlemmer i bedriftsidrettslag. Et godt aktivitetstilbud er viktig når man skal rekruttere eller beholde ansatte. Og ikke minst, redusere sykefravær, skape en felles identitet og et godt miljø. Folkehelse handler om så mye mer enn aktivitet. Det handler om tilhørighet og trivsel, om å bli sett og være en del av noe meningsfylt.

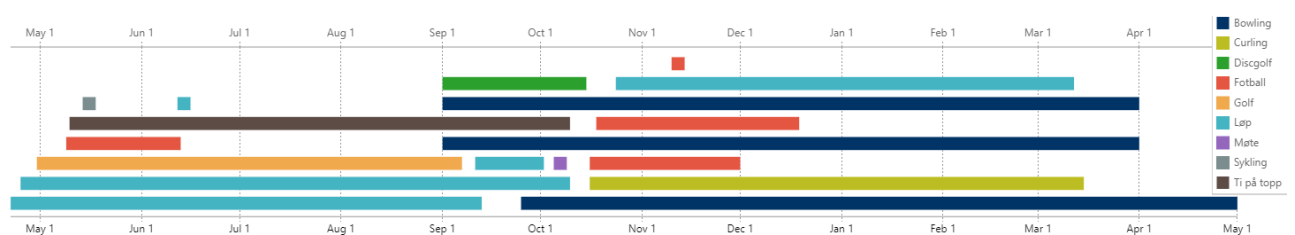
I 2021 var det 8 791 medlemmer registrert i Innlandet Bedriftsidrettskrets, hvorav 47 prosent var kvinner og 53 prosent var menn (NIF, 2022). I 2022 har det vært cirka ni prosent nedgang i antall medlemmer i Innlandet Bedriftsidrettskrets. Totalt var det registrert 8 028

medlemmer i 2022, hvorav 3 774 var kvinner og 4 254 menn (NIF, 2023) Dette tilsvarer 2,5 prosent av befolkningen i Innlandet som er 13 år eller eldre. Figur 8 viser andelen av befolkningen i hver aldersgruppe som var registrert som medlemmer i Innlandet bedriftsidrettskrets.

Figur 8. Andelen av befolkningen i hver aldersgruppe som var medlem av Innlandet Bedriftsidrettskrets i 2022, fordelt etter alder. Kilde: (NIF, 2022) og SSB (2023d).

Innlandet Bedriftsidrettskrets arrangerer aktiviteter innen løp, golf, fotball, sykling, discgolf, turkonkurranser som Ti på Topp, bowling og et motivasjonsseminar for frivillige. Aktivitetskalenderen viser tidslinjen for disse aktivitetene i 2023 (se figur 9).

Figur 9. Aktivitetskalender for Innlandet bedriftsidrettskrets. Kilde: Bedriftsidretten Innlandet (2023)

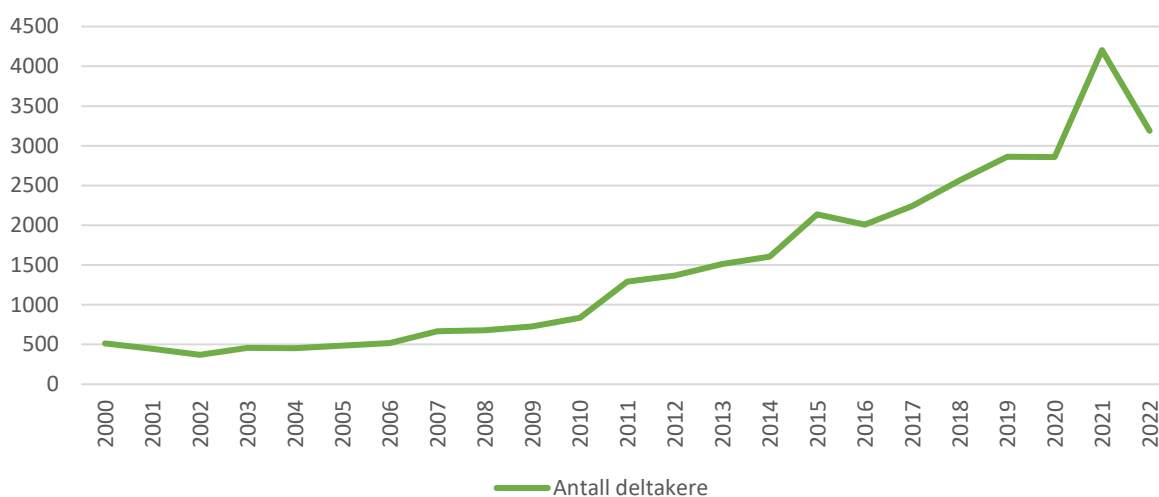
Når man ser på de ulike aktivitetstilbudene fra Innlandet bedriftsidrettskrets, er det tydelig at noen aktiviteter har en økende trend. For eksempel arrangeres turkonkurransen Ti på Topp i Hamar, Elverum, Lillehammer og Gausdal. Interessen for dette tilbudet har økt med 55 prosent i perioden 2019-2021. Dette kan muligens skyldes perioden med koronapandemien, da andre aktiviteter ikke var tilgjengelige (se tabell 4).

Tabell 4. Antall deltakere i turkonkurranse Ti på Topp i perioden 2019-2021. Kilde: Innlandet Bedriftsidrettskrets.

Sted	2019	2020	2021	Endring
Elverum	251	384	489	95 %
Hamar	173	185	206	19 %
Lillehammer	184	225	229	24 %
Gausdal	90	139	157	74 %
Totalt	698	993	1 081	55 %

Når det gjelder aktivitetsskampanjen Sykle til jobben viser Innlandet Bedriftsidrettskrets datakilder at antall deltakere har økt fra 1 960 i 2019 til 3 097 deltakere i 2021. Det vil si en økning på 58 prosent.

En av aktivitetene i Innlandet bedriftsidrettskrets er Sjørdalskarusell som består av ti mosjonsløp fra april til september. Løpene er ment å være uhøytidelig trivelig trim hvor man selv setter standarden. Løpene arrangeres som fellesstart på onsdager og virtuelt lørdag - tirsdag i forkant. I de siste fem år har antall deltakere økt med 24 prosent, fra 2 565 deltakere i 2018 til 3 188 deltakere i 2022 (Litrim, 2022). Toppidrettsutøvere bruker Sjørdalskarusellen som en god treningsarena (Litrim, 2022). Figur 10 viser utviklingen i det totale antallet deltakere i Sjørdalskarusellen de siste to tiårene.

Figur 10. Utvikling i totalt antall deltakelse i Sjørdalskarusellen i perioden 2000-2022. Kilde: Litrim (2022).

Mens det totale antallet unike deltakere har hatt en nedgang på åtte prosent i perioden 2018 – 2022, har det vært en betydelig økning blant deltakere i aldersgruppen over 30 år (tabell 5).

Tabell 5. Utvikling i antall unike deltakere i Sjødalskarusellen i perioden 2018 - 2022, etter klasseinndeling. Kilde: Litrim (2022)

Klasse	2018	2019	2020	2021	2022	Endring 2018-2022
K0-11	24	30	24	36	26	8 %
K12-15	35	42	17	29	27	-23 %
K16-19	46	39	15	10	24	-48 %
K20-29	48	44	20	33	31	-35 %
K30-39	35	52	45	80	41	17 %
K40-49	47	57	50	69	87	85 %
K50-59	19	23	23	41	40	111 %
K60-69	5	9	9	13	15	200 %
K70+	1	0	1	1	5	400 %
M0-11	44	42	27	42	35	-20 %
M12-15	50	53	23	33	38	-24 %
M16-19	52	46	19	8	27	-48 %
M20-29	89	90	26	30	38	-57 %
M30-39	76	73	60	91	94	24 %
M40-49	86	84	85	102	110	28 %
M50-59	52	61	45	67	76	46 %
M60-69	30	27	26	35	31	3 %
M70+	6	6	11	16	25	317 %
Trimmix	68	79	40	61	48	-29 %
Aktiv K20-34	33	32	5	11	15	-55 %
Aktiv M20-34	87	76	20	20	24	-72 %
Totalt	933	965	591	828	857	-8 %

3. ANLEGGSDÉKNING I INNLANDET

I dette kapitlet tar vi utgangspunktet i anleggsregisteret (www.anleggsregisteret.no) som forvaltes av Kulturdepartementet og inneholder informasjon om idretts- og friluftslivsanlegg i Norge, samt hvilke tilskudd av spillemidler som er gitt til de forskjellige anleggene.

3.1. Anleggsprofil for Innlandet

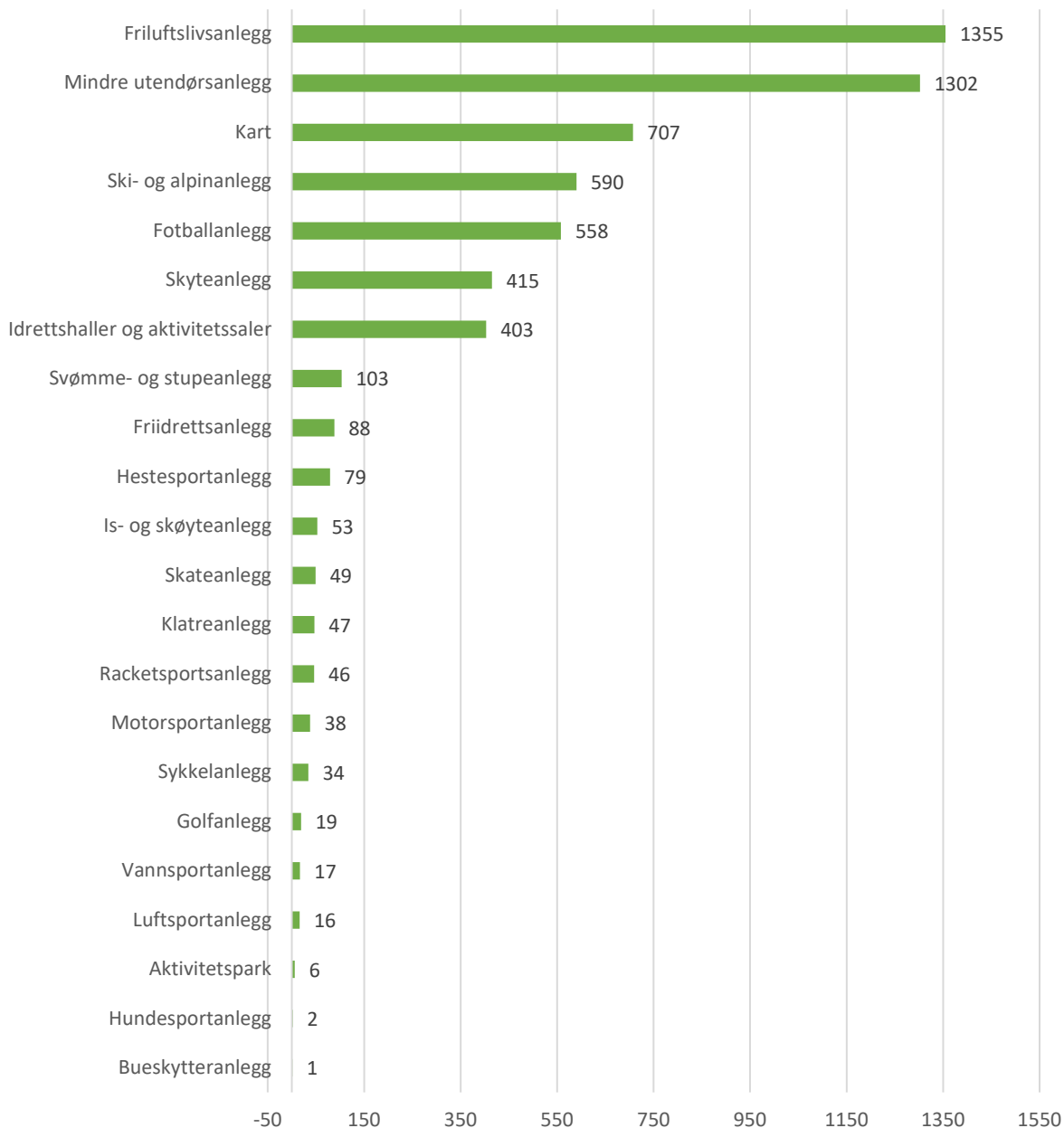
I Innlandet er det 5 928 eksisterende idrettsanlegg³ (tabell 6), hvor av 67 prosent er ordinære anlegg og 32 prosent nærmiljøanlegg.

Tabell 6. Antall eksisterende idrettsanlegg etter anleggskategori og anleggsklasse i Innlandet. *Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023.*

Anleggsklasse	Interkommunalt anlegg	Nasjonalanlegg	Nærmiljøanlegg	Ordinært anlegg	Totalsum
Antall idrettsanlegg	13	3	1 916	3 996	5 928
Andel	0,2 %	0,1 %	32,3 %	67,4 %	100 %

Figur 11 gir en oversikt over ulike kategorier av idrettsanlegg og viser antallet anlegg i hver kategori. Det er en betydelig variasjon i antallet anlegg blant de ulike kategoriene. Den største andelen utgjør mindre utendørsanlegg og friluftslivsanlegg.

³ Vi har fjernet anlegg som ikke er i drift. Vi følger anbefalinger fra Telemarkforskning og har fjernet anleggs kategorier som ikke har direkte aktivitetsverdi. Det vil si alle typer kulturanlegg (bibliotek, flerbrukslokaler for kultur, galleri, konsertsal, museum, produksjon- og øvingslokaler, regionalt kulturbygg, scenekunstlokaler, utendørs kulturarena) samt idrettsanlegg som ikke er direkte knyttet til selve aktiviteten, slik som idrettshus og servicebygg (garderobebygg, klubbhus, lager- og garasjebygg og sanitæranlegg (frittstående)). Dette er et viktig supplement til aktiviteten, men vil ikke ha verdi i seg selv. Se oversikt over anleggs kategorier og anleggstyper og anleggsklasse i vedlegg B og C.

Figur 11. Antall anlegg i ulike anleggs kategorier. Kilde: Anleggsregisteret per 07.09.2023.

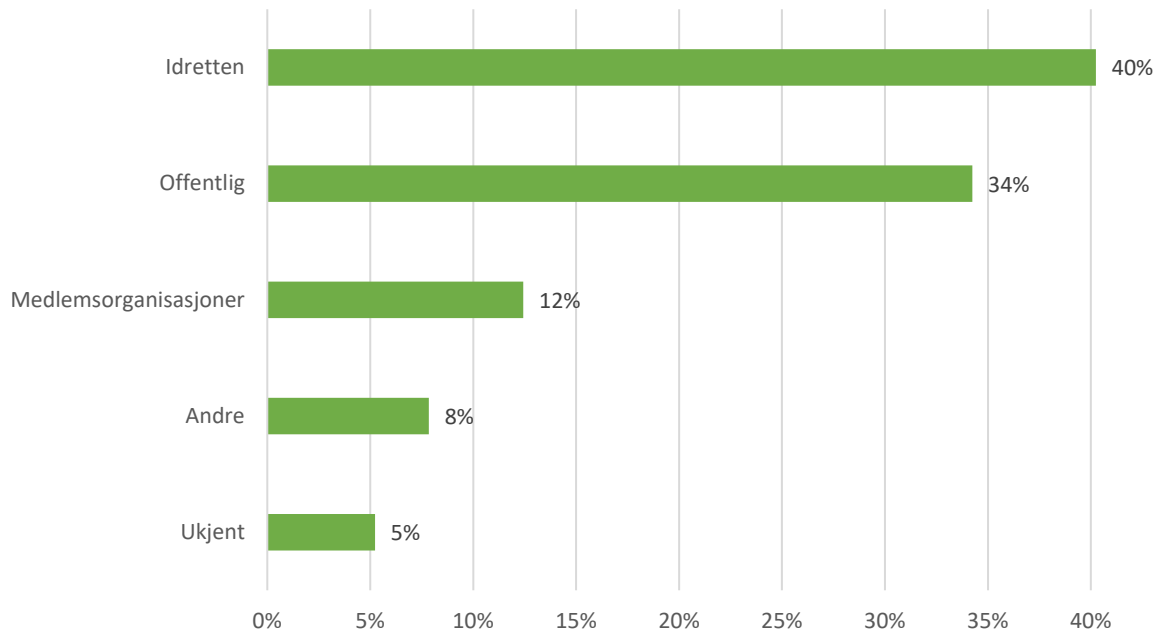
3.2. Eierskap til idrettsanlegg

Anleggsregisteret inneholder en oversikt over anlegg i hele landet. Vi har kategorisert eierskapet i fem ulike grupper basert på eieres NACE-koder, som brukes til å klassifisere bedrifter og økonomiske enheter i henhold til deres hovedaktiviteter i enhetsregisteret:

- Offentlige eiere (offentlig administrasjon, NACE-koder 84.110, 84.120, 84.130, 84.200)
- Idrettslig eierskap (NACE-koder 85.510, 93.110, 93.120)
- Medlemsorganisasjoner (medlemsorganisasjoner utenom idrett, NACE-kode 94.900)
- Andre

- Ukjent (eiere som ikke er registrert i enhetsregisteret eller de som er registrert med feil navn eller organisasjonsnummer i anleggsregisteret)

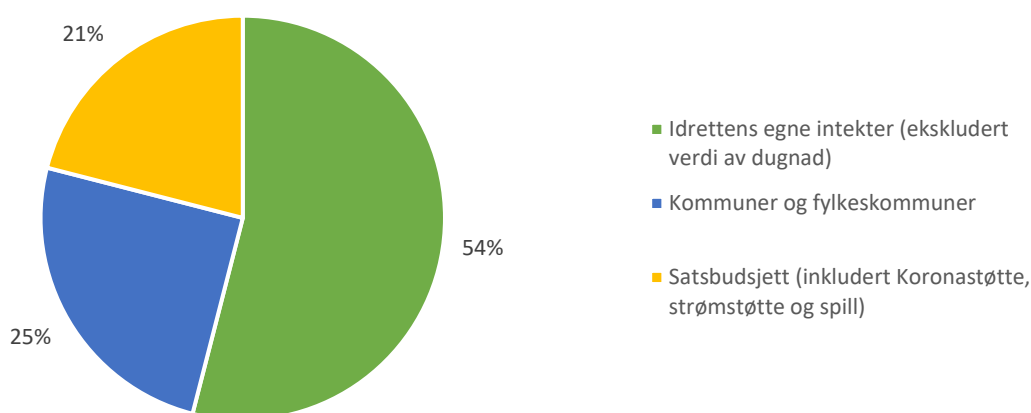
I Innlandet er det 5 928 eksisterende anlegg registrert i anleggsregisteret per 07.09.2023. Førti prosent av alle idrettsanlegg i Innlandet eies av idretten, 34 prosent eies av det offentlige, og åtte prosent eies av medlemsorganisasjoner. Figur 12 viser oversikt over eierskap for idrettsanlegg i Innlandet. Se Vedlegg D for detaljert oversikt over eierskap for ulike anleggs kategorier i Innlandets kommuner.

Figur 12. Oversikt over eierskap for idrettsanlegg i Innlandet. Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023.

4. PENGESTRØMMENE I NORSK IDRETT I 2022

Basert på idrettsforbundets nøkkeltallsrapport for 2022 (NIF, 2022), var den pengemessige verdien av samfunnets samlede tilrettelegging for idrett i 2022 24 milliarder kroner (uten frivillig innsats). Det er en økning på cirka 4 milliarder kroner fra 2021. Figur 13 viser ulike aktørers bidrag til idrettslig aktivitet i 2022. Staten bidro med fem milliarder kroner⁴, hvorav cirka 74 prosent kom fra Norsk Tipping. Den samlede kommunale og fylkeskommunale bidraget er beregnet til 5 900 millioner kroner, som er en økning på cirka fem prosent fra 2021. Det fylkeskommunale bidraget utgjør to prosent av det samlede kommunale og fylkeskommunale bidraget. Idrettens eget bidrag er beregnet til 13 265 millioner kroner i 2022, noe som representerer en økning på omtrent 39 prosent sammenlignet med 2021, da det ble rapportert 9 557 millioner kroner⁵ (NIF, 2023).

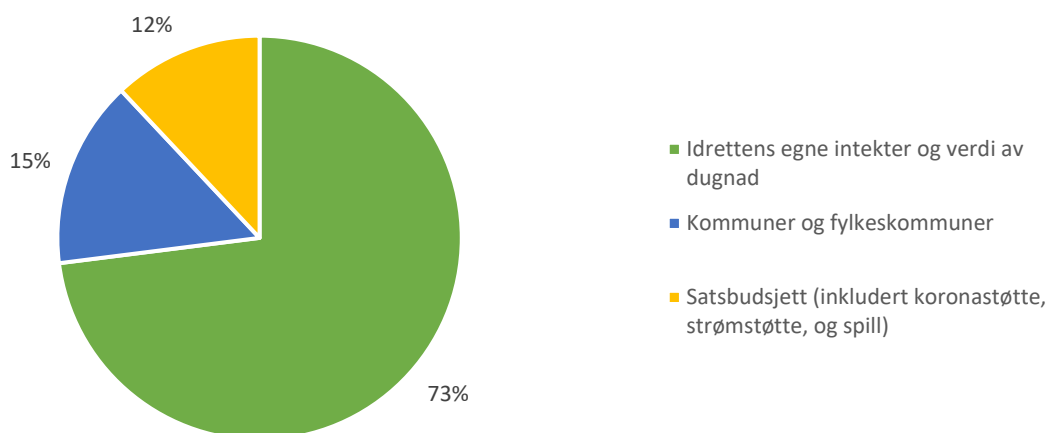
Figur 13. Tilrettelegging av idrettsaktivitet. Kilde: NIF (2023).

Det er viktig å bemerke at ikke alt er midler som vises i de ulike organisasjonsleddenes regnskaper, men det er også verdier som ikke nødvendigvis reflekteres som penger. Dette kan inkludere tjenester eller ressurser som bidrar til aktiviteter. For eksempel, kommuner som stiller anlegg til disposisjon gratis, noe som ikke nødvendigvis reflekteres som penger i regnskapene, men det er likevel et viktig bidrag til aktiviteten. I tillegg påpeker Hanstad (2019) at det er krevende å følge den enkelte krone nedover i systemet for å se om den faktisk har effekt.

⁴ Imidlertid må det bemerkes det er uoverensstemmelser mellom de to forskjellige rapportene fra Norges Idrettsforbund for årene 2021 og 2022 når det gjelder det beregnede statlige bidraget for 2021 og 2022. I rapport for 2021 ble det rapportert at statlige bidrag, inkludert koronastøtte og spill, utgjorde 4 955 millioner kroner. Imidlertid viser rapporten for 2022 at det statlige bidraget, inkludert koronastøtte og spill, har vært 5 444 millioner kroner i 2021.

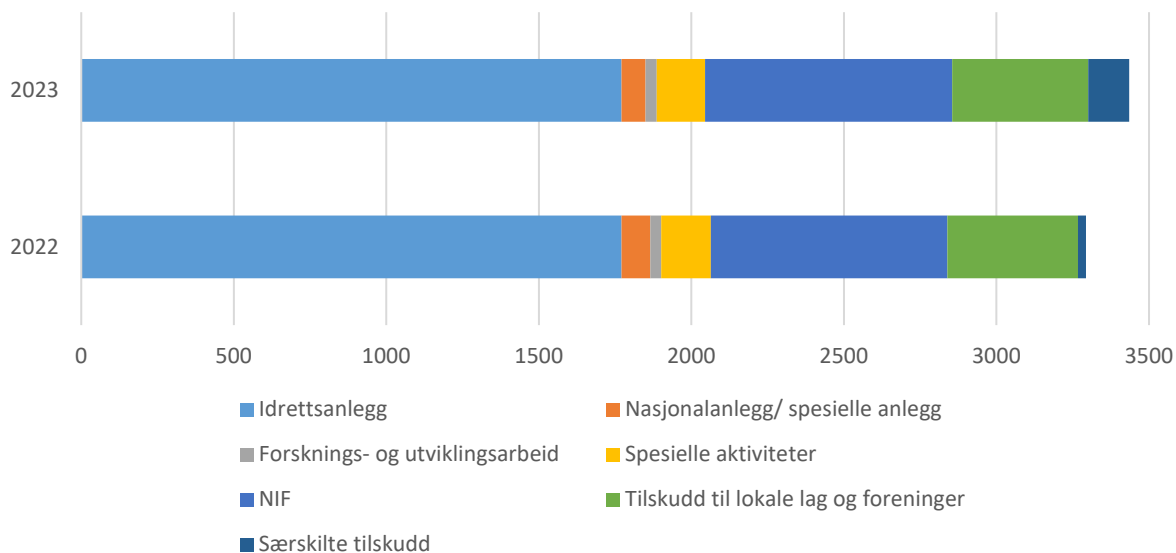
⁵ Imidlertid må det bemerkes det er uoverensstemmelser mellom de to forskjellige rapportene fra Norges Idrettsforbund for årene 2021 og 2022 når det gjelder det beregnede bidraget fra idretten, ekskludert dugnadsinnsatsen, for 2021 og 2022. I rapporten for 2021 ble idrettens egne inntekter beregnet til å være 9 841 millioner kroner, mens i rapporten for 2022 ble det oppgitt at idrettens egne inntekter for 2021 var 9 557 millioner kroner.

Når man legger til verdien av den frivillige innsatsen til idretten øker verdien av samfunnets samlede investeringer i idrett fra 24 til 41 milliarder kroner i 2022 (NIF, 2023). Figur 14 viser hvordan idretten regnskap ser ut når man inkluderer frivillig arbeid.

Figur 14. Tilrettelegging av idrettsaktivitet (inkludert frivillig arbeid). Kilde: NIF (2023).

Figur 15 viser at i 2023 har Regjeringen fordelt 3 435 millioner kroner til idrettsformål. Dette er en økning på 142 millioner kroner fra 2022 og veksten kommer som et resultat av at Norsk Tippings resultat har økt. Størstedelen av midlene går til tilskudd til bygging og rehabilitering av idretts- og nærmiljøanlegg.

Figur 15. Hovedfordeling av spillemidler til idrettsformål (mill. kr.). Kilde: Norges idrettsforbund.

4.1. Spillemidler til idrettsanlegg

I 2021 ble det fremmet 3 733 søknader om spillemidler i søknadsrunden i Norge. Søknadssummen var 6 079 millioner kroner, og tilhørende investeringer var 31,6 milliarder kroner. I Innlandet ble det fremmet 361 søknader for en søknadssum på 490 millioner

kroner. Tilhørende investeringer var 2,28 milliarder kroner. Nye investeringer per innbygger i 2021 utgjorde 1436 kroner.

Tabell 7 viser antallet søknader, søknadssum og investeringer per fylke og tabell 8 viser antallet søknader, søknadssum og investeringer per fylke for de nye søknadene for 2021, inkludert investeringer per innbygger.

Tabell 7. Antall søknader, søknadssum og investeringer per fylke. *Kilde: KUD and NIF (2022).*

Fylke	Antall søknader	Søknadssum (mill. NOK)	Investeringer (mill. NOK)
Agder	216	349	1 376
Innlandet	361	490	2 284
Møre og Romsdal	217	424	1 897
Nordland	198	466	1 950
Oslo	59	192	1 136
Rogaland	411	697	2 965
Troms og Finnmark	181	432	2 130
Trøndelag	452	843	4 094
Vestfold og Telemark	372	424	1 661
Vestland	631	1 039	4 352
Viken	635	1 514	7 792
Sum	3 733	6 868	31 636

Tabell 8. Antall nye søknader, godkjent søknadssum og investeringer per fylke og per innbygger. *Kilde: KUD and NIF (2022).*

Fylke	Antall nye søknader	Godkjent søknadssum (mill. NOK)	Investeringer (mill. NOK)	Investeringer per innbygger (NOK)
Agder	103	91	389	1 261
Innlandet	156	108	532	1 436
Møre og Romsdal	93	64	276	1 041
Nordland	91	142	609	2 533
Oslo	57	145	732	1 051

Fylke	Antall nye søknader	Godkjent søknadssum (mill. NOK)	Investeringer (mill. NOK)	Investeringer per innbygger (NOK)
Rogaland	133	129	521	1 079
Troms og Finnmark	75	95	295	1 217
Trøndelag	171	137	545	1 157
Vestfold og Telemark	234	163	624	1 478
Vestland	256	201	794	1 244
Viken	261	395	2 095	1 677
Sum	1 630	1 671	7 413	1 375

Ifølge Innlandet fylkeskommunes oversikt over spillemiddelsøknader har de blitt tildelt 541 millioner kroner i perioden 2018-2022. Tabell 9 gir en oversikt over de ti kommunene som har fått tildelt flest midler. Se Vedlegg E for full oversikt over tildelte midler per kommune i perioden 2018-2022.

I perioden 2018-2022 har det vært betydelige variasjoner i tildelte midler til idrettsanlegg per innbygger i ulike kommuner i Innlandet. Noen kommuner, som for eksempel Alvdal, Sør-Aurdal og Vang, har fått betydelig mer midler, mens andre, som Løten, Eidskog og Engerdal, har fått mindre eller ingen midler i det hele tatt. Totalt sett har det vært variasjoner i tildelingene. Vedlegg F gir detaljert oversikt over tildelingene per år for hver kommune og per innbygger i denne perioden.

Tabell 9. Tildelte midler per kommune i perioden 2018 – 2022. Kun eksisterende anlegg. Dette gjelder de 10 kommunene som har mottatt flest midler. Mill. NOK. Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023. og Innlandet Fylkeskommunes oversikt over spillemiddelsøknader i Innlandet per 06.09.2023

Kommune	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Gjøvik	12,04	12,32	15,91	10,52	6,72	57,5
Ringsaker	11,56	10,05	4,5	14,91	13,78	54,81
Lillehammer	8,34	8,8	0,74	6,7	9,89	34,47
Hamar	8,36	6,3	4,04	6,9	6,22	31,82
Elverum	4,7	8,67	6,36	7,71	4,12	31,56
Østre Toten	6,82	6,03	7,67	4,89	3,89	29,3

Kommune	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Vestre Toten	1,23	1,67	5,27	10,79	10,17	29,12
Stange	13	6,66	2,76	1,56	2,74	26,72
Sør-Aurdal	4,46	5,16	3,2	3	7,04	22,86

Det er en betydelig variasjon i tildelingen av midler avhengig av anleggstypen. Noen anleggstyper har mottatt betydelige midler, mens andre har fått begrensede beløp eller til og med ingen støtte i det hele tatt. Dette indikerer klart at det er ulike prioriteringer og behov knyttet til forskjellige typer anlegg. Anleggstyper som har fått de høyeste midlene inkluderer "Fleridrettshall," som har mottatt en totaltildeling på 177,16 millioner kroner. "Fotballbane kunstgress" har også mottatt betydelige midler, med en samlet tildeling på 63,13 millioner kroner, mens "Fleraktivitetssal" har mottatt 10,85 millioner kroner i perioden. På den andre siden har visse anleggstyper fått relativt begrensede midler. For eksempel har "Akebakke" fått 0,30 millioner kroner, "Alpinbakke" har en samlet tildeling på 0,56 millioner, og "Anlegg for radiostyrt motorsport" har mottatt 0,49 millioner. Se vedlegg G for full oversikt over utviklingen i tildelte midler per anleggstype i perioden 2018-2022 for eksisterende anlegg i Innlandet.

I løpet av de siste fem årene har det blitt investert omtrent 4,07 milliarder kroner i idrettsanlegg i Innlandet (Vedlegg H). Det har vært betydelige investeringer i fleridrettshaller, fotballbaner, fotballhaller og trenings- og konkurransebasener, mens andre anleggstyper har fått mindre investeringer i samme periode. Dette gir oss en indikasjon på den økonomiske innsatsen for utviklingen av eksisterende anlegg i regionen. Samlet sett bidrar investeringene i idrettsanlegg til å skape sunnere, mer aktive og mer sammenknyttede samfunn. Dette har positive ringvirkninger for både den fysiske og sosiale helsen til innbyggerne og kan bidra både til å øke livskvaliteten og den økonomiske utviklingen i regionen. Tidligere forskning har vist at når for eksempel et skianlegg investerer i nye skiheiser, kan det gi en økning i besøkstallene med mellom 6 og 10% i den første vintersesongen etter investeringen (Falk & Tvetraas, 2020). Se Vedlegg H for en oversikt over investeringsutviklingen per anleggstype i Innlandet i perioden 2018-2022.

5. IDRETTENS VERDISKAPING

Idrettens verdiskaping kan evalueres langs flere dimensjoner. Økonomiske fordeler omfatter økt bruttonasjonalprodukt, sysselsetting, produktivitet, turisme og arrangementer. Samfunnsutvikling og trivsel omfatter sosial inkludering, frivillig arbeid og avledning fra antisosial atferd. Fysisk helse fremmes gjennom økt fysisk aktivitet i befolkningen, reduksjon av overvekt/fedme og redusert risiko for kroniske sykdommer. Mental helse adresseres ved forebygging av symptomer som reduserer velvære (Keane et al., 2019).

Idrettens verdiskaping kan måles på ulike måter. For det første inkluderer direkte økonomiske bidrag gjennom inntekter generert av idrettsarrangementer, som billettinntekter, sponsorinntekter og salg av idrettsrelaterte produkter. Videre spiller indirekte økonomiske bidrag en rolle, der inntekter skapt av økonomiske aktiviteter knyttet til idretten, som hotellbestillinger, restaurantbesøk og transportkostnader, blir vurdert. Den tredje faktoren er sysselsettingseffekter, som inkluderer både direkte arbeidsplasser innen idrettssektoren og indirekte arbeidsplasser i tilknyttede næringer. Idrettsarrangementer kan også bidra til økt turisme og markedsføring, ved å tiltrekke seg turister og øke eksponeringen for et geografisk område. Til slutt, i tillegg til de økonomiske aspektene, gir idretten sosiale og helsemessige fordeler, som fremmer sunn livsstil, fellesskap og samarbeid.

Keane et al. (2019) har gjennomført en kritisk gjennomgang av metoder som brukes for å kvantifisere verdiskaping som følge av investeringer i idrett og fysisk aktivitet. De har delt aktuelle metoder i to grupper - metoder for å estimere verdiskaping av enkeltarrangementer, for eksempel idrettsarrangement, reiselivsaktivitet, o.l.) og metoder for å registrere mer omfattende virkninger på regionalt og nasjonalt nivå. Metoder for estimering av virkninger på regionalt og nasjonalt nivå forsøker å utfylle de økonomiske virkningene gjennom å inkludere variabler som appellerer til investorer fra et bredere spekter av interessenter, ikke bare de som er opptatt av økonomisk vekst. Denne tilnærmingen retter seg mot å styrke kvaliteten, rekkevidden og kostnadseffektiviteten ved å levere idrett og aktiv rekreasjon som tar sikte på et bredt spekter av helsemessige, sosiale og økonomiske resultater (Keane et al., 2019). Se vedlegg I for oversikt over disse metodene.

I dette notatet bruker vi tilgjengelige offentlige data og spesifikke metoder som er egnet til bruk av slike data for å vurdere den økonomiske eller annen form for verdi som idretten bidrar med i Innlandet. Det har ikke vært rom for å samle inn tilleggsdata via spørreskjemaer eller intervjuer.

Det første steget i analysen av idrettens bidrag til regionen er å definere *idrettsnæring* og de økonomiske aktivitetene den omfatter. Særlig må følgende konsepter utforskes:

- Hvilke idrettsaktiviteter skal inkluderes som utgjør idrettsnæringen for analysen?
- Hva er de resulterende varer og tjenester som produseres og konsumeres i forbindelse med disse idrettsaktivitetene?
- Hvilke tilknyttede økonomiske aktiviteter skal inkluderes innenfor definisjonen av idrettsaktiviteter?

For å utvikle estimater for betydningen av idrettsnæringen, må tilgjengelige nærings- og andre økonomiske data analyseres og bearbeides for å tilfredsstille næringsdefinisjonen. Dette er ikke en enkel oppgave, selv om det finnes noe økonomiske data som samles inn og identifiseres som relatert til idrett, så utgjør dette bare en liten del av den generelle idrettsrelaterte aktiviteten.

I dette notatet benytter vi Standard for næringsgruppering (SN2007) for å kategorisere næringer som er relatert til idrett og som kan defineres som idrettsnæringen. Denne grupperingen fungerer slik at alle virksomheter i Brønnøysundregisteret er registrert innenfor en NACE-kode, som forteller hvilken bransje og næring den enkelte virksomheten tilhører. I denne kartleggingen har vi tatt med virksomheter innen følgende NACE-koder:

- 32.300 Produksjon av sportsartikler
- 47.641 Butikkhandel med sportsutstyr
- 77.210 Utleie og leasing av sports- og fritidsutstyr
- 85.510 Undervisning innen idrett og rekreasjon
- 93.110 Drift av idrettsanlegg
- 93.120 Idrettslag og- klubber
- 93.130 Treningsentre
- 93.190 Andre sportsaktiviteter

Det er mange virksomheter som er knyttet til idrett, men som ligger under andre NACE-koder. For å identifisere disse virksomhetene må man gå gjennom alle virksomheter i hver eneste NACE-kode og manuelt plukke de ut og inkludere i populasjon. Innenfor rammene av dette prosjektet har det ikke vært rom for å gjennomføre dette. Per november 2023 var det 2378 aktive virksomheter innen idrettsnæringen (tabell 10).

Tabell 10. Antall virksomheter innen idrettsnæringen per november 2023. Kilde: Proff Forvalt.

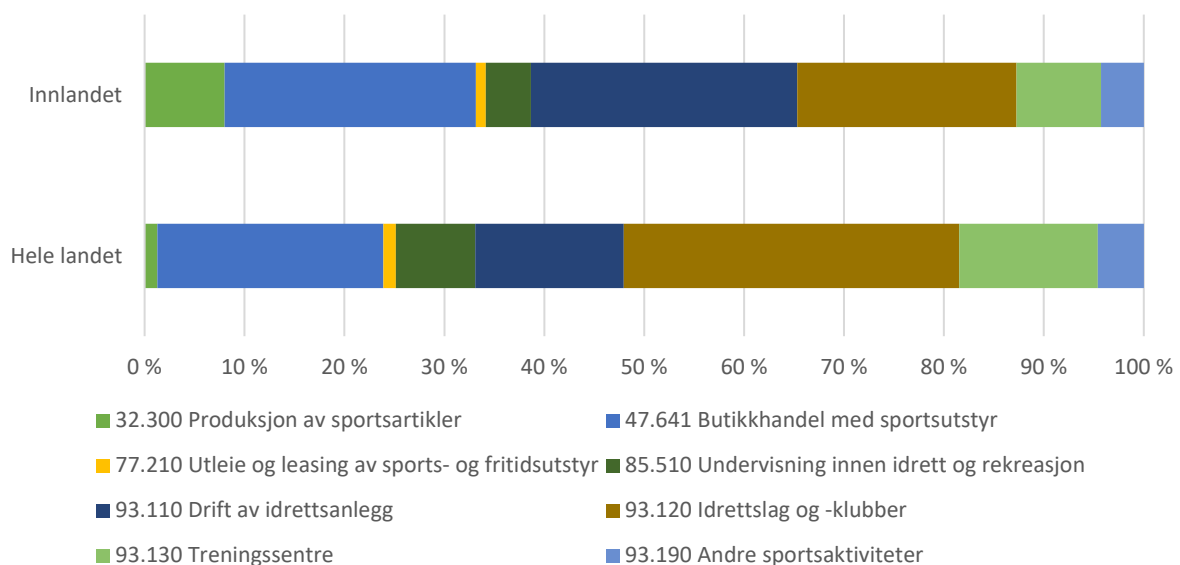
Næringskode	Næring	Antall virksomheter
32.300	Produksjon av sportsartikler	16
47.641	Butikkhandel med sportsutstyr	119
77.210	Utleie og leasing av sports- og fritidsutstyr	45
85.510	Undervisning innen idrett og rekreasjon	651
93.110	Drift av idrettsanlegg	142
93.120	Idrettslag og- klubber	1 074
93.130	Treningsentre	97
93.190	Andre sportsaktiviteter	234
Totalt		2 378

5.1. Sysselsetting i idrettsnæringen

Oppdragsgiver har beregnet at antall årsverk knyttet til idrett i Innlandet er 668 årsverk (se vedlegg J). I sine beregninger har oppdragsgiver inkludert kun sysselsatte i følgende organisasjoner: Idrettslag, særkretser, idrettskrets, Olympiatoppen Innlandet, Toppidrett, LOLSC, Innlandet fylkeskommune, kommuner i Innlandet, VGS, Wang Toppidrett, NTG, Høgskolen i Innlandet, og arrangementsselskap som Hamar Olympiske anlegg, Hafjell/Kvitfjell AS, Beitostølen Skistadion AS, Gjøvik Olympiske anlegg, Olympiaparken Lillehammer, samt andre arrangementsselskap som Mosertoppen, Trysil, Gålå, Skeikampen Skiarena. Man må imidlertid være oppmerksom på at disse dataene ikke er kvalitetssikret og inkluderer kun en del av virksomhetene knyttet til idrett.

I dette notatet har vi valgt å se på sysselsetting innen idrett med utgangspunkt i idrettsnæringen, som vi har definert basert på virksomheter knyttet til idrett basert på NACE-koder.

På landsbasis er sysselsatte innen idrettsnæringen 35 314 personer i 2022. Sysselsetting innenfor idrettslag og -klubber utgjør den største andelen av sysselsatte, etterfulgt av sysselsetting innenfor butikkhandel med sportsutstyr. Sysselsetting i idrettsnæringen har økt med åtte prosent fra 2018 til 2022.

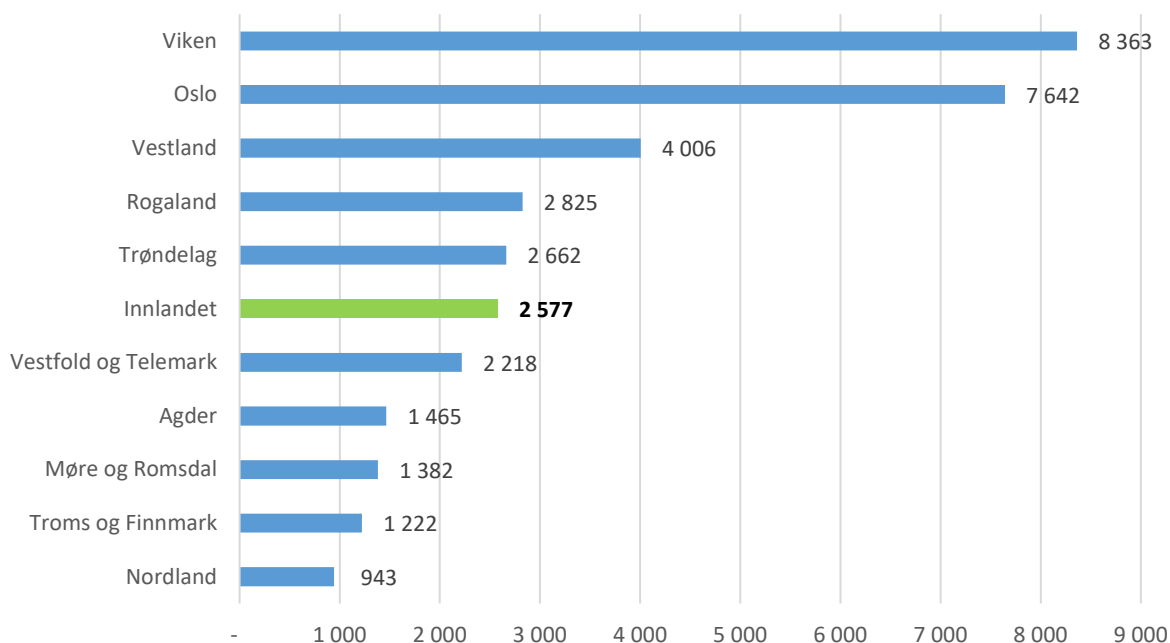
Figur 16. Sysselsetting i idrettsnæringen i Innlandet og i hele landet i 2022. Kilde: SSB tabell 13470.

Idrettsnæringen utgjør omtrent 1,5 prosent av den samlede sysselsettingen i Innlandet. I Innlandet var det 2 577 sysselsatte i idrettsnæringen i 2022, hvor av 27 prosent var sysselsatt innen drift av idrettsanlegg. Samlet sett har sysselsetting innen idrettsnæringen i Innlandet økt med 4 prosent fra 2018 til 2022 (se tabell 11). Det er imidlertid store forskjeller i utviklingen av sysselsettingen i de ulike idrettsrelaterte næringene i de siste fem årene. Innen idrettslag og -klubber, drift av idrettsanlegg og undervisning innen idrett og rekreasjon gikk antall sysselsatte opp med henholdsvis 23, 12 og 9 prosent. Mens treningscentre, andre sportsaktiviteter og butikkhandel med sportsutstyr har hatt en nedgang i antall sysselsatte på henholdsvis 15, 8 og 7 prosent.

Tabell 11. Utvikling i antall sysselsetting innenfor idrettsnæringen i Innlandet i perioden 2018-2022. Kilde: SSB tabell 13470

	2018	2019	2020	2021	2022	Endring 2018-2022
32.300 Produksjon av sportsartikler	206	191	195	195	206	0 %
47.641 Butikkhandel med sportsutstyr	695	694	628	668	648	-7 %
77.210 Utleie og leasing av sports- og fritidsutstyr	17	21	16	19	26	53 %
85.510 Undervisning innen idrett og rekreasjon	106	107	104	107	116	9 %
93.110 Drift av idrettsanlegg	615	651	527	577	687	12 %
93.120 Idrettslag og -klubber	461	459	465	503	566	23 %
93.130 Treningscentre	255	288	245	254	218	-15 %
93.190 Andre sportsaktiviteter	120	124	117	120	110	-8 %
Totalsum	2 475	2 535	2 297	2 443	2 577	4 %

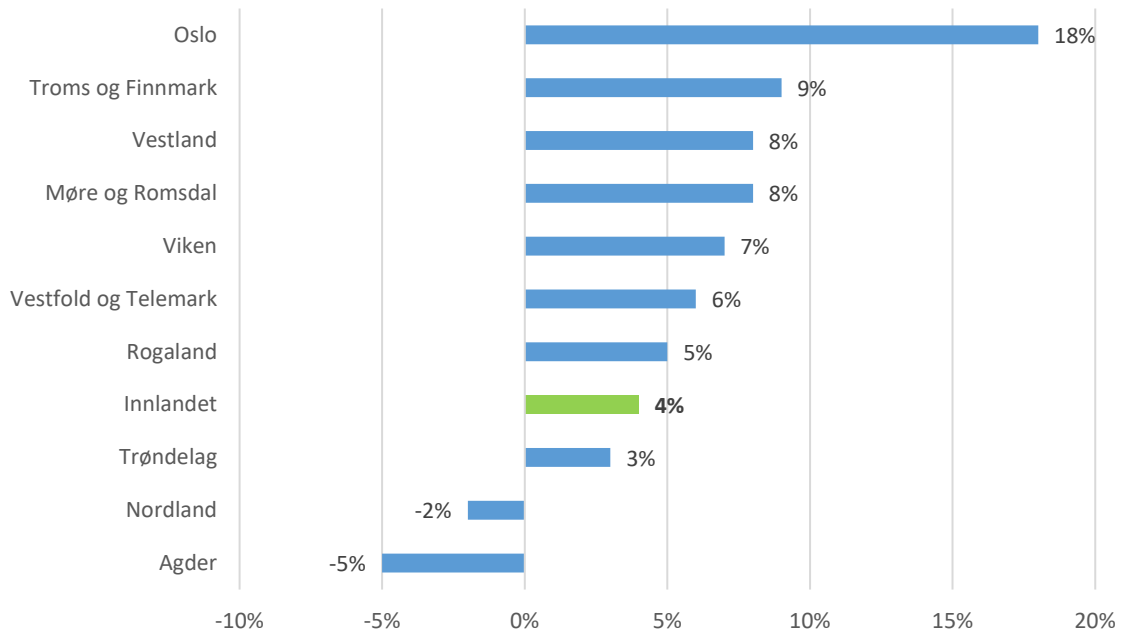
I det følgende ser vi på sysselsetting innenfor idrettsnæringen i fylkene. I 2022 var sysselsettingen innen idrettsnæringen høyest i Viken (8 363) og Oslo (7 642) (se figur 17).

Figur 17. Sysselsatte innenfor idrettsnæringen i fylker i 2022, sortert avtakende etter antall sysselsatte. Kilde: SSB tabell 13470.

Figur 18 viser sysselsettingsutviklingen for idrettsnæringen i fylkene i perioden 2018-2022. På landsbasis har sysselsettingen økt med åtte prosent fra 2018 til 2022. Det er stor

variasjon mellom fylkene. Nesten alle fylkene har hatt en økning. Det er kun Nordland og Agder som har hatt sysselsettingsnedgang i perioden 2018 – 2022.

Figur 18. Prosentvis endring i sysselsatte innenfor idrettsnæringen i perioden 2018-2022. Fylkesfordelt. Sortert avtakende etter sysselsettingsendringer. Kilde: SSB tabell 13470.

Lokaliseringskvotient (LQ) er et uttrykk for en nærings relative betydning i en region sammenlignet med landet. Lokaliseringskvotient sier dog lite om den faktiske sysselsettingen. Et alternativt mål er å bruke horisontal lokaliseringskvotient (HLQ) som sier noe om den absolutte størrelsen på næringen. I figurene nedenfor presenteres lokaliseringskvotienter sammen med den horisontale kvotienten for næringene relatert til idretten. Når $LQ=1$ betyr det at næringen i regionen er på nivå med landet, og er $LQ>1$ er næringen overrepresentert, og tilsvarende underrepresentert om $LQ<1$. HLQ er definert som antall sysselsatte innen idrettsnæringen som overstiger forventet antall. Det forventede tallet er likt antall sysselsatte i idrettsnæringen som ville eksistere dersom den relative betydningen var den samme som i nasjonaløkonomien, og dermed produserer en LQ lik 1. En positiv HLQ-verdi indikerer konsentrasjonen av en næring, og jo høyere verdi, jo sterkere konsentrasjon (Fingleton et al., 2004).

Tabell 12 presenterer resultater for forskjellige mål på sysselsettingskonsentrasjon i idrettsnæringen. Idrettsnæringen har større sysselsetting en landsgjennomsnittet i Viken, Innlandet og Oslo ($LQ>1$; $HLQ>0$). Innlandet er blant de tre fylkene hvor idrettsnæringen er konsentrert. Innlandet hadde 391 flere sysselsatte innen idrettsnæringen enn landets gjennomsnitt ($HLQ=391$).

Tabell 12. Ulike mål på sysselsettingskonsentrasjon i idrettsnæringen i Innlandet i 2022. Sortert avtakende etter HLQ. *Kilde: SSB tabell 13470. Omarbeidet av Østlandsforskning.*

	Antall sysselsatte	LQ	HLQ
Viken	8 363	1,18	1 303
Oslo	7 642	1,15	1 006
Innlandet	2 577	1,18	391
Vestland	4 006	0,97	-116
Vestfold og Telemark	2 218	0,93	-156
Møre og Romsdal	1 382	0,83	-274
Troms og Finnmark	1 222	0,77	-365
Agder	1 465	0,80	-368
Trøndelag	2 662	0,86	-436
Rogaland	2 825	0,87	-440
Nordland	943	0,63	-546

Ifølge HLQ er den største konsentrasjonen av sysselsetting i idrettsnæringen i Innlandet i Trysil og Lillehammer etterfulgt av Gjøvik, Hamar og Øyer (se tabell 13).

Tabell 13. Tabell 13. Ulike mål på sysselsettingskonsentrasjon i idrettsnæringen i Innlandet i 2022. Sortert avtakende etter HLQ. I tabellen er inkludert kun de kommunene som hadde positive HLQ verdier. *Kilde: SSB tabell 13470. Omarbeidet av Østlandsforskning.*

Kommune	Antall sysselsatte	LQ	HLQ
Trysil	221	5,20	179
Lillehammer	425	1,72	178
Gjøvik	341	1,31	81
Hamar	386	1,25	78
Øyer	84	2,96	56
Øystre Slidre	36	1,69	15
Vang	19	1,64	7

Kommune	Antall sysselsatte	LQ	HLQ
Lom	22	1,42	6
Kongsvinger	133	1,04	5
Ringebu	38	1,13	4
Lesja	14	1,06	1

5.2. Frivillig arbeid i idrett

Frivillig innsats er kjernen i norsk idrett, og dens betydning kan ikke undervurderes. Frivillige spiller en sentral rolle som drivkraften bak idrettslag og klubber, og de legger grunnlaget for bred deltakelse og inkludering i ulike idrettsaktiviteter. Deres engasjement er avgjørende for å skape muligheter der folk i alle aldre og bakgrunner kan delta i ulike idretter. I tillegg er frivillige uunnværlige for økonomisk støtte, med ansvar for innsamling av midler som er kritiske for å opprettholde idrettsanlegg, utstyr og aktiviteter.

I følge Levekårsundersøkelsen EU-SILC (2022) har omtrent 22 prosent av Innlandets innbyggere bidratt med frivillig innsats i idrettslag, med et gjennomsnitt på 76,8 timer per år. Når man sammenligner innbyggernes frivillige innsats i idrettslag mellom fylkene, rangerer Innlandet som nummer to når det gjelder andel innbyggere og som nummer fire når det gjelder gjennomsnittstimer per år i frivillig arbeid i idrettslag (SSB, 2022).

Satellittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner viser at 57 prosent av inntektene for organisasjoner innen idrett kommer fra husholdningene (SSB, 2018). Det finnes ingen overordnet statistikk om frivillighet innen idrett i Innlandet, men ved hjelp av satellittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner og Levekårsundersøkelsen EU-SILC kan en regne ut frivillighetsinnsats i Innlandets idrett.

Satellittregnskap viser til at det er 34 960 ulønnede årsverk i frivillighet idrett (se tabell 14) (SSB, 2023e). Dessverre, grunnet manglende tilstrekkelig datagrunnlag for omfanget av ulønnet arbeid i frivillige og ideelle organisasjoner, har det ikke blitt publisert nyere tall. Av de ulønnede årsverkene innen frivillighet i idrett, er omtrent åtte prosent i Innlandet, tilsvarende 2797 ulønnede årsverk (SSB, 2022). Frivillig arbeid innen idretten bidro med en verdiskapning på 18,7 milliarder kroner i Norge i 2018. Innlandets idrett står for 1,49 milliarder kroner av dette (SSB, 2022, 2023e).

Tabell 14. Utvikling i antall ulønnede årsverk, lønnstakere og lønnskostnadsekvivalent for ulønnet arbeid i idretten i Norge i perioden 2009 - 2018. Kilde: SSB (2023e)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antall ulønnede årsverk	27 754	29 679	30 908	32 183	33 357	34 337	34 337	34 675	34 960	34 960
Antall lønnstakere	4 096	3 674	3 504	3 580	3 443	3 608	3 664	6 164	6 550	6 864
Lønnskostnads ekvivalent for ulønnet arbeid (mill. NOK)	12 204	15 034	14 836	15 965	17 389	16 449	16 823	17 478	18 133	18 659

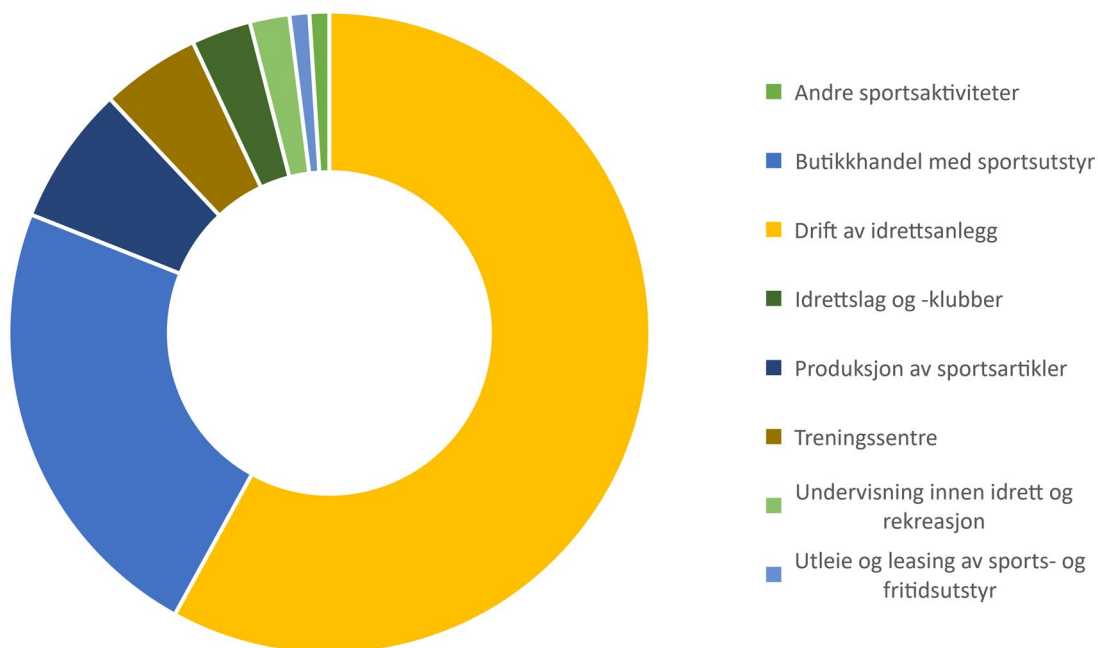
En alternativ metode for å beregne verdien av frivillig innsats er Johns Hopkins-universitetets modell. Frivillig innsats innen idretten representerer en ressurs som omfatter medlemsantallet i organiserte idrettsorganisasjoner, frivillige årsverk og gjennomsnittslønnen. Johns Hopkins-universitetet har utviklet en modell for å evaluere verdien av frivillig arbeid og har konkludert med at frivillighetsfaktoren er 0,016. Dette betyr at hvert medlem i den frivillige sektoren i gjennomsnitt utfører 0,016 frivillige årsverk. For å beregne den samlede verdien av den frivillige innsatsen i idretten, multipliseres antallet årsverk med gjennomsnittslønnen til en industriarbeider. I følge NIF (2023) har det vært 124 944 medlemmer i Innlandet idrettskrets. Multiplisert med frivillighetsfaktoren gir dette 1999,10 frivillige årsverk. Gjennomsnittlig årslønn var 638 400⁶ kroner, noe som betyr at idrettens frivillige arbeid utgjøre 1,28 milliarder kroner i 2022 i Innlandet.

5.3. Verdiskaping i idrettsnæringen

Den totale økonomiske⁷ verdiskapningen i idrettsnæringen var på 1,15 milliarder kroner i Innlandet i 2022. Drift av idrettsanlegg bidro mest til verdiskapningen, mens virksomheter som driver med Utleie og leasing av sports- og fritidsutstyr og andre sportsaktiviteter bidro minst til verdiskapningen i Innlandet i 2022 (Figur 16).

⁶ Kilde: SSB. (2023a). 11417: Årslønn, etter næring (19 grupper) 2015 - 2022. <https://www.ssb.no/statbank/table/11417/>

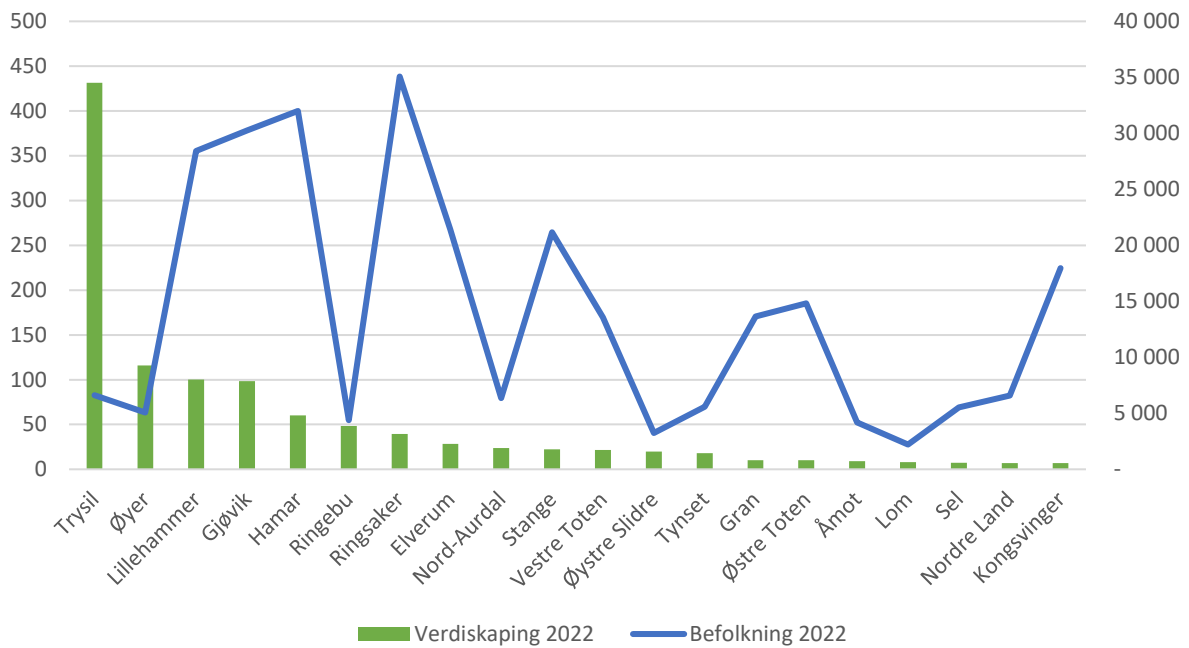
⁷ Det økonomiske verdiskapningsbegrepet defineres som summen av bedriftens driftsresultat og lønnskostnader.

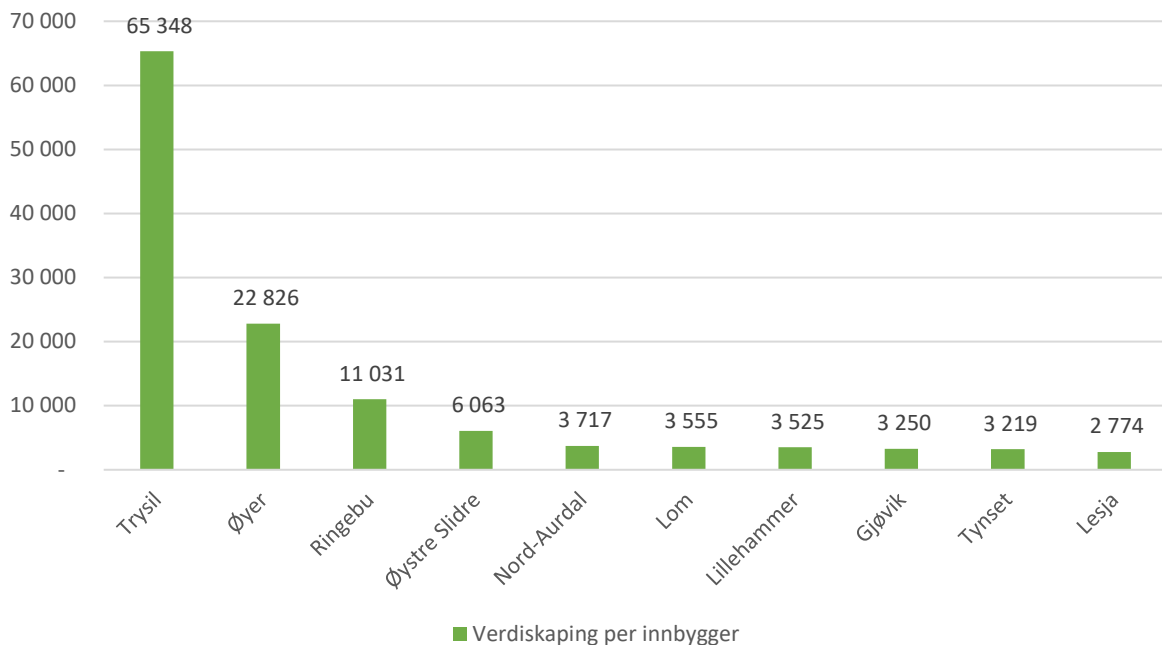
Figur 19. Total verdiskaping i idrettsnæringen i Innlandet i 2022. Kilde: Proff Forvalt.

Når man ser på forholdet mellom befolkning og verdiskaping for å få et inntrykk av økonomisk effektivitet eller produktivitet i hver kommune, er det tydelig at forholdet ikke er lineært (se figur 20). Den største verdiskapingen er registrert i de befolkningsmessig mindre regionene, som Trysil og Øyer. Dette kan forklares ved at noen av de største skianleggene, som er populære både for lokale og internasjonale skikjørere, befinner seg i disse kommunene. Etterpå kommer de største byene i Innlandet – Lillehammer, Gjøvik, og Hamar. Bildet endrer seg noe når vi kontrollerer for befolkningmengden i kommunene. Verdiskapingen i idrettsnæringen per innbygger er fortsatt størst i Trysil og Øyer, og deretter følger Ringebu, Øystre Slidre, Nord-Aurdal, og Lom (figur 21). Det som bidrar til verdiskaping i disse kommunene er hovedsakelig tilstedeværelsen av skianlegg.

Bildet endrer seg noe når vi kontrollerer for befolkningmengden i kommunene. Verdiskapingen i idrettsnæringen per innbygger er fortsatt størst i Trysil og Øyer, og deretter følger Ringebu, Øystre Slidre, Nord-Aurdal, og Lom (figur 21). Det som bidrar til verdiskaping i disse kommunene er hovedsakelig tilstedeværelsen av skianlegg.

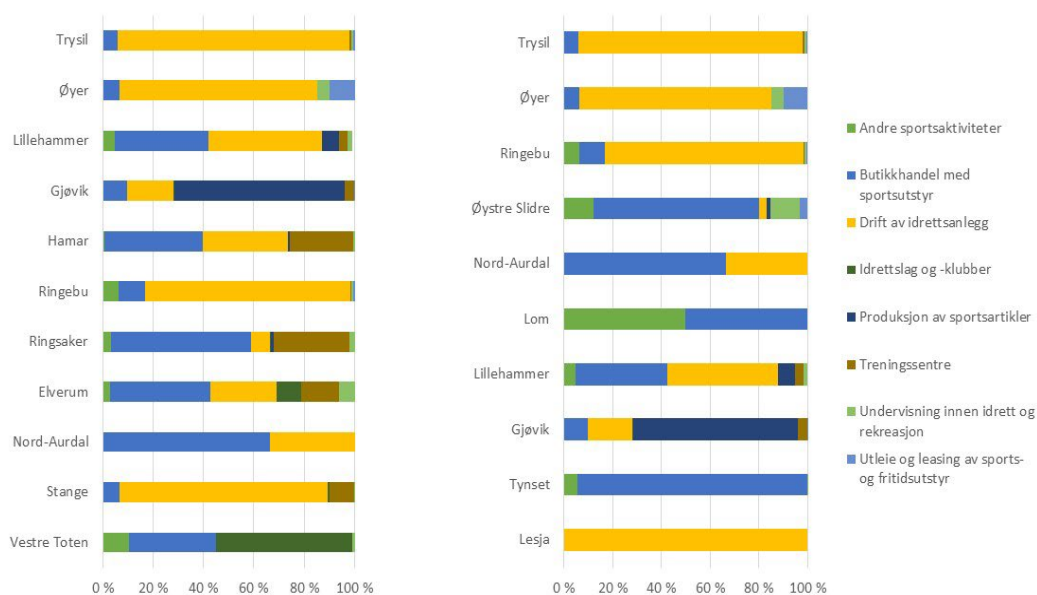

Figur 20. Verdiskaping i idrettsnæringen og antall innbyggere etter kommuner i 2022 (figuren inkluderer kun de 20 største kommunene målt i verdiskaping). Kilde: Proff Forvalt og SSB.

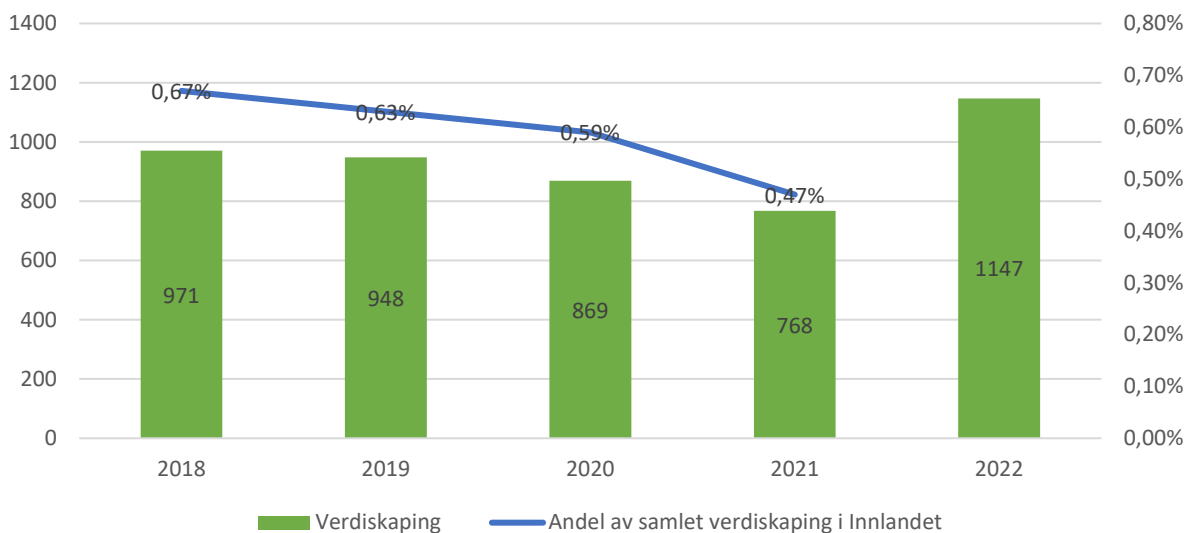
Figur 21. De største kommunene i Innlandet målt etter verdiskaping per innbygger i idrettsnæringen i 2022. Kilde: Proff Forvalt og SSB.

Det er imidlertid ulike bransjer innenfor idrettsnæringen som står for verdiskapingen i de enkelte kommunene. Enkelte kommuner er mer spesialiserte til én bransje, mens andre er mer diversifiserte. Kommuner med høy verdiskaping per innbygger tenderer til å være mer spesialiserte, mens kommuner som har størst total verdiskaping, er mer diversifiserte (Figur 22).

Figur 22. Verdiskaping etter bransje i idrettsnæringen i Innlandet i 2022, total verdiskaping (venstre side) og verdiskaping per innbygger (høyre side). Sortert avtakende og begrenset til de 10 største kommunene målt etter verdiskaping. *Kilde: Proff Forvalt.*

Verdiskapingen i idrettsnæringen i Innlandet har i alt hatt en vekst på 18 prosent siden 2018 som tilsvarer 176 millioner kroner (Figur 23). Verdiskapingen i idrettsnæringen utgjør mindre enn en prosent av den totale verdiskapingen i Innlandet.

Figur 23. Verdiskaping i idrettsnæringen i Innlandet i perioden 2018 – 2022. Tall i mill. NOK. *Kilde: Proff Forvalt SSB tabell 11713.*

5.4. Idrettsanlegg og samfunnsøkonomi

Når det bygges idrettsanlegg må man ta hensyn til aspekter som innebærer samfunnets overordnede visjon og mål for idrett og aktivitet. Det som er spesielt med idretten er at den består av en stor del av aktører med ulike interesser og motstridende perspektiver, for eksempel gjennom ulike særforbund eller idrettsklubber, med varierende grad av kunnskap, ressurser og finansiell styrke (Ørke et al., 2023). I tillegg kjennetegnes arbeidet med idrettsanlegg ofte av betydelig frivillig innsats og dugnadsarbeid.

Ørke et al. (2023) har sett på idrettsanlegg i et lean construction-perspektiv⁸ ved å se på motivasjonen bak verdiskaping, basert på den norske idrettsmodellen. De legger vekt på følgende typer motivasjon:

- *Transaksjonell motivasjon.* Frivillig arbeid er en hjørnestein i norsk idrett, også når det kommer til planlegging og drift av idrettsanlegg. Svært ofte har kommuner og fylkeskommuner sentrale roller. I tillegg er det noen idrettslag som selv eier anleggene. Dette fører til store variasjoner i kunnskap og erfaring når det gjelder planlegging, prosjektering, bygging og drift av idrettsanlegg. Prosessen er ofte avhengig av at personer med riktig kompetanse frivillig involverer seg (Ørke et al., 2023).
- *Egoistisk motivasjon.* Verdi som skapes i idrettsanlegg, er avhengig av perspektivet til aktørene – ethvert særforbund vil ønske et løft for sin idrett for å glede nåværende medlemmer og tiltrekke seg nye medlemmer. Særforbundene kan ha motstridende meninger om hvordan flatene på et flerbruksanlegg skal utnyttes, og i uklare situasjoner kan man forsøke å skape verdi for sin idrett, på bekostning av andre idretter eller aktiviteter. Et annet viktig punkt for idrettsanlegg er hvorvidt anlegget er designet for breddeidrett eller toppidrett. Toppidrett handler om å vinne medaljer og underholde lokalsamfunnet, mens breddeidretten handler om lek, moro og samhold. Det vil si at bredden og toppidretten representerer forskjellige perspektiver, selv om mange idrettslag har utøvere som konkurrerer på begge nivåer (Ørke et al., 2023).
- *Altruistisk motivasjon.* Norges idrettsforbund er Norges største frivillige organisasjon, og det er tydelig at det er mye altruisme knyttet til idrett og frivillighet. I Norge er dette mest synlig gjennom salg av kaker, vafler og kaffe, men det kan også sees på toppidrettsnivå når supportere lager effekter eller sanger for sitt favorittlag eller sin favorittutøver. Dette viser at selv byggefasen i et idrettsanlegg kan skape verdi for samfunnet gjennom delt altruisme og frivillighetsarbeid (Ørke et al., 2023).

⁸ Lean construction er en utvidelse og videreføring av den mer kjente filosofien lean production, tilpasset bygg- og anleggsbransjen. Dette fagfeltet dreier seg om å effektivisere bygg- og anleggsbransjen, blant annet gjennom å unngå sløsing og å fremme samarbeid framfor motstridende interesser. I prosjekter med et lean construction-tankesett skal man samhandle tverrfaglig for å finne løsninger som maksimerer sluttproduktets verdi, samtidig som man ivaretar de interesser som er verdifulle for prosjektets aktører. Dette søkes oppnådd gjennom blant annet åpenhet, tverrfaglig samhandling, respekt, helhetsoptimalisering, og kontinuerlig forbedring (Ørke et al., 2023).

Ørke et al. (2023) påpeker at målet i et anleggsprosjekt er ikke nødvendigvis anlegget i seg selv, men snarere å dekke behovene og skape verdi for brukere.

Strøm et al. (2022) har beregnet den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av en investering i idrettsanlegg. Nytteeffektene i denne beregningen består av følgende gevinster for de som bruker anleggene:

- arbeidsgevinster (en økt innsatsen i arbeidslivet assosiert med økt trening som ung og gjennom live)
- helsegevinster (knytte til å vinne kvalitetsjusterte⁹ leveår)

Resultatene viser at for hver krone investert i idrettsanlegg, får samfunnet tre kroner tilbake.

Videre har vi tatt utgangspunkt i et regneeksempel i Strøm et al. (2022) for å foreta en forenklet vurdering av samfunnsøkonomiske lønnsomheten av investeringen i idrettsanlegg i Innlandet. For å illustrere den samfunnsøkonomiske lønnsomheten i Innlandet, ser vi på en tenkt investeringsimpuls på totalt 1 mrd. kroner.

For å gjennomføre beregningen blir det antatt følgende:

- levetiden på idrettsanlegg er 40 år
- årlige gjennomsnittlige driftskostnader er lik 1,8 prosent av investeringsbeløpet
- 80 prosent av befolkningen utgjør arbeidsstyrken, enten som sysselsatt eller arbeidssøker
- stipulert timelønn er på 400 kroner
- antall arbeidsuker per år er 46
- anleggene blir tilgjengelig for alle ungdommer i Innlandet. I Innlandet var det 29 686 ungdommer mellom 13 og 19 år i 2021 (SSB, 2023d). Det vil si at hvert år har vi omtrent 30 000 individer
- arbeidsgevinster per person i arbeidsstyrken per uke er 0,09 timer
- helsegevinster per person er 1 kvalitetsjustert levedag
- verdien av kvalitetsjustert levedag er 4000 kroner per person
- kalkulasjonsrente er 4 prosent

Basert på ungdataundersøkelsene og registre over anleggsinvesteringer, har Strøm et al. (2022) funnet en sammenheng mellom anleggsinvesteringer og fysisk aktivitet blant unge mellom 13 og 19 år, og at den tilsvarer omtrent 3 minutter per individ per uke per 1000 kroner i tilskudd av spillemidler per innbygger i kommunen. I tillegg antar de at en times mer hard trening per uke vil gi 0,12 flere arbeidstimer per uke.

De marginale effektene av anleggsinvesteringer på forventet antall timer trent per uke i idrettsaktivitet er 0,0488¹⁰, og gir

⁹ Ikke utelukkende flere leveår, men flere leveår med bedre helse.

¹⁰ 1 krone i spillemiddeltilskudd per 1000 innbygger i en kommune sammenfaller med en økning i omtrent 3 minutter mer trening per uke per individ i gjennomsnitt gjennom direkte og indirekte effekter (Strøm et al., 2022).

$0,0488^{11} * (1000 * 7 / 15) / 29,69 = 0,77$ timer trent mer per uke blant ungdommer 13-19 år som følge av investering (1 milliard) i idrettsanlegg. Det senere forventede antall timer arbeidet mer som voksen kan da bli $0,77 * 0,12 = 0,09$ timer per uke.

Drifts- og vedlikeholdskostnader knyttet til investeringen anslås å være 18 millioner kroner per år. Tabell 15 oppsummerer en forenklet beregning av den samfunnsøkonomiske nytten av 1 milliard kroner investert i idrettsanlegg i Innlandet og peker på at den forventet samfunnsøkonomiske lønnsomheten kan være omtrent 2 milliarder kroner¹².

Tabell 15. Samfunnsøkonomiske nytte av 1 milliard kroner investert i idrettsanlegg i Innlandet.

Virkninger	Nåverdi i mill. kroner
Investeringskostnader	-1 000
Drifts- og vedlikeholdskostnader	-356
Sum kostnadsvirkninger	-1 356
Arbeidsgevinster	3 410
Helsegevinster	44
Sum nyttevirkninger	3 454
Netto nåverdi mill. kroner	2 098

Aanonsen (2016) undersøkte verdiskapingen av idrett ved å se på hvordan frivillig arbeid innen idretten, kommunale investeringer, spillemidler til idrettsanlegg, og aktiviteter direkte eller indirekte bidrar til å imøtekomme samfunnets behov for en sunn befolkning. Vi tar utgangspunkt i den beregningsmetoden for å anslå idrettens verdiskaping for Innlandet fra et slikt perspektiv. Det vil si at i analysene benytter vi følgende tre ressurser:

- idrettens frivillige arbeid,
- kommunale investeringer til idrettsformål
- spillemidler til idrettsanlegg

Idrettens frivillige arbeid er en ressurs bestående av antall medlemmer i organisert idrett, frivillige årsverk og gjennomsnittslønn. Aanonsen (2016) bruker en modell utarbeidet av Johns Hopkins- universitetet for å beregne verdien av frivillig arbeid som har kommet frem til at frivillighetsfaktoren er 0,016. Det vil si at hvert medlem i den frivillige sektoren gjennomfører i gjennomsnitt 0,016 frivillige årsverk. For å beregne det totale beløpet for det frivillige arbeidet som legges ned i idretten, multipliserer man antall årsverk med gjennomsnittslønnen til en industriarbeider. Den kommunale investeringen består av poster

¹² Se Strøm et al. (2022) for beregningene i detalj.

for netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg og -anlegg. Når det gjelder spillemidler til idrettsanlegg oppgis dette i utbetalte kroner per år.

Tabell 16. Beregning av idrettens frivillige arbeid i Innlandet i 2022.

	124 944 ¹³	Antall medlemmer
x	0,016	Frivillighetsfaktor
=	1999,10	Antall frivillige årsverk
x	638 400 ¹⁴	Gjennomsnittlig årslønn (NOK)
=	1 276 227 993,60	Idrettens frivillige arbeid (NOK)

I 2022 besto idretten av omtrent 2000 frivillige årsverk i Innlandet, noe som gir en verdi av idrettens frivillige arbeid på omtrent 1,3 milliarder kroner (tabell 16).

Tabell 17. Beregning av kommunale investeringer til idrettsformål i Innlandet i 2022. *Kilde: SSB (2023g).*

	3 488 000	Brutto investeringsutgifter til idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (NOK)
+	119 579 000	Brutto investeringsutgifter til kommunale idrettsbygg og -anlegg (NOK)
+	108 568 000	Netto driftsutgifter til idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (NOK)
+	237 731 000	Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg og -anlegg (NOK)
=	469 366 000	Kommunal investering til idrettsformål (NOK)

Kommunale investeringer til idrettsformål utgjør en impuls for verdiskapingen. Dette inkluderer brutto investeringsutgifter til idrett, kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg, samt netto driftsutgifter til idrett og til kommunale idrettsbygg og -anlegg. Den kommunale investeringen til idrettsformål i Innlandet var 469 millioner kroner i 2022, og halvparten av investeringen kommer fra netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg.

Spillemidlene oppdateres kontinuerlig, men de registreres ikke i det året de blir utbetalt. Dette gjør det umulig å få et nøyaktig tall for utbetalte spillemidler i Innlandet i 2022. Ventetiden for utbetalinger av spillemidler er 3,1 år i Innlandet (KUD & NIF, 2022). Derfor

¹³ NIF. (2023). *Nøkkeltall. Rapport 2022.*

<https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/9f94ba79767846d9a67d1a56f4054dc2/nokkeltallsrapport-2022---norges-idrettsforbund-2.pdf>

¹⁴ Kilde: SSB. (2023a). *11417: Årslønn, etter næring (19 grupper) 2015 - 2022.*

<https://www.ssb.no/statbank/table/11417/>

benytter vi tallene for tildelte spillemidler i 2019, som utgjorde om lag 111¹⁵ millioner kroner. Det viser seg at samfunnskostnaden gjennom ressursbruken på idrettsfeltet tilsvarte 1,9 milliarder kroner i 2022, hvor frivillig arbeid i idretten i Innlandet utgjør 69 prosent (tabell 18).

Tabell 18. Utrekning av de samlede verdiskapingsressursene på idrettsfeltet i Innlandet i 2022.

	1 276 227 993	Idrettens frivillig arbeid (NOK)	69% - idrett
+	469 366 000	Kommunal investering til idrettsformål (NOK)	25% - kommune
+	111 000 000	Spillemidler til idrettsanlegg (NOK)	6% - stat
=	1 856 593 993	Samlede verdiskapingsressurser (NOK)	

De realøkonomiske effektene knyttet til helsegevinster av fysisk aktivitet kan føre til besparelser eller utgifter i helsevesenet. Når det gjelder velferdseffekter relatert til helseperspektivet, handler det om individuell verdsetting av å redusere eller eliminere faktorer som smerte, sorg, savn og funksjonsbegrensninger. Når det gjelder helsegevinsten, brukes mål som statistisk levetid, statistiske leveår og/eller antall QALY (Quality-Adjusted Life Years) generert gjennom idrettsaktivitet, fratrukket samfunnskostnadene forbundet med idrettsskader.

I Finansdepartementets rundskriv R-109/21 er verdien av et statistisk liv (VSL) satt til 30 millioner 2012-kroner. Ut fra dette beregnet Helsedirektoratet verdien av en QALY i 2012 til rundt 1,1 millioner kroner. Verdien av et statistisk liv justeres av utviklingen i brutto nasjonalprodukt per innbygger og endringer i konsumprisindeksen fra Statistisk Sentralbyrå. Realprisjustert i henhold til utviklingen i brutto nasjonalprodukt per innbygger, er verdien av et statistisk liv i 2022 beregnet til 51,52 millioner kroner og verdien av en QALY til ca. 1,5 millioner (DFØ, 2023). Nå det gjelder statistiske leveår, tar vi utgangspunkt at levealder er på 85 år, uavhengig av kjønn.

Videre ser vi på velferdseffekten av å øke det fysiske aktivitetsnivået til medlemmene i den organiserte idretten i Innlandet. Ifølge Helsedirektoratet (2014) er det beregnet at 20 prosent av befolkningen er fysisk inaktive, 60 prosent er delvis aktive, og 20 prosent er aktive nok til å tilfredsstille myndighetenes anbefalinger. Hvis vi antar at medlemmene i idretten i Innlandet er fordelt på samme måte når det gjelder aktivitetsnivå som hele befolkningen, betyr det at 24 989 medlemmer kategoriseres som fysisk inaktive, 74 966 medlemmer som delvis aktive, og 24 989 som aktive. Det må legges til at i beregningene antar vi at medlemmene ikke har vært aktive gjennom egenorganisert fysisk aktivitet.

Datamaterialet for medlemsmassen har ikke aldersfordeling, noe som gjør denne analysen noe unøyaktig. Likevel kan det gi et inntrykk av størrelsen på velferdsgevinsten i den organiserte idretten. Siden vi ikke har aktivitetsnivåene fordelt etter aldersgrupper, benytter vi den gjennomsnittlige økningen av QALY. For de som øker aktivitetsnivået fra fysisk inaktiv

¹⁵ Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023. og Innlandet Fylkeskommunes oversikt over spillemiddelsøkninger i Innlandet per 06.09.2023.

til aktiv, er dette estimert til 0,147 QALY per år, mens medlemmer som øker aktivitetsnivået fra delvis aktiv til aktiv, i gjennomsnitt vil oppnå 0,073 QALY per år.

Velferdsgevinsten av at 74 966 medlemmer er delvis aktive er 0,073 QALY årlig per medlem. Dette tilsvarer 5 472 QALY eller omtrent 8,21 milliarder kroner årlig. Når det gjelder velferdsgevinsten av at 24 989 medlemmer blir aktive og dermed tilfredstiller myndighetenes anbefalinger, utgjør dette 0,147 QALY årlig per medlem. Samlet tilsvarer dette 3 673 QALY, eller omtrent 5,51 milliarder kroner årlig. Totalt sett tilsvarer det økte aktivitetsnivået til idrettsmedlemmene i Innlandet en årlig velferdsgevinst på omtrent 13,72 millioner kroner, eller 10 980 kroner årlig per medlem.

Det er viktig å huske på at helseeffektene av fysisk aktivitet også kan ha negativ innvirkning, som økt risiko for ulykker og skader. Når det gjelder de indirekte samfunnsøkonomiske kostnadene, refererer dette til kostnader som påføres andre som en konsekvens av idretten, for eksempel idrettsskader, forurensing ved transport, forstyrrelse av plante- og dyreliv, og lignende. Av disse indirekte samfunnskostnadene velger vi å fokusere på idrettsskader.

I følge Helsedirektoratet (2023) var 17,7 prosent av alle personskader kategorisert som idrettsskader. Etter *Abbreviated Injury Scale (AIS)* fordeles skadene i en skala fra 1 til 6, der 1 tilsvarer liten skade og 6 tilsvarer dødsfall. Det er fastsatt ulik kostnad etter alvorligheten i skadetyperne, liten skade tilsvarer omtrent 45 000 kroner, moderat skade omtrent 902 000 kroner, alvorlig skade sirka 3,4 millioner og dødsfall tilsvarer omtrent 28 millioner kroner¹⁶ (Veisten & Nossun, 2007). Totalt har det vært 22 509 idrettsskader i Norge i 2022. Basert på andelen av befolkningen i Innlandet, antar vi at det har vært omtrent 1 575 idrettsskader i Innlandet. Omtrent 71 prosent av skadene ble klassifisert som liten alvorlighetsgrad, cirka 20 prosent som moderate skader, 3 prosent som alvorlige skader, og resten er av ukjent skadegrad (Helsedirektoratet, 2023; Veisten & Nossun, 2007). Totalt utgjorde skader i forbindelse med idrett en indirekte samfunnskostnad på omtrent 720 millioner¹⁷ kroner i 2022 i Innlandet, noe som tilsvarer 5 757 kroner årlig per medlem i Innlandet.

Når det kommer til helsegevinsten er det snakk om antall QALY idretten skaper gjennom økt idrettsaktivitet, trukket fra samfunnskostnadene knyttet til idrettsskader. Totalt sett tilsvarer det gitte aktivitetsnivået til medlemmene i Innlandets idrettskrets en årlig velferdsgevinst på 9 145 QALY, eller omtrent 14 milliarder kroner. Når det gjelder idrettsskader, koster det samfunnet 719 581 748 kroner. Tabell 19 viser idrettens verdiskaping i 2022 i Innlandet. Det vil si at den totale ressursbruken i verdiskapingen var på omtrent 1,86 milliarder kroner i

2022 i Innlandet, mens helsegevinsten av idrett var omtrent 13 milliarder kroner. Det vil si at verdiskapingen av idrett er verdsatt til 11,14 milliarder kroner, eller 89 171 kroner årlig pr medlem i 2022.

¹⁶ Kostnadene er oppgitt i 2006-kroner.

¹⁷ Basert på kostnader for idrettsulykker i Veisten & Nossun (2007) og justert til 2022-kroner.

Tabell 19. Beregning av den årlige verdiskapingen på idrettsfeltet totalt per medlem.

	Vunne kvalitetsjusterte leveår	13 717 500 000
-	Idrettsskader	719 581 748
=	Helsegevinst	12 997 918 252
	Idrettens frivillige arbeid	1 276 227 993
+	Kommunal investering	469 366 000
+	Spillemidler	111 000 000
=	Ressursbruk	1 856 593 993
	Helsegevinst	12 997 918 252
-	Ressursbruk	1 856 593 993
=	Årlig verdiskaping på idrettsfeltet	11 141 324 259
/	Antall medlemmer	124 944
=	Årlig verdiskaping per medlem	89 171

5.5. Ringvirkninger av idrettsarrangementer

Ifølge en utbredt oppfatning blir vertskap for idrettsarrangementer fortsatt fremhevet som svært positivt, da det hevdes å skape nye jobber, gi samfunnet betydelig økonomisk fordel og styrke økonomien i vertsområdet (Diedering & Kwiatkowski, 2015; Dwyer et al., 2005).

De siste tre tiårene har vi vært vitne til økende interesse for å vurdere den økonomiske påvirkningen av idrettsarrangementer. Dette har oppstått som et resultat av behovet for å legitimere offentlige utgifter og nødvendigheten av å vise en avkastning på bruk av offentlige midler til vertskommuner/regioner (Kwiatkowski, 2016). I respons har forskningen introdusert ulike avanserte metoder for å estimere den økonomiske påvirkningen av idrettsarrangementer.

For å belyse de lokaløkonomiske effektene av et arrangement må inntektene som følger med gjennomføringen av arrangementet kartlegges. Dette kan gjøres ved bruk av inntektsmetoden eller utgiftsmetoden (Lund et al., 2019). Begge metodene er ressurskrevende å gjennomføre og ofte må disse metodene suppleres med data fra mange forskjellige kilder.

Bruk av *inntektsmetoden* for å analysere inntektene til bedrifter som selger varer og tjenester under arrangementer, kan være ganske komplisert. Dette skyldes at det er vanskelig å nøyaktig fastslå hvor inntektene kommer fra. Bedrifter kan også være motvillige til å dele informasjon om inntektene sine, og ofte kan man ikke skille inntekter fra de som besøker arrangementet fra andre inntekter. Man kan forsøke å bruke avvik fra en vanlig dagsinntekt som en anslått indikator for inntektene knyttet til arrangementet, men dette krever at man vet hvor publikum og deltakere kommer fra, noe som i praksis er veldig vanskelig for bedrifter å vite.

I *utgiftsmetoden* snur man tankegangen rundt og begynner med å finne ut hvor pengene generert i tilknytning til et arrangement brukes. Dette inkluderer både utgiftene som arrangørene har og de utgiftene publikum og deltakere har. Arrangørene holder styr på hva de bruker penger på i arrangementets regnskap. En fordel med denne metoden er at man kan finne informasjon om både inntekter og utgifter enkelt ved å se på regnskapet. I regnskapet kan man også finne tall for sysselsetting, merverdiavgift og selskapsskatt. Imidlertid kan det være vanskelig å få informasjon fra bedrifter som ikke er pålagt å ha regnskap. For å finne ut hva publikum og deltakere bruker penger på i løpet av arrangementet, må man gjennomføre spørreundersøkelser i den aktuelle perioden og regionen. En utfordring med slike spørreundersøkelser er vanskeligheter med å velge ut et representativt utvalg av personer å spørre, og noen ganger vil folk enten ikke huske eller ikke ønske å oppgi hvor mye de har brukt. Erfaringen viser derfor at det kan være vanskelig å få pålitelige data om forbruk gjennom spørreundersøkelser.

I følge Kwiatkowski and Oklevik (2017) og Salgado-Barandela et al. (2021) er det likevel tvil og usikkerhet om troverdigheten til slike metoder og vurderinger på grunn av:

- mangel på konsistens og standardisering i gjennomførte vurderinger, inkludert hyppig nevnt (mis)bruk av multiplikatoreffekten.
- studier som har gitt feilaktige eller mistenkelige estimater av grunnleggende inngangsvariabler (for eksempel sammensetningen av arrangementets deltakere, antall deltakere) eller har gitt uklar definisjon av vertsområdet.

Innenfor rammen av dette oppdraget var det ikke rom for å innhente alle nødvendige data for å gjennomføre en ringvirkningsanalyse av idrettsarrangementer i Innlandet. Oppdragsgiver ønsket likevel en oppsummering av beregningene de hadde mottatt fra Innovasjon Norges arrangementskalkulator for følgende arrangementer:

- NM ski Vind 2023 (19.-22. januar)
- World Cup Kvitfjell 2016 (12. – 13. mars)

Siden World Cup Kvitfjell ble arrangert i 2016, har vi tatt utgangspunkt i konsumprisindeksen for å konvertere tallene til 2023 for å gjøre tallene mer sammenlignbare med NM ski Vind 2023.

Tabell 20 viser at WC Kvitfjell har tiltrukket flere ikke-lokale norske besøkende enn NM ski Vind. Samtidig ser vi at valget av overnattingstype er svært forskjellig blant besøkende til disse to arrangementene. Mens mer enn halvparten av de norske besøkende til NM ski Vind

velger hotellovernatting, foretrekker flertallet av ikke-lokale norske besøkende til WC Kvitfjell private overnattingsenheter (se tabell 21). Det er mange private fritidsboliger i nær tilknytning til Kvitfjell, og i hvilken omfatning overnatting der kommer i tillegg til besøk som ellers ville funnet sted er uklart. Det er viktig å være forsiktig med tolkningen av disse resultatene. Det er også uklart hvor disse overnattingsenhetene som besøkende benyttet seg av, ligger. For eksempel kunne Nord-Gudbrandsdalsregionen tilby kun 2 548 senger i hoteller og lignende overnattingsbedrifter i mars 2016, mens Gjøvikregionen kunne tilby kun 1 134 senger i hoteller og lignende overnattingsbedrifter i januar 2023 (SSB, 2023b).

Tabell 20. Antall besøkende per arrangement. *Kilde: Innovasjon Norge og Innlandet fylkeskommune.*

Antall besøkende	NM ski Vind 2023		WC Kvitfjell 2016	
	Ikke-lokale norske	Utenlandske	Ikke-lokale norske	Utenlandske
Besøkere	900	0	2 280	80
Tilknyttede personer	122	0	675	338
Deltakere	378	0	5	60
Total	1 400	0	2 960	477

Tabell 21. Antall overnattingsdøgn per arrangement. *Kilde: Innovasjon Norge og Innlandet fylkeskommune.*

Antall overnattingsdøgn	NM ski Vind 2023		WC Kvitfjell 2016	
	Ikke-lokale norske	Utenlandske	Ikke-lokale norske	Utenlandske
Hotell	3 233 (64%)	0	1 556 (20%)	1 545 (82%)
Leid hytte/leilighet	842 (17%)	0	2 572 (32%)	336 (18%)
Camping/bobil	421 (8%)	0	46 (0%)	0
Privat	572 (11%)	0	3 785 (48%)	0
Total	5 069 (100%)	0	7 958 (100%)	1 880 (100%)

Det er interessant at den regionale verdiskapingen per besøkende per dag, som er beregnet av Innovasjon Norge, er høyere for NM ski Vind enn for WC Kvitfjell (se tabell 22).

Verdiskaping per besøkende er veldig høy i Innovasjon Norges arrangementskalkulator sammenlignet med andre studier om verdiskaping av arrangementer i Norge. Dessverre har vi ikke oversikt over hvilke grunnleggende inngangsvariabler oppdragsgiver har brukt for disse beregningene. For eksempel var gjennomsnittlig verdiskaping per besøkende per dag, ekskludert transport, 307 NOK under verdenscupen i skihopping i Norge i perioden 2012-

2013 (Kwiatkowski & Oklevik, 2017). Innovasjon Norges arrangementskalkulator ble brukt for å beregne verdiskaping av Ironman 70.3. Haugesund i 2014 (Ivarsen, 2015). Studien viser at verdiskaping per besøkende til regionen var 1 422 kroner. Lund et al. (2019) gjennomførte en ringvirkningsanalyse for et utvalg kulturfestivaler i Oppland og beregnet, basert på publikumsundersøkelser, at daglig forbruk per tilreisende ligger mellom 350 og 2300 kroner, ekskludert mva. Videre foreslår Davies (2002) at estimater av daglig forbruk konsekvent er to til fem ganger lavere enn direkte indikasjoner fra tilskuere på stedet.

Tabell 22. Nøkkeltall for idrettsarrangement. Kilde: Innovasjon Norge og Innlandet fylkeskommune.

Nøkkeltall	NM ski Vind 2023	WC Kvitfjell 2016
Antall ikke-lokale og utenlandske besøkere	1 400	3 438
Antall overnattingsdøgn	5 069	9 839
Antall kommersielle overnattingsdøgn	4 496	6 054
Regional verdiskaping per besøkende per dag (NOK)	7 212	ca. 6 000*

*I 2023 priser.

Det er viktig å bemerke at verdiskapingsberegningene i Innovasjon Norges arrangementskalkulator er gjort for regionene i Innlandet (tabell 23), noe som betyr at verdiskapingen for Innlandet som helhet kan være mye mindre. For eksempel, hvis alle ikke-lokale besøkende er fra Innlandet, men utenfor den regionen i Innlandet der arrangementet arrangeres, vil verdiskapingen fra disse norske besøkende være tilnærmet null.

Tabell 23. Regional verdiskaping for regioner i Innlandet.

Regional verdiskaping (mill. NOK)	NM ski Vind 2023	WC Kvitfjell 2016
Arrangørens kjøp av varer og tjenester	2,6	ca. 11,00*
Besøkernes kjøp av varer og tjenester	3,9	ca. 3,2*
Tilknyttede personers kjøp av varer og tjenester	1,6	ca. 6,3*
Deltakers kjøp av varer og tjenester	2,0	ca. 0,2*
Total verdiskaping i regionen	10,1	ca. 20,6*
	(Gjøvik regionen)	(Gudbrandsdalsregionen)

*I 2023 priser.

Studien utført av Kwiatkowski and Oklevik (2017) estimerte at den samlede økonomiske påvirkningen av tre verdenscuparrangementer i skihopping på vertsøkonomien var mindre enn ni millioner kroner. Selv om dette var internasjonale arrangementer med mange

tilskuere, var den samlede økonomiske påvirkningen på den regionale økonomien relativt beskjeden. Det er viktig å forstå at ikke alle arrangementer er like økonomisk lønnsomme. Derfor bør man unngå å overvurdere betydningen av arrangementer når det gjelder økonomi. Ifølge Kwiatkowski and Oklevik (2017) bør arrangører kunne presentere argumenter som ikke bare dreier seg om penger for å rettferdiggjøre arrangementene sine. Dette skyldes at ikke alle arrangementer, spesielt de mindre, sannsynligvis vil tiltrekke seg store mengder ny kapital basert kun på deltakernes sammensetning alene.

6. OPPSUMMERING OG AVSLUTNING

Gjennom bruk av tilgjengelige offentlige data og metoder tilpasset slike kilder, har vi i dette notatet forsøkt å belyse idrettens verdiskaping i Innlandet med fokus på økonomiske, samfunnsmessige og helsemessige aspekter. Resultatene av analysene gir innsikt i idrettens mangfoldige påvirkning på regionen og fremhever flere sentrale konklusjoner.

Notatet avslører at idretten er en vesentlig del av samfunnet i Innlandet, med omtrent 30 prosent av innbyggerne indirekte involvert eller interessert i idrettsaktiviteter. Dette engasjementet er representert av 688 idrettslag, og i løpet av 2022 hadde de totalt 124 944 medlemmer, hvorav 107 593 var aktive. Dessverre har medlemstallene gått ned med 17 prosent fra 2018 til 2022, noe som peker på utfordringer som krever nærmere undersøkelse.

I analysene har vi identifisert virksomheter knyttet til idretten gjennom Standard for næringsgruppering (SN2007) innen følgende NACE-koder:

- 32.300 Produksjon av sportsartikler
- 47.641 Butikkhandel med sportsutstyr
- 77.210 Utleie og leasing av sports- og fritidsutstyr
- 85.510 Undervisning innen idrett og rekreasjon
- 93.110 Drift av idrettsanlegg
- 93.120 Idrettslag og- klubber
- 93.130 Treningssentre
- 93.190 Andre sportsaktiviteter

Vi erkjenner imidlertid begrensningene knyttet til tilgjengelige data, spesielt når det gjelder virksomheter som faller under andre NACE-koder. Innenfor rammene av dette prosjektet har det ikke vært mulig å gjennomgå alle virksomheter innen hver enkelt NACE-kode manuelt for å velge dem ut og inkludere dem i analysen.

Økonomisk verdiskaping står sentralt i analysen, og funnene understreker at idretten spiller en betydelig rolle i regionens økonomi. Med over 2 000 virksomheter knyttet til idrettsnæringen og en økning på fire prosent i sysselsetting fra 2018 til 2022, viser Innlandet en positiv utvikling. Lokaliseringskvotienten og horisontal lokaliseringkvotienten peker på regionens sterke posisjon innen idrettsnæringen sammenlignet med landsgjennomsnitt.

Frivillig innsats utgjør en hjørnestein i norsk idrett, og analysen avslører dens sentrale rolle i Innlandet. Frivillige utgjør ikke bare fundamentet for idrettslag og klubber, men deres innsats har også betydelige økonomiske konsekvenser. Verdien av frivillig arbeid i idretten i Innlandet ble estimert til cirka 1,5 milliarder kroner i 2022, Innlandet bidrar med omtrent 8 prosent av de ulønnede årsverkene nasjonalt.

Den totale økonomiske verdiskapingen av idrettsnæringen i Innlandet var 1,15 milliarder kroner i 2022, med en vekst på 18 prosent siden 2018.

Investeringer i idrettsanlegg har vært betydelige, med 361 søknader i 2021 som førte til investeringer på 2,28 milliarder kroner. I analysen av idrettsinvesteringer i Innlandet

konkluderes det med at forventet samfunnsøkonomisk lønnsomhet av en milliard kroner investert i idrettsanlegg kan være omtrent to milliarder kroner.

En alternativ tilnærming til verdiskaping er å vurdere helsegevinsten av idrettsaktiviteter. Når man fokuserer seg på helsegevinsten, ser man at verdiskapingen av idrett er kompleks og involverer både positive (frivillig arbeid, kommunale investeringer, helsegevinster) og negative (idrettsskader) aspekter. Den årlige verdiskapingen per medlem er beregnet til om lag 89 000 kroner i 2022, og dette tallet gir et bilde av idrettens bidrag til samfunnet, inkludert både økonomiske og helsemessige perspektiver.

Når det gjelder økonomisk verdiskaping fra idrettsarrangementer som NM på ski Vind 2023 og verdenscupen i Kvitfjell 2016, viser Innovasjon Norges arrangementskalkulator at Gjøvik-regionen har fått omtrent 10 millioner, mens Gudbrandsdalens region har fått rundt 21 millioner i verdiskaping. Viktig å merke seg er at disse beregningene kun gjelder spesifikke regioner i Innlandet, og den totale verdiskapingen for Innlandet kan være mindre, spesielt hvis ikke-lokale besøkende kommer fra andre deler av Innlandet. Vi advarer derfor mot å overvurdere økonomisk betydning av arrangementer og understreker behovet for argumentasjon som går utover økonomiske aspekter. Dette er viktig da ikke alle arrangementer, spesielt de mindre, nødvendigvis vil tiltrekke seg store mengder ny kapital basert kun på deltakernes sammensetning.

LITTERATURLISTE

Agrusa, J., Lema, J. D., Kim, S. S., & Botto, T. (2009). The impact of consumer behavior and service perceptions of a major sport tourism event. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 14(3), 267-277.

Bedriftsidretten Innlandet. (2023). Aktiviteter. <https://innlandet.bedriftsidretten.no/next/p/34221/alle-arrangement>

Breivik, G. (2011). Norges idrettsforbund som ideologisk maktfaktor og aktivitetsskaper. In G. Breivik, M. K. Sisjord, & H. B. Skaset (Eds.), *Norsk idrett: indre spenning og ytre press* (pp. 11-26). Akilles.

Breivik, G., & Rafoss, K. (2017). Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet. N. a. u. Norges idrettshøgskole, HelseDirektoratet, . https://www.godeidrettsanlegg.no/sites/default/files/bilder/Fysisk%20aktivitet-omfang-tilrettelegging-sosial-ulikhet_0.pdf

Bryhn, R. (2023). Idrett. Store norske leksikon. Retrieved 10. november from <https://snl.no/idrett>

Dalziel, P. C. (2011). The economic and social value of sport and recreation to New Zealand.

Davies, L. E. (2002). Sport in the city: Measuring economic significance at the local level. *European Sport Management Quarterly*, 2(2), 83-112.

DFØ. (2023). Verdien av et statistisk liv (VSL). <https://dfo.no/fagomrader/utredning-og-analyse-av-statlige-tiltak/samfunnsokonomiske-analyser/verdien-av-et-statistisk-liv-vsl>

Diedering, M., & Kwiatkowski, G. (2015). Economic impact of events and festivals on host regions-methods in practice & potential sources of bias. *Polish Journal of Sport and Tourism*, 22(4), 247.

Dwyer, L., Forsyth, P., & Spurr, R. (2005). Estimating the impacts of special events on an economy. *Journal of Travel Research*, 43(4), 351-359.

Falk, M., & Tveteraas, S. L. (2020). Modelling the wider effects of ski lift investments. *Empirical Economics*, 59, 259-274.

Fingleton, B., Camargo Iglori, D., & Moore, B. (2004). Employment growth of small high-technology firms and the role of horizontal clustering: evidence from computing services and R&D in Great Britain, 1991-2000. *Urban Studies*, 41(4), 773-799.

Hanstad, D. V. (2019). *Organisasjon og lederskap i idretten*. Fagbokforlaget.

Hanstad, D. V. (2020, 22.09.). Idretten under og etter koronaen. <https://www.nih.no/om-nih/aktuelt/nih-bloggen/hanstad-dag-vidar/idretten-under-og-etter-koronaen/>

HelseDirektoratet. (2014). *Kunnskapsgrunnlag fysisk aktivitet*. Innspill til departementets videre arbeid for økt fysisk aktivitet.

https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kunnskapsgrunnlag-for-fysisk-aktivitet-innspill-til-departementet/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivitet%20innspill%20til%20departementet.pdf/_/attachment/inline/d7fb591e-ded4-4da9-b1c4-6dcbe82d8442:75b205e5b7403320a38acbb145b7af32ac726393/Kunnskapsgrunnlag%20for%20fysisk%20aktivitet%20innspill%20til%20departementet.pdf

Helsedirektoratet. (2023). Personskadedata 2022, Norsk pasientregister.
<https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/personskadedata-2022>

Innlandet fylkeskommune. (2023). Kommuner og regioner. <https://innlandetfylke.no/om-fylkeskommunen/om-innlandet/kommuner-og-regioner/>

Innlandet Idrettskrets. (2023). Om Innlandet Idrettskrets. Idrettsforbundet. Retrieved 27.08.2023 from <https://www.idrettsforbundet.no/idrettskrets/innlandet/om-oss/>

Ivarsen, D. (2015). Økonomisk ringvirkingsanalyse-Ironman 70.3 Haugesund 2014 [University of Stavanger, Norway].

Keane, L., Hoare, E., Richards, J., Bauman, A., & Bellew, W. (2019). Methods for quantifying the social and economic value of sport and active recreation: a critical review. *Sport in society*, 22(12), 2203-2223.

KUD, & NIF. (2022). Spelemlidlar til idrettsanlegg. Ein gjennomgang av søknader, tildelingar og anlegg (2021). <https://www.regjeringen.no/contentassets/2db68158cc544b7588a0565b86ff8e62/225479-kud-spillemlidlar-web-uu.pdf>

Kulturdepartementet. (2023). Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2023. Retrieved from https://www.regjeringen.no/contentassets/cc8ab60bcffd4cd48317766f094c66ac/v-0732-b_2023-bestemmelser-om-tilskudd-til-anlegg-for-idrett-og-fysisk-aktivitet-v2.pdf

Kwiatkowski, G. (2016). Economic impact of event attendees' spending on a host region: A review of the research. *Event Management*, 20(4), 501-515.

Kwiatkowski, G., & Oklevik, O. (2017). Primary economic impact of small-scale sports events. *Event Management*, 21(3), 269-280.

Litrim. (2022). Statistikk sammenlagtresultater Sjørdalskarusellen 1982 - dd. <https://www.litrim.no/next/blog/post/168829/>

Lund, P. O., Lurfald, M., & Ericsson, B. (2019). Ringvirkninger av kulturfestivaler i Oppland. <https://www.ostforsk.no/wp-content/uploads/2019/10/27-2019-%C3%98F-HINN-Lund-Lurfald-Ericsson-2.pdf>

NIF. (2022). NØKKELTALL. Rapport 2021. <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/9f94ba79767846d9a67d1a56f4054dc2/nokkeltallsrapport-2021.pdf>

- NIF. (2023). Nøkkeltall. Rapport 2022. <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/9f94ba79767846d9a67d1a56f4054dc2/nokkeltallsrapport-2022---norges-idrettsforbund-2.pdf>
- Olympiatoppen. (2023). Toppidrettsstatus. Retrieved 10. november from <https://olympiatoppen.no/contentassets/a74b2a7ad754435eb5725c1a3b0ea688/kvalitetskrav-toppidrettsstatus.pdf>
- Salgado-Barandela, J., Barajas, Á., & Sánchez-Fernández, P. (2021). Sport-event portfolios: An analysis of their ability to attract revenue from tourism. *Tourism Economics*, 27(3), 436-454.
- SSB. (2018). 10702: Finansiering, etter finansieringskilder og aktivitet (ICNPO) 2011 - 2018. <https://www.ssb.no/statbank/table/10702/>
- SSB. (2022). Tabell 13812: Frivillig innsats i ulike organisasjoner siste 12 måneder, etter region, type organisasjon, statistikkvariabel og år. <https://www.ssb.no/statbank/table/13812/>
- SSB. (2023a). 11417: Årslønn, etter næring (19 grupper) 2015 - 2022. <https://www.ssb.no/statbank/table/11417/>
- SSB. (2023b). 13153: Opne bedrifter, etter region, innkvarteringstype, statistikkvariabel og måned. <https://www.ssb.no/statbank/table/13153/tableViewLayout1/>
- SSB. (2023c). Tabell 06913: Befolkning og endringer, etter region, statistikkvariabel og år.
- SSB. (2023d). Tabell 07459: Befolkning, etter kjønn, alder, statistikkvariabel, år og region. <https://www.ssb.no/statbank/table/07459/tableViewLayout1/>
- SSB. (2023e). Tabell 08520: Årsverk, etter årsverk, statistikkvariabel, år og aktivitet (ICNPO).
- SSB. (2023f). Tabell 11342: Areal og befolkning i kommuner, fylker og hele landet (K) 2007 - 2023. <https://www.ssb.no/statbank/table/11342/>
- SSB. (2023g). Tabell 12362: Utgifter til tjenesteområdene, kommunekonsern, etter funksjon og art (K) 2015 - 2022. <https://www.ssb.no/statbank/table/12362/>
- Strøm, S., Skulstad, A., & Godeseth, S. M. (2022). Nytt av idrettsanlegg og betydning for fysisk aktivitet (2022-20). <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/1b115ea54b464213ab98f060cf644205/va- rapport-2022-20-nytt-av-idrettsanlegg.pdf>
- Saarinen, J. (2003). The regional economics of tourism in Northern Finland: The socio-economic implications of recent tourism development and future possibilities for regional development. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 3(2), 91-113.
- Veisten, K., & Nossum, Å. (2007). Hva koster skader pga hjemmeulykker, utdanningsulykker, idrettsulykker og fritidsulykker det norske samfunnet?

Ørke, J. C., Malvik, T. O., Torp, O., & Fosshem, T. K. (2023). Life Cycle Cost and Value of Norwegian Sports Facilities.

Aanonsen, M. D. (2016). Hva kjennetegner verdiskapingen i norsk idrett og hvor stor er den? Høgskolen i Telemark].

VEDLEGG

A. Oversikt over medlemstall og aktivitetstall per kommune i Innlandet i 2022.

Idrettsråd	Antall medlemmer			Aktivitetstall			Andel medlemmer av befolkningen		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Alvdal	384	348	732	623	487	1110	32 %	28 %	30 %
Dovre	154	221	375	214	245	459	12 %	18 %	15 %
Eidskog	742	1046	1788	635	912	1547	25 %	35 %	30 %
Elverum	2671	4058	6729	2174	3486	5660	24 %	39 %	31 %
Engerdal	144	284	428	120	286	406	23 %	45 %	34 %
Etnedal	256	255	511	114	86	200	43 %	39 %	41 %
Folldal	224	258	482	150	247	397	30 %	33 %	32 %
Gausdal	979	1632	2611	760	1394	2154	33 %	53 %	43 %
Gjøvik	4016	5784	9800	3586	4952	8538	27 %	38 %	32 %
Gran	1773	2267	4040	1521	1983	3504	26 %	33 %	30 %
Grue	649	724	1373	345	286	631	29 %	32 %	30 %
Hamar	5738	9191	14929	4326	5923	10249	35 %	58 %	47 %
Kongsvinger	2674	4078	6752	2687	3582	6269	29 %	46 %	38 %
Lesja	386	452	838	412	473	885	41 %	44 %	42 %
Lillehammer	4836	6949	11785	4544	5777	10321	33 %	50 %	41 %
Lom	373	408	781	327	407	734	35 %	36 %	35 %
Løten	697	819	1516	673	733	1406	18 %	21 %	20 %
Nord-Aurdal	1173	1535	2708	1016	1376	2392	37 %	48 %	43 %
Nord-Fron	1037	1374	2411	705	1014	1719	37 %	49 %	43 %

Idrettsråd	Antall medlemmer			Aktivitetstall			Andel medlemmer av befolkningen		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Nord-Odal	285	561	846	153	454	607	12 %	22 %	17 %
Nordre Land	819	1280	2099	699	987	1686	25 %	39 %	32 %
Os	296	361	657	366	375	741	33 %	38 %	35 %
Rendalen	127	124	251	104	125	229	15 %	14 %	15 %
Ringebu	527	522	1049	526	491	1017	24 %	24 %	24 %
Ringsaker	3675	5040	8715	3490	5463	8953	21 %	28 %	25 %
Sel	653	784	1437	554	610	1164	24 %	28 %	26 %
Skjåk	289	304	593	341	190	531	27 %	28 %	28 %
Stange	1980	3432	5412	2016	3365	5381	19 %	32 %	26 %
Stor-Elvdal	261	308	569	185	240	425	23 %	26 %	25 %
Søndre Land	469	703	1172	416	637	1053	17 %	25 %	21 %
Sør-Aurdal	517	672	1189	491	587	1078	37 %	45 %	41 %
Sør-Fron	278	341	619	324	411	735	18 %	22 %	20 %
Sør-Odal	992	1375	2367	466	790	1256	25 %	34 %	30 %
Tolga	382	444	826	112	191	303	51 %	55 %	53 %
Trysil	1105	1696	2801	933	1551	2484	35 %	49 %	42 %
Tynset	989	1240	2229	989	1172	2161	35 %	45 %	40 %
Vang	316	389	705	244	286	530	43 %	46 %	44 %
Vestre Slidre	484	619	1103	394	552	946	47 %	57 %	52 %
Vestre Toten	2067	3263	5330	1276	2142	3418	31 %	47 %	39 %
Vågå	637	730	1367	634	723	1357	36 %	40 %	38 %
Våler (Innlandet)	414	922	1336	659	1526	2185	23 %	50 %	37 %
Østre Toten	2021	2805	4826	2202	2808	5010	27 %	38 %	33 %
Øyer	560	941	1501	746	999	1745	22 %	37 %	30 %
Øystre Slidre	473	615	1088	278	473	751	30 %	37 %	33 %

Idrettsråd	Antall medlemmer			Aktivitetstall			Andel medlemmer av befolkningen		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Åmot	562	1020	1582	534	851	1385	28 %	46 %	38 %
Åsnes	801	1148	1949	773	1111	1884	22 %	32 %	27 %
Total	50885	73322	124207	44837	62756	107593	28 %	39 %	34 %

B. Oversikt over anleggskategorier og anleggstyper

Anleggskategori	Anleggstype
Aktivitetspark	Fleraktivitetsområde (aktivitetspark)
	Utendørs treningsanlegg
Bueskytteranlegg	Bueskytterbane (ute)
Fotballanlegg	Fotball treningsfelt
	Fotballbane gress
	Fotballbane grus
	Fotballbane kunstgress
	Fotballhall
Friidrettsanlegg	Friidrett treningsanlegg (inne)
	Friidrett treningsanlegg (ute)
	Friidrettshall
	Friidrettsstadion grus
	Friidrettsstadion kunststoff
Friluftslivsanlegg	Badeplass
	Dagsturhytte
	Friluftsområde
	Gapahuk
	Overnattingshytte
	Sanitærbygg
	Sikringshytte
	Småbåthavn
	Tur-/skiløype
	Turpadleanlegg
	Tursti
	Turvei
Golfanlegg	Driving range
	Golfbane
	Korthullsbane
	Minigolfbane
Hestesportanlegg	Ridebane
	Ridehall
	Ridesti

Anleggskategori	Anleggstype
	Stall
	Travbane
Hundesportanlegg	Hundekjøringsanlegg
Idrettshaller og aktivitetssaler	Bowlinghall
	Danse-/cheerleadingssal
	Fleraktivitetssal
	Fleridrettshall
	Kampidrettsanlegg
	Turnhall
Is- og skøyteanlegg	Bandybane (ute)
	Bob-/skeleton-/akeanlegg
	Curlinghall
	Hurtigløpsbane (ute)
	Hurtigløpshall
	Ishall
	Ishockeybane (ute)
	Rulleskøytebane
Kart	Nærmiljøkart
	Orienteringskart
	Turkart
Klatreanlegg	Klatre/buldrevegg (inne)
	Klatre/buldrevegg (ute)
Luftsportanlegg	Avgangs- og landingsanlegg
	Flyhangar
Mindre utendørsanlegg	Ballbinge
	Diskgolfanlegg
	Flerbruksområde (ute)
	Hinderløype
	Liten balløkke/-bane
	Mindre isflate (ute)
	Parkouranlegg
	Petanquebane
	Sandhåndballbane
	Sandvolleyballbane

Anleggskategori	Anleggstype
	Trimpark
Motorsportanlegg	Anlegg for radiostyrt motorsport
	Bilcross/rallycrossbane
	Gokartbane
	Motocrossbane
	Speedway/longtrackbane
	Trial/enduroløype
Racketsportsanlegg	Bordtennisbord (ute)
	Padeltennisbane
	Squashanlegg
	Tennisbane (ute)
	Tennishall
Skateanlegg	Skatepark
Ski- og alpinanlegg	Akebakke
	Alpinbakke
	Freestyle- og snowboardanlegg
	Hoppbakke
	Langrennsanlegg
	Skileikanlegg
	Skiskytteranlegg
	Udefinert
Skyteanlegg	Feltskytebane (ute)
	Lerduebane (ute)
	Pistolbane (ute)
	Riflebane (ute)
	Skytebane (inne)
	Viltmålbane (ute)
Svømme- og stupeanlegg	Opplæringsbasseng (inne)
	Stupebasseng (inne)
	Stupebasseng (ute)
	Trenings-/konkurranserbasseng (inne)
	Trenings-/konkurranserbasseng (ute)
	Udefinert
Sykkelanlegg	BMX-anlegg

Anleggskategori	Anleggstype
	Downhillsykkelløype
	Terrengsykkelløype
Vannsportanlegg	Båthus
	Ro-/padleanlegg
	Seilanlegg
	Udefinert
	Vannskianlegg

C. Antall eksisterende idrettsanlegg etter anleggskategori og anleggsklasse i Innlandet

Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023.

Anleggskategori/ anleggsklasse	Interkommunalt anlegg	Nasjonalanlegg	Nærmiljøanlegg	Ordinært anlegg	Totalsum
Aktivitetspark	0	0	4	2	6
Bueskytteranlegg	0	0	0	1	1
Fotballanlegg	1	0	37	520	558
Friidrettsanlegg	3	0	3	82	88
Friluftslivsanlegg	0	0	148	1207	1355
Golfanlegg	0	0	4	15	19
Hestesportanlegg	0	0	1	78	79
Hundesportanlegg	0	0	0	2	2
Idrettshaller og aktivitetssaler	1	0	0	402	403
Is- og skøyteanlegg	0	1	15	37	53
Kart	0	0	205	502	707
Klatreanlegg	2	0	24	21	47
Luftsportanlegg	0	0	0	16	16
Mindre utendørsanlegg	0	0	1261	41	1302
Motorsportanlegg	0	0	0	38	38
Racketsportsanlegg	0	0	6	40	46
Skateanlegg	0	0	40	9	49
Ski- og alpinanlegg	6	2	138	444	590
Skyteanlegg	0	0	2	413	415
Svømme- og stupeanlegg	0	0	0	103	103
Sykkelanlegg	0	0	28	6	34
Vannsportanlegg	0	0	0	17	17
Totalsum	13	3	1916	3996	5928

D. Oversikt over eierskap for ulike anleggskategorier i Innlandet per kommune.

Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023.

Kommune	Offentlig	Idretten	Medlems-organisasjoner	Andre eiere	Ukjent
Alvdal	31 %	58 %	9 %	1 %	1 %
Dovre	29 %	29 %	24 %	7 %	12 %
Eidskog	41 %	30 %	22 %	4 %	2 %
Elverum	42 %	36 %	11 %	8 %	3 %
Engerdal	20 %	32 %	11 %	30 %	6 %
Etnedal	38 %	57 %	3 %	3 %	0 %
Folldal	35 %	48 %	14 %	2 %	1 %
Gausdal	23 %	42 %	15 %	8 %	11 %
Gjøvik	50 %	38 %	5 %	3 %	4 %
Gran	31 %	34 %	23 %	3 %	9 %
Grue	28 %	45 %	20 %	3 %	5 %
Hamar	51 %	26 %	9 %	10 %	5 %
Kongsvinger	38 %	36 %	17 %	4 %	5 %
Lesja	29 %	55 %	11 %	3 %	3 %
Lillehammer	62 %	30 %	3 %	1 %	4 %
Lom	25 %	19 %	35 %	16 %	5 %
Løten	28 %	23 %	19 %	28 %	2 %
Nord-Aurdal	32 %	40 %	12 %	12 %	3 %
Nord-Fron	38 %	48 %	5 %	3 %	6 %
Nord-Odal	39 %	47 %	5 %	0 %	8 %
Nordre Land	15 %	48 %	2 %	0 %	35 %
Os	13 %	49 %	26 %	10 %	2 %

Rendalen	44 %	42 %	5 %	5 %	4 %
Ringebu	18 %	10 %	22 %	15 %	35 %
Ringsaker	34 %	46 %	10 %	4 %	6 %
Sel	32 %	28 %	30 %	10 %	0 %
Skjåk	35 %	12 %	45 %	2 %	6 %
Stange	35 %	39 %	10 %	10 %	5 %
Stor-Elvdal	33 %	56 %	3 %	8 %	0 %
Søndre Land	24 %	47 %	20 %	8 %	2 %
Sør-Aurdal	37 %	54 %	3 %	5 %	0 %
Sør-Fron	25 %	43 %	14 %	12 %	6 %
Sør-Odal	34 %	56 %	1 %	5 %	4 %
Tolga	28 %	63 %	3 %	3 %	2 %
Trysil	23 %	49 %	10 %	13 %	6 %
Tynset	15 %	56 %	15 %	13 %	1 %
Vang	24 %	20 %	38 %	17 %	1 %
Vestre Slidre	33 %	31 %	7 %	23 %	7 %
Vestre Toten	45 %	41 %	5 %	5 %	3 %
Vågå	25 %	41 %	23 %	4 %	7 %
Våler	35 %	55 %	9 %	1 %	0 %
Østre Toten	37 %	41 %	9 %	13 %	1 %
Øyer	21 %	54 %	13 %	11 %	1 %
Øystre Slidre	22 %	28 %	19 %	26 %	5 %
Åmot	27 %	44 %	15 %	4 %	10 %
Åsnes	23 %	62 %	4 %	2 %	10 %
INNLANDET	34 %	40 %	12 %	8 %	5 %

E. Utvikling i tildelte midler per kommune i perioden 2018 – 2022. Kun eksisterende anlegg. Mill. NOK.

Note: Kun eksisterende anlegg. Mill. NOK. Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023. og Innlandet Fylkeskommunes oversikt over spillemiddelsøknader i Innlandet per 06.09.2023.

Kommune	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Alvdal	0,15	6,55	6,61	4,52	1,49	19,33
Dovre	0	0,85	0,31	0	0	1,16
Eidskog	0,17	0	0,03	0	0	0,20
Elverum	4,70	8,67	6,36	7,71	4,12	31,56
Engerdal	0	0	0	0	0	0
Etnedal	0,28	0	0	0	0	0,28
Folldal	0,20	0	0	0	0,89	1,09
Gausdal	2,17	1,38	3,28	1,99	0,30	9,12
Gjøvik	12,04	12,32	15,91	10,52	6,72	57,50
Gran	3,91	2,50	1,10	1,18	3,74	12,44
Grue	0,00	0,73	1,13	1,10	0	2,96
Hamar	8,36	6,30	4,04	6,90	6,22	31,82
Kongsvinger	1,94	3,67	0,62	3,06	5,08	14,35
Lesja	0	0	1,50	0,21	0,46	2,17
Lillehammer	8,34	8,80	0,74	6,70	9,89	34,47
Lom	0	0	1,10	0,87	1,68	3,65
Løten	0,46	0	0	0,12	0	0,58
Nord-Aurdal	4,36	2,90	2,61	3,67	4,73	18,26
Nord-Fron	3,33	3,33	10,28	1,49	0,57	19,01
Nord-Odal	0,99	0,77	0	2,08	0	3,84
Nordre Land	0,49	1,00	1,70	0	0	3,19
Os	0,24	0	0,21	0	0,05	0,50

Kommune	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Rendalen	0,10	0,59	0	0,33	0	1,02
Ringebu	1,00	1,00	0	0	0,50	2,50
Ringsaker	11,56	10,05	4,50	14,91	13,78	54,81
Sel	0,62	1,08	2,03	1,12	1,91	6,77
Skjåk	0,90	0	0,73	0	0	1,63
Stange	13,00	6,66	2,76	1,56	2,74	26,72
Stor-Elvdal	0	0	0	0,26	0,70	0,96
Søndre Land	0,10	0,14	0	0	0,53	0,77
Sør-Aurdal	4,46	5,16	3,20	3,00	7,04	22,86
Sør-Fron	0,16	0	1,10	0	0	1,26
Sør-Odal	0	2,40	0	3,69	6,00	12,09
Tolga	0,27	0,19	2,42	1,94	0,43	5,25
Trysil	2,27	0,35	0,12	1,11	6,41	10,25
Tynset	3,56	2,78	2,52	0,47	0,10	9,43
Vang	3,45	3,49	3,22	0	0,82	10,98
Vestre Slidre	0,30	0	0,30	0	0	0,60
Vestre Toten	1,23	1,67	5,27	10,79	10,17	29,12
Vågå	1,36	1,37	0,60	0,19	1,38	4,90
Våler	0,00	0,70	0,48	3,80	6,70	11,68
Østre Toten	6,82	6,03	7,67	4,89	3,89	29,30
Øyer	1,81	2,04	3,73	1,31	1,14	10,04
Øystre Slidre	0,20	0,06	3,92	3,17	0,29	7,63
Åmot	5,00	5,00	0,42	0	0	10,42
Åsnes	0,83	0,78	0,44	0,30	0,20	2,55
INNLANDET	111,10	111,34	102,93	104,95	110,64	540,95

F. Utvikling i tildelte midler per kommune per innbygger i perioden 2018-2022.

Note: Kun eksisterende anlegg. NOK. Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023., Innlandet Fylkeskommunes oversikt over spillemiddelsøknader i Innlandet per 06.09.2023. og SSB (2023c).

Kommune	2018	2019	2020	2021	2022
Alvdal	60,64	2710,50	2719,16	1880,67	609,82
Dovre	0,00	324,28	120,64	0,00	0,00
Eidskog	27,03	0,00	5,24	0,00	0,00
Elverum	222,70	409,18	299,10	362,06	191,98
Engerdal	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Etnedal	204,14	0,00	0,00	0,00	0,00
Folldal	127,47	0,00	0,00	0,00	581,70
Gausdal	352,96	225,46	537,01	331,06	49,02
Gjøvik	392,86	401,58	520,65	346,14	221,86
Gran	283,95	183,55	80,92	86,91	274,55
Grue	0,00	157,55	245,23	241,36	0,00
Hamar	270,35	202,29	128,69	219,05	194,47
Kongsvinger	107,90	205,63	34,49	171,25	282,86
Lesja	0,00	0,00	759,49	104,04	231,62
Lillehammer	298,41	313,99	26,21	235,15	347,97
Lom	0,00	0,00	493,72	396,55	757,58
Løten	60,28	0,00	0,00	15,34	0,00
Nord-Aurdal	675,93	452,17	406,21	576,73	744,73
Nord-Fron	581,94	580,46	1795,91	261,88	101,28
Nord-Odal	194,04	153,46	0,00	411,87	0,00
Nordre Land	72,30	149,90	256,29	0,00	0,00
Os	124,48	0,00	109,47	0,00	26,95
Rendalen	53,64	329,42	0,00	189,55	0,00
Ringebu	224,52	225,99	0,00	0,00	114,03

Kommune	2018	2019	2020	2021	2022
Ringsaker	338,53	291,49	129,37	427,34	392,95
Sel	105,42	187,25	354,42	199,93	345,33
Skjåk	411,66	0,00	331,36	0,00	0,00
Stange	629,56	318,56	131,03	74,17	129,47
Stor-Elvdal	0,00	0,00	0,00	109,34	301,12
Søndre Land	17,35	25,61	0,00	0,00	95,93
Sør-Aurdal	1479,10	1731,63	1083,62	1033,06	2435,79
Sør-Fron	50,86	0,00	351,39	0,00	0,00
Sør-Odal	0,00	304,61	0,00	465,76	752,07
Tolga	173,86	125,08	1546,73	1241,20	274,02
Trysil	345,82	52,97	17,66	167,93	970,17
Tynset	635,68	496,51	452,49	84,52	17,20
Vang	2155,94	2168,32	2039,29	0,00	516,70
Vestre Slidre	140,25	0,00	140,24	0,00	0,00
Vestre Toten	92,08	124,78	392,64	801,40	749,12
Vågå	374,93	380,33	167,51	53,59	384,29
Våler	0,00	188,93	130,26	1059,38	1862,66
Østre Toten	458,09	403,60	512,06	328,76	262,09
Øyer	353,61	398,32	732,16	256,63	224,52
Øystre Slidre	60,85	19,33	1213,07	979,91	87,95
Åmot	1116,07	1134,56	95,96	0,00	0,00
Åsnes	113,34	108,68	60,53	41,51	27,87
INNLANDET	299,47	300,05	277,15	283,18	298,00

G. Utvikling i tildelte midler per anleggstype i Innlandet i perioden 2018-2022

Note: Kun eksisterende anlegg. Mill. NOK. Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023. og Innlandet Fylkeskommunes oversikt over spillemiddelsøknader i Innlandet per 06.09.2023.

Anleggstype	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Akebakke	0	0	0	0	0,30	0,30
Alpinbakke	0	0,17	0,22	0,18	0	0,56
Anlegg for radiostyrt motorsport	0,42	0,07	0	0	0	0,49
Avgangs- og landingsanlegg	0	0	0,42	0	0	0,42
Ballbinge	0,97	0,91	0	0,48	0,65	3,00
Bilcross/rallycrossbane	3,33	3,33	3,33	0	0	10,00
BMX-anlegg	0,26	0,20	0	0,18	0,12	0,76
Bordtennisbord (ute)	0	0	0	0,03	0	0,03
Curlinghall	2,28	0	0	0	0	2,28
Dagsturhytte	0	0	0	0	0,93	0,93
Diskgolfanlegg	0,30	0,44	0,39	0	0,55	1,67
Downhillsykkelløype	0	0	0	0,25	0	0,25
Feltskytebane (ute)	0,58	0	0	0	0	0,58
Fleraktivitetssal	3,53	3,23	3,58	0	0,50	10,85
Flerbruksområde (ute)	2,48	1,69	0,63	2,73	2,03	9,55
Fleridrettshall	32,47	33,94	15,77	37,53	57,45	177,16
Fotball treningsfelt	0	0	0,56	0,17	0	0,73
Fotballbane gress	0,30	2,45	0,09	0,86	0,98	4,68
Fotballbane grus	0	0	0	0	0,29	0,29
Fotballbane kunstgress	14,67	10,63	15,17	14,93	7,75	63,13
Fotballhall	3,25	9,10	7,50	8,10	3,00	30,95
Friidrett treningsanlegg (inne)	0	0,80	0	0	0	0,80

Anleggstype	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Friidrett treningsanlegg (ute)	0,13	0	0,74	0,40	0	1,26
Friidrettsstadion grus	0	0	0	0	0,67	0,67
Friidrettsstadion kunststoff	1,90	3,58	0	0,33	0,42	6,22
Friluftsområde	0	0	0	0	0,30	0,30
Gapahuk	0	0	0	0,03	0,05	0,08
Garderobebygg	0	1,00	0,50	0,50	0	2,00
Gokartbane	0	0	0	0	0,74	0,74
Hinderløype	0,85	0,67	0	0,65	0,64	2,80
Hoppbakke	0	4,00	3,38	0,28	1,96	9,62
Hurtigløpsbane (ute)	0	0	0	0,57	0,29	0,85
Ishall	5,79	0,70	0	1,22	0,57	8,28
Ishockeybane (ute)	0	0,24	0	0	0,46	0,69
Klatre/buldreveg (inne)	1,76	1,50	0	0,19	0	3,45
Klatre/buldreveg (ute)	0,59	0,10	0	0,60	0,30	1,59
Klubbhus	6,29	7,50	8,48	1,97	3,85	28,10
Lager- og garasjebygg	2,75	0,19	4,28	0,66	2,03	9,91
Langrennsanlegg	2,70	3,73	4,61	4,89	2,07	17,99
Lerduebane (ute)	0	0,38	0,82	0	0	1,19
Liten balløkke/-bane	1,50	2,81	2,52	0,95	1,04	8,82
Mindre isflate (ute)	0	0	0,19	0,30	0,04	0,53
Minigolfbane	0	0	0,30	0	0	0,30
Motocrossbane	0,34	0	1,53	0	0	1,87
Nærmiljøkart	0,14	0,24	0	0,11	0,15	0,64
Opplæringsbasseng (inne)	0	0	1,40	0	4,20	5,60
Orienteringskart	0,65	0	0,53	0,10	0,24	1,52
Padeltennisbane	0	0	0	0	0,25	0,25

Anleggstype	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Parkouranlegg	0,30	0,60	0	0,30	0	1,20
Petanquebane	0	0	0	0	0,08	0,08
Ridebane	0	0,17	1,52	0	0	1,69
Ridehall	0	2,26	3,93	0	0,07	6,26
Riflebane (ute)	1,57	0,93	3,33	0,04	0	5,87
Rulleskøytebane	0	0,69	0	0	0	0,69
Sandvolleyballbane	0,09	0,26	0	0,80	0,48	1,63
Sanitæranlegg (frittstående)	0	0	0	0	0,27	0,27
Sanitærbygg	0,50	0	1,01	0,65	1,71	3,86
Skatepark	2,16	0,71	0,30	5,85	0,57	9,59
Skileikanlegg	0,77	0,93	0,87	1,71	0,65	4,93
Skiskytteranlegg	0,21	1,20	1,20	0	0	2,61
Skytebane (inne)	0	0	3,47	0	0	3,47
Speedway/longtrackbane	0	0	0,08	0	0	0,08
Tennisbane (ute)	0	0	0,16	0	0	0,16
Tennishall	1,34	0	0,38	0	0	1,72
Terrengsykkelløype	0,43	0,47	0,34	0,39	0,30	1,93
Trenings- /konkurranseseng (inne)	3,63	3,63	2,40	11,12	5,00	25,79
Trial/enduroløype	0	0,22	0	0	0	0,22
Trimpark	0,69	0,69	0	0,65	1,05	3,08
Tur-/skiløype	3,59	0,67	6,28	0,81	2,63	13,96
Turkart	0	0,04	0,20	0	0	0,25
Turnhall	2,00	2,00	0	0	0	4,00
Tursti	0,30	0,68	0,53	0,16	0,12	1,79
Turvei	2,51	1,60	0	3,30	2,25	9,66
Viltmålbane (ute)	0,82	0	0	0	0,69	1,51

Anleggstype	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Totalsum	111,10	111,34	102,93	104,95	110,64	540,95

H. Utvikling i investeringer per anleggstype i Innlandet i perioden 2018-2022.

Note: Kun eksisterende anlegg. Mill. NOK. Kilde: www.anleggsregisteret.no per 07.09.2023. og Innlandet Fylkeskommunes oversikt over spillemiddelsøknader i Innlandet per 06.09.2023.

Anleggstype	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Akebakke	0,00	0,00	0,00	0,00	0,62	0,62
Alpinbakke	0,00	0,49	0,65	0,54	0,00	1,68
Anlegg for radiostyrt motorsport	1,30	1,46	0,00	0,00	0,00	2,76
Avgangs- og landingsanlegg	0,00	0,00	1,25	0,00	0,00	1,25
Ballbinge	2,29	2,28	0,00	1,50	1,29	7,37
Bilcross/rallycrossbane	36,68	36,68	36,68	0,00	0,00	110,05
BMX-anlegg	0,51	0,40	0,00	0,36	0,24	1,51
Bordtennisbord (ute)	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,06
Curlinghall	6,83	0,00	0,00	0,00	0,00	6,83
Dagsturhytte	0,00	0,00	0,00	0,00	2,77	2,77
Diskgolfanlegg	0,61	0,94	0,78	0,00	1,14	3,48
Downhillsykkelløype	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,50
Feltskytebane (ute)	1,74	0,00	0,00	0,00	0,00	1,74
Fleraktivitetssal	34,08	32,28	33,32	0,00	1,61	101,29
Flerbruksområde (ute)	5,62	4,19	1,95	8,15	5,44	25,35
Fleridrettshall	338,21	360,81	227,76	478,54	540,52	1945,83
Fotball treningsfelt	0,00	0,00	1,68	0,33	0,00	2,01
Fotballbane gress	0,60	7,29	0,28	2,58	3,22	13,97
Fotballbane grus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	0,59
Fotballbane kunstgress	53,01	38,97	86,50	74,77	29,79	283,04
Fotballhall	26,07	51,34	86,79	86,79	56,29	307,28
Friidrett treningsanlegg (inne)	0,00	2,43	0,00	0,00	0,00	2,43

Anleggstype	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Friidrett treningsanlegg (ute)	0,25	0,00	2,21	1,05	0,00	3,51
Friidrettsstadion grus	0,00	0,00	0,00	0,00	2,01	2,01
Friidrettsstadion kunststoff	6,73	10,73	0,00	2,49	1,25	21,20
Friluftsområde	0,00	0,00	0,00	0,00	0,60	0,60
Gapahuk	0,00	0,00	0,00	0,08	0,10	0,18
Garderobebygg	0,00	6,84	2,53	6,96	0,00	16,33
Gokartbane	0,00	0,00	0,00	0,00	2,23	2,23
Hinderløype	1,94	1,48	0,00	1,30	1,73	6,44
Hoppbakke	0,00	16,76	10,33	0,56	5,77	33,42
Hurtigløpsbane (ute)	0,00	0,00	0,00	1,70	0,86	2,56
Ishall	49,26	2,63	0,00	4,24	1,72	57,84
Ishockeybane (ute)	0,00	0,47	0,00	0,00	0,96	1,43
Klatre/buldreveg (inne)	13,43	4,52	0,00	0,88	0,00	18,83
Klatre/buldreveg (ute)	1,21	0,20	0,00	1,34	0,95	3,70
Klubbhus	41,34	46,92	44,17	11,59	26,71	170,73
Lager- og garasjebygg	11,85	0,58	13,05	2,55	6,53	34,56
Langrennsanlegg	7,87	11,20	28,00	33,55	8,71	89,33
Lerduebane (ute)	0,00	1,13	2,97	0,00	0,00	4,10
Liten balløkke/-bane	2,99	14,25	12,20	1,89	2,81	34,14
Mindre isflate (ute)	0,00	0,00	0,38	5,31	0,45	6,15
Minigolfbane	0,00	0,00	0,85	0,00	0,00	0,85
Motocrossbane	1,02	0,00	5,21	0,00	0,00	6,23
Nærmiljøkart	0,28	0,48	0,00	0,23	0,31	1,29
Opplæringsbasseng (inne)	0,00	0,00	5,25	0,00	54,82	60,07
Orienteringskart	1,94	0,00	1,56	0,19	0,76	4,46
Padeltennisbane	0,00	0,00	0,00	0,00	1,10	1,10

Anleggstype	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Parkouranlegg	0,80	1,63	0,00	0,73	0,00	3,16
Petanquebane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,15
Ridebane	0,00	0,52	4,58	0,00	0,00	5,10
Ridehall	0,00	13,71	18,30	0,00	14,07	46,08
Riflebane (ute)	4,77	2,80	10,10	1,87	0,00	19,54
Rulleskøytebane	0,00	2,07	0,00	0,00	0,00	2,07
Sandvolleyballbane	0,18	0,50	0,00	1,63	0,95	3,26
Sanitæranlegg (frittstående)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,80	0,80
Sanitærbygg	1,26	0,00	5,29	1,93	5,63	14,12
Skatepark	8,06	1,78	1,77	19,88	2,23	33,70
Skileikanlegg	1,59	3,19	1,75	5,17	3,26	14,95
Skiskytteranlegg	0,63	8,74	8,74	0,00	0,00	18,11
Skytebane (inne)	0,00	0,00	18,91	0,00	0,00	18,91
Speedway/longtrackbane	0,00	0,00	0,44	0,00	0,00	0,44
Tennisbane (ute)	0,00	0,00	0,47	0,00	0,00	0,47
Tennishall	13,21	0,00	1,13	0,00	0,00	14,34
Terrengsykkelløype	0,88	0,94	1,01	1,00	0,80	4,63
Trenings- /konkurranseseng (inne)	53,29	62,32	18,25	110,21	90,64	334,72
Trial/enduroløype	0,00	0,66	0,00	0,00	0,00	0,66
Trimpark	1,72	1,52	0,00	2,53	2,25	8,02
Tur-/skiløype	9,36	1,75	13,71	1,64	6,02	32,47
Turkart	0,00	0,13	0,53	0,00	0,00	0,65
Turnhall	22,25	22,25	0,00	0,00	0,00	44,50
Tursti	0,73	3,36	1,06	0,48	0,24	5,86
Turvei	8,29	4,76	0,00	9,39	7,79	30,23
Viltmålbane (ute)	2,46	0,00	0,00	0,00	2,07	4,53

Anleggstype	2018	2019	2020	2021	2022	Totalsum
Totalsum	777,16	790,38	712,40	886,49	900,81	4067,23

I. Metoder for å evaluere verdiskaping.

Kilde: Keane et al. (2019).

Metoder for vurdering av økonomiske virkninger av enkeltarrangement/ enkeltområdet	Metoder for vurdering av virkninger på regionalt/nasjonalt nivå, er enn økonomiske virkninger
<p><i>Nytte-kostnadsanalyse (Cost-Benefit Analysis)</i> - vurderer og sammenligner de totale kostnadene og fordelene ved et prosjekt eller en investering. Målet med denne metoden er å avgjøre om fordelene oppveier kostnadene, og dermed om prosjektet eller investeringen er økonomisk levedyktig.</p>	<p><i>Satellitregnskap for idrett (Sport satellite accounts)</i> - bruker et lands nasjonalregnskap for å konstruere et statistisk rammeverk for å måle den økonomiske verdien av en spesifikk industri, i dette tilfellet idretten.</p>
<p><i>Finansiell regnskap (Financial Accounting approach)</i> - estimerer nytten av å investere i enkelte arrangementer. I idrettssektoren brukes det for å illustrere effektiviteten til et prosjekt og for å rettferdiggjøre ytterligere investering. Denne metoden behandler all investering i et arrangement eller infrastrukturoppradering som en utgift ("debet"). Eventuelle direkte inntekter fra billettsalg, lagregistreringer, varer eller mat og drikke behandles som inntekt ("kredit"). Debet sammenlignes med kredit for å bestemme balansen mellom netto overskudd eller tap.</p>	<p><i>Input-Output metoden (Input-Output method)</i> er en økonomisk analysemetode som beskriver interaksjonene mellom ulike sektorer i en økonomi. Den kvantitative tilnærmingen til I-O-modellen gir et rammeverk for å analysere hvordan endringer i en sektor kan påvirke andre sektorer, og dermed hele økonomien.</p>
<p><i>Turismemodeller for økonomisk verdivurdering: Inntekts- og utgiftsmetoden (Tourism models for economic valuation).</i> Den nordiske turisme modellen estimerer den økonomiske effekten av turisme. Modellen består av to hoveddeler, som kan brukes enten separat eller i kombinasjon (Agrusa et al., 2009; Saarinen, 2003). Inntektsmetoden undersøker de økonomiske effektene av turisme ved å bruke resultater (omsetning) fra bedrifter i regionen som forventes å motta inntekter fra turisme. Utgiftsmetoden estimerer hvor mye penger som brukes av turister i en gitt region gjennom turistenes selvrappotering i et spørreskjema. I spørreskjemaet registreres oppholdstiden, overnattingsform, pengebeløpet brukt av deltakerne under oppholdet og arrangementet til mat, losji, suvenirer og andre relevante forbruksposter mens de deltok på arrangementet/ oppholdt seg i området. Den nordiske turismemodellen kan brukes på både</p>	<p><i>Estimering av markedsverdien (Estimated market value)</i> av varer og tjenester har blitt brukt som en alternativ metode for monetær verdsettelse i ulike sektorer. Innen idrettssektoren estimerer denne metoden verdien av aspekter ved idrett som kan verdsettes til nåværende markedspriser. Dette inkluderer den mest lønnsomme delen av idrettsrelaterte næringer, samt fysisk og menneskelig infrastruktur som idrettsanlegg og ansatte. Metoden vurderer også verdien av frivillig arbeid (ved å fastsette en timelønn per registrerte frivillige timer i sektoren), og verdien av idrettsaktivitet som kan tilfalle andre bransjer som er direkte avhengige av sport og aktiv rekreasjon (Dalziel, 2011). Dataene for disse verdifastsettelsene hentes primært fra sekundærdata, for eksempel nasjonale frivillighetsrapporter, samt fra nasjonale</p>

Metoder for vurdering av økonomiske virkninger av enkeltarrangement/ enkeltområdet	Metoder for vurdering av virkninger på regionalt/nasjonalt nivå, er enn økonomiske virkninger
lokalt og regionalt nivå, men områdeavgrensningen er avgjørende for resultatene som oppnås.	databyråer som gir informasjon om lønninger i sportssektoren og antall ansatte.
	<p><i>Sosial avkastning på investering modellering (Social return on investment modelling).</i> Denne metoden kan beskrives som en justert nytte-kostnadsanalyse og kvantifiserer verdien av sosiale, miljømessige og økonomiske utfall som følge av en intervensjon (les: idrettsaktivitet). Den er basert på finansielle og økonomiske teknikker og som derfor gir en systematisk identifisering og måling av forhold uten markedsverdier, for eksempel forbedret mental helse og selvtillit.</p>
	<p><i>Helsemodellering (Health modelling).</i> Verdsettelsen av helsebesparelser for et nasjonalt eller statlig helsesystem som følge av økt fysisk aktivitet er kompleks og involverer innhenting av data fra flere kilder. Denne kompleksiteten øker når man forsøker å isolere besparelser som direkte kan tilskrives investeringer i sport og aktiv rekreasjon. Helsebesparingsmodellering kan ha enten en økonometrisk eller epidemiologisk tilnærming.</p>
	<p><i>Surveillance augmented value estimation</i> er basert på overvåking (monitorering) av helsemessige og samfunnsmessige forhold over tid ved hjelp av utvalgte/ definerte indikatorer. Indikatorene velges fra eksisterende data. Monitoreringen suppleres med kvalitative undersøkelser som søker å ta hensyn til positive effekter på helsemessige og samfunnsmessige forhold. Utviklingen på indikatorene og supplerende undersøkelser danner grunnlag for verdiestimer.</p>

J. Antall årsverk knyttet til idrett i Innlandet

Kilde: Oppdragsgiver den 05.12.2023.

Arena	Funksjoner	Årsverk
Idrettslag	Daglig ledere	31
	Trenere	30
	Anleggsdrift; vaktmestre, løypekjørere og hallstyrere	30
Særkretser	Daglig ledere og administrasjon i ulike funksjoner	40
Idrettskrets	Daglig leder og administrasjon i ulike funksjoner	8
Olympiatoppen Innlandet	Daglig leder, øvrig administrasjon og helsefaglig personell	5
	Heltids toppidrettsutøvere, profesjonelle utøvere	150
Toppidrett	Serviceapparat, skismørere	25
LOLSC		1,3
Innlandet Fylkeskommune		5,2
Kommuner i Innlandet		19
VGS, Wang Toppidrett, NTG	Ledelse, Trenere/lærere, støtteapparat, helsepersonell	210
Høgskolen i Innlandet	Ansatte på studieretninger relatert til idrett, forskere og testlab	30,5
Arrangementsselskap	Hamar Olympiske anlegg	13,36
	Hafjell/Kvitfjell AS	5,5
	Beitostølen Skistadion AS	3,5
	Gjøvik Olympiske anlegg	8,5
	Olympiaparken Lillehammer	48
	Andre (Mosertoppen, Trysil, Gålå, Skeikampen Skiarena)	4
Totalt		667,86

Høgskolen
i Innlandet

.Formålet med denne kartleggingen er å gi en omfattende oversikt over idrettens betydning i Innlandet ved å sammenstille informasjon fra allerede eksisterende datakilder. Dette notatet bygger på tilgjengelige offentlige data og anvender spesifikke metoder for å evaluere den økonomiske og andre former for verdi som idretten tilfører regionen.

I Innlandet har idretten en betydelig plass i samfunnet, med omtrent 30 prosent av innbyggerne som er indirekte involvert eller interessert i idrettsaktiviteter. Dette engasjementet manifesteres gjennom 688 idrettslag, og i 2022 var det totalt 124 944 medlemmer og 107 593 aktive i Innlandet. Dessverre har medlemstallene for både kvinner og menn blitt redusert betydelig over perioden 2018-2022, med en samlet nedgang på om lag 17%.